



NATUUR EN LANDSCHAPSVISIE GROEN EN GEZOND HELMOND

Gemeente Helmond



NATUUR EN LANDSCHAPSVISIE GROEN EN GEZOND HELMOND

VOORWOORD

Zie jij het voor je: vlinders in de berm en vogels in de straat? Daken als tuinen en pleinen als koele oases? En natuur die niet ophoudt bij de stadsrand, maar tot in het hart van de stad stroomt?

Helmond staat aan de vooravond van een grote transformatie. Met de Schaa sprong groeit onze stad richting 2040 naar 120.000 inwoners en 15.000 extra arbeidsplaatsen. Deze groei biedt kansen, maar stelt ons ook voor grote uitdagingen. Hoe zorgen we ervoor dat Helmond leefbaar, gezond en aantrekkelijk blijft voor mens, plant en dier?

Met deze natuur- en landschapsvisie kiezen we voor een groene koers. We willen een stad zijn waarin biodiversiteit vanzelfsprekend is. Waar vlinders, vogels en bijen net zo welkom zijn als bewoners en bezoekers. Waar bomen zorgen voor verkoeling, waar water de ruimte krijgt, en waar iedereen binnen een paar minuten in het groen kan zijn. Want een gezonde stad begint bij een gezonde leefomgeving.

De visie rust op drie pijlers die samen het fundament vormen voor een toekomstbestendig Helmond.

- We versterken de natuur, door te investeren in biodiversiteit, robuuste ecosystemen en een groen netwerk dat stad en landschap verbindt.
- We verstevigen onze klimaatbestendigheid, door ruimte te maken voor water, hittestress tegen te gaan en de stad als een spons te laten functioneren.
- We vergroten de leefbaarheid, door groene plekken te creëren waar mensen elkaar ontmoeten, bewegen en tot rust komen – van stadsparken tot groene schoolpleinen.

Deze visie is geen eindpunt, maar een uitnodiging. Aan iedereen die zich betrokken voelt bij de toekomst van onze stad. Want alleen samen kunnen we zorgen voor een Helmond dat niet alleen groeit, maar bloeit. Een stad die klaar is voor de toekomst. Groen, gezond en vol leven.

Arno Bonte

Wethouder Natuur gemeente Helmond

INHOUD

Voorwoord	3	6 Gebiedspaspoorten	69
1. Natuur en landschapsvisie Groen en gezond Helmond	7	6.1 Introductie gebiedspaspoorten.	69
1.1 Introductie	7	6.1.1 Gebiedspaspoort beekdallandschap	72
1.2 Doel	8	6.1.2 Gebiedspaspoort oude zandontginningen	88
1.3 Scope	9	6.1.3 Gebiedspaspoort jonge zandontginningen	96
1.4 Leeswijzer	10	6.1.4 Gebiedspaspoort dorpen en woonwijken	106
2. Context landschapsvisie Groen en gezond Helmond	15	6.1.2 Gebiedspaspoort centrum+ gebied	120
2.1 Landelijke en regionale ontwikkelingen en kaders	15	6.1.2 Gebiedspaspoort bedrijventerreinen	126
3. Anno 2025	21	6.1.2 Gebiedspaspoort woon en werkgebied	132
3.1 Helmond door de jaren heen	21	6.2 Landschappelijke inpassing (zonnevelden)	138
3.2 Lagen benadering Helmond	23	6.2.1 Beekdallandschap	138
3.3 Natuur in en rondom Helmond	27	6.2.2 Jonge zandontginningen	141
3.4 Landschapstypen in Helmond	27	6.2.3 Oude zandontginningen	142
3.5 Cultuurhistorie, archeologie en landschap	30		
3.6 De opgaven voor het Helmondse landschap	34		
3.6.1 Versterken natuur	34		
3.6.2 Verstevigen klimaatbestendigheid	36		
3.6.3 Vergroten leefbaarheid	38		
4. Landschapsvisie Groen en gezond Helmond	43		
4.1 Visie algemeen: robuuste en veerkrachtige natuur tot in de haarvaten van de stad	45		
4.2 Visie per pijler	47		
5. Aan de slag	55		
5.1 Integrale gebiedsopgaven en projecten	55		
5.2 Algemene instrumenten	65		



Colofon

Fotografie: Pressvisuals, gemeente Helmond, Martijn van Uden (Landschapsontwerper),

Tom Merx (Toezichthouder openbaar groen)

Versie: Ontwerp Natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond, 12 november 2024

Tekst: Gemeente Helmond

Kaarten: Gemeente Helmond, Martijn van Uden (Landschapsontwerper)

Opmaak: Deamer Media Design

Illustraties: Rolf Thijssen, Frank van Vliet (Landschapsontwerper)





1. NATUUR EN LANDSCHAPSVISIE GROEN EN GEZOND HELMOND

1.1 Introductie

Belang van een groene, gezonde omgeving

Een groene omgeving is essentieel voor de mentale en fysieke gezondheid en draagt bij aan een gezonde leefstijl. Een prettige, groene leefomgeving van en voor iedereen, nodigt uit tot ontmoeten en bewegen. Een groene omgeving biedt ruimte aan de natuur; dier- en plantensoorten die ook recht hebben op ruimte en een kwalitatief goed leefgebied. Zij dragen bij aan een gezondere bodem, water en lucht en zorgen voor plaagbestrijding, wat onder andere ons drinkwater en ons voedsel ten goede komt. Een groene omgeving zorgt bij hitte voor verkoeling en schaduw en zorgt bij extreme neerslag voor opvang en (tijdelijke) berging van regenwater. De natuur levert onder andere grondstoffen, stofkringlopen (zogenaamde ecosysteemdiensten) die essentieel zijn voor onze voedselvoorziening. Een groene omgeving heeft een positieve invloed op de waarde van vastgoed. Groenstructuren maken het landschap leesbaar en geven cultuurhistorische identiteit aan een plek/gebied.

Onderzoek Wageningen University & Research

Uit onderzoek van Wageningen University & Research volgen zeven redenen om te investeren in groen. Groen vermindert de kans op wateroverlast en zorgt voor verkoeling van de stad. Daarnaast draagt groen bij aan een betere gezondheid en een hoger welzijnsniveau. De sociale cohesie wordt groter wanneer er meer groen (bijvoorbeeld een park) is, waar mensen elkaar ontmoeten. Het blijkt dat bedrijven zich liever vestigen in een groene omgeving. De waarde van huizen en kantoor stijgt als deze in een groene omgeving staan. En natuurlijk leidt meer groen tot een grotere biodiversiteit.

Ondanks dat we ons realiseren dat het belang van een groene, gezonde leefomgeving cruciaal is voor een leefbare stad, staat de Helmondse natuur er slecht voor. Een hersteloperatie is nodig. Niet alleen in de natuurgebieden, maar juist ook in het landelijke én het stedelijke gebied: feitelijk dus overall.

Grote (klimaat-) opgaven

Er liggen grote opgaven in het kader van (wereldwijde) klimaatverandering en de achteruitgang van de biodiversiteit. De gevolgen van klimaatverandering worden ook in Helmond steeds meer zichtbaar en ingrijpend. Lokaal kan extreme neerslag leiden tot wateroverlast en overstromingen. Langdurige periodes van hitte en droogte leiden tot veel schade, zowel in de stad als in het buitengebied. We merken meer en meer de gevolgen hiervan. De afname van de biodiversiteit, de schade aan landbouwgewassen, het sterven van bomen en dieren. Dit draagt ook bij aan de gezondheidsproblemen van inwoners, zoals obesitas of een verslechterde mentale gezondheid.

Naast deze klimaatopgaven zijn onder andere de energietransitie, de transitie van de landbouw en grote woningbouwopgaven aan de orde van de dag. Ook deze opgaven zijn belangrijk voor de ontwikkeling van Helmond.

Ambities Helmond, druk op de ruimte

Terwijl het belang van 'groen en gezond' steeds groter wordt en er grote opgaven liggen op het gebied van klimaat, energie, landbouw, etc., groeit de gemeente Helmond de komende jaren fors. De gemeente maakt een schaa sprong van 95.000 inwoners nu naar 115.000 inwoners in 2040. Uitgangspunt is om tot aan 2040 15.000 nieuwe woningen te realiseren en te investeren in een stuwende, circulaire economie, die past bij Helmond. We willen voor elke nieuwe woning tenminste één arbeidsplaats in onze stad realiseren. Dat betekent een groei van 15.000 arbeidsplaatsen tot aan 2040.

Deze (economische) groei vraagt niet alleen om meer woningen en arbeidsplaatsen, maar ook om een leefbare, groene, gezonde stad. Een robuuste groenstructuur is hierbij essentieel, waarbinnen ook ruimte is voor recreatie en ontspanning. Ook dit brengt een ruimtevraag met zich mee.

Het is dan ook nu nodig om het vergroenen van de gemeente Helmond en het verbeteren van de natuur daadwerkelijk vorm te geven! In de Omgevingsvisie Helmond 2040 is de eerste aanzet gegeven voor deze ambitie. Eén van de opgaven is het toewerken naar een duurzame en klimaatbestendige stad. De natuur- en landschapsvisie is een programmatische uitwerking van de Omgevingsvisie Helmond 2040. Met deze programmatische aanpak willen we de benoemde doelstellingen en opgaven komende jaren gefaseerd realiseren. Om in te kunnen spelen op de gevolgen van klimaatverandering en de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen is het noodzaak dat Helmond meer klimaatbestendig en fors groener wordt en ruimte biedt aan water. Een sterk robuust raamwerk voor water en natuur levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en de gezondheid van onze bewoners (zowel mens als dier). We zijn ons ervan bewust dat de druk op de schaarse "vrije" (groene) ruimte in Helmond steeds verder toeneemt en dat er ook extra aandacht nodig is in de bestaande 'versteende' stad. Dat vraagt om een balans tussen de meer stedelijke opgaven en de water en natuur opgaven van Helmond. Het is tijd voor concrete stappen zodat Helmond kan groeien, leefbaar blijft, meer klimaatbestendig wordt en een grotere biodiversiteit

kent. De natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond helpt hierbij, zowel met betrekking tot de doelen als de aanzet voor de uitvoering. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de drie pijlers: Versterken Natuur, Verstevigen Klimaatbestendigheid en Vergroten Leefbaarheid.

1.2 Doel

Het doel van deze visie is een aantrekkelijk, klimaatbestendig, groen en gezond Helmond voor alle inwoners (mens, plant en dier) en bezoekers. Hierbij is sprake van een gezond evenwicht tussen de verschillende uitdagende (klimaat) opgaven en ambities. Deze visie helpt hierbij op de volgende manier. De visie:

- Beschrijft de ambitie en gewenste ontwikkelrichting voor het Helmondse landschap en de samenhang tussen de verschillende (transitie)opgaven, o.a. op het vlak van klimaat, wonen, landbouw en energie.
- Biedt een richtinggevend kader waaraan initiatieven getoetst worden.
- Vormt de basis voor afspraken met partners (publiek en privaat).
- Bevat een uitvoeringsprogramma (op hoofdlijnen) waarin projecten zijn opgenomen.

De natuur- en landschapsvisie is een uitwerking van de Helmondse Omgevingsvisie 2040 op het vlak van natuur, water en landschap.

1.3 Scope

Scope inhoud

Deze natuur- en landschapsvisie is opgebouwd aan de hand van drie pijlers die als een rode draad door de visie terug komen.

1. Versterken Natuur;
2. Verstevigen Klimaatbestendigheid;
3. Vergroten Leefbaarheid.

Mondiaal, landelijk én op het schaalniveau van de gemeente Helmond zijn de thema's van de pijlers actueel en vragen om een aanpak.

Pijler 1: Versterken Natuur

Deze pijler gaat in op het versterken van de natuur in en om Helmond. Landschap (met daarbij de cultuurhistorische waarden) en biodiversiteit komen ook onder deze pijler aan de orde.

Een landschap betreft een gebied zoals dat door inwoners en gebruikers wordt waargenomen. Het karakter wordt bepaald door natuurlijke en/of menselijke factoren en de interactie daartussen. Dit betekent dat het begrip landschap op zowel het buitengebied als stedelijk gebied (dus heel de gemeente Helmond) betrekking heeft en zowel op bestaande (bijvoorbeeld cultuurhistorische) als op nieuwe waarden (bijvoorbeeld nieuw ontwikkelde natuur).

Biodiversiteit geeft de mate aan waarin verschillende soorten, levensvormen bestaan binnen bijvoorbeeld een ecosysteem of een gebied. Een veelgebruikte maat voor biodiversiteit van een gebied is de rijkdom aan soorten van bijvoorbeeld planten, vogels, algen. Je kunt biodiversiteit meten door te kijken naar het aantal soorten in een gebied en naar de hoeveelheid dieren of planten van een soort.

Pijler 2: Verstevigen Klimaatbestendigheid

De verandering van het klimaat in combinatie met stedelijke ontwikkeling en intensief ruimtegebruik hebben negatieve gevolgen voor natuur en waterkwaliteit in en rond Helmond. De klimaatverandering die plaatsvindt uit zich in meer hevige regenval en langere periodes van (extreme) warmte en droogte. Klimaatbestendigheid gaat over in hoeverre we zijn voorbereid op klimaatverandering en de vraag of de ruimte zo is ingericht dat de effecten van klimaatverandering kunnen worden opgevangen.

Hitte-eiland-effect

De kans op extreem hoge temperaturen in de stad is groter dan op het platteland. Het verschil in verdamping zorgt voor het verschil in temperatuur tussen een groene plattelandsomgeving en de versteende stad. In de stad is het gemiddeld warmer dan op het platteland. Dit wordt het 'hitte-eiland effect' genoemd. Extreem hoge temperaturen vormen een risico voor de gezondheid van de inwoners van Helmond. Door de klimaatverandering neemt het aantal dagen met hogere temperaturen toe. Het temperatuurverschil tussen stad en omgeving kan oplopen tot 4°C, en is 's nachts het hoogst. Het verschil in temperatuur wordt veroorzaakt doordat:

- in steden meer zonlicht wordt geabsorbeerd dan in omliggende gebieden door de daar aanwezige, donkere materialen, zoals asfalt;
- de afkoeling door straling lager is in de stad dan in het landelijk gebied;
- er vermindering in warmteverlies van gebouwen is door lagere windsnelheden;
- er warmte vrijkomt door menselijke activiteiten zoals verwarming, gemotoriseerd vervoer, airconditioning, fabrieken etc.;
- er in steden 10 tot 20% minder verdamping plaatsvindt omdat ze grotendeels uit verhard oppervlak bestaan.

Pijler 3: Vergroten Leefbaarheid

Leefbaarheid gaat over hoe aantrekkelijk een gebied is voor mensen om er te wonen, leven, sporten, elkaar te ontmoeten, te spelen, elkaar hulp te vragen en meer. Een groene omgeving waar mensen elkaar kunnen ontmoeten of kunnen sporten kan bijdragen aan betere leefbaarheid. Ter illustratie: 24% van de ouders van een kind tussen de 0 en 11 jaar mist een veilige speelplek in de buurt, en 15% mist een grasveldje.

Mensen wandelen, sporten en fietsen graag in een groene, koelere omgeving (groene recreatie). Deze groene omgeving maakt routes aantrekkelijker en afwisselender. Routes in het groen, gescheiden van autoverkeer zijn veiliger en koeler. Dit nodigt mensen uit om actief te bewegen, wat goed is voor de gezondheid. Actief bewegen draagt bij aan het voorkomen of afnemen van overgewicht en obesitas en levert een stimulans aan onze mentale gezondheid, net zoals het zicht op groen.

Omgevingsgeluid, een mindere luchtkwaliteit en waterkwaliteit kunnen leiden tot irritatie en stress en daarmee bijdragen aan gezondheidsproblemen. Dit gebeurt vaker in stedelijk gebied dan in landelijk gebied. Vergroening levert een bijdrage aan het verminderen van deze negatieve effecten. De provincie Brabant zet in op drie gezonde levensjaren erbij (Beleidskader Gezondheid 2021-2030-Brabant). Vergroenen draagt ook hier aan bij.

Ook de volgende bronnen onderbouwen (nut en noodzaak van) deze visie:

- 2024 - Resultaten Veiligheidsmonitor 2023,
- Gemeenteprofiel Monitor gezonde leefomgeving 2022;
- Beleidskader Gezondheid 2021-2030 - Brabant

Scope gebied

De pijlers staan niet geheel op zichzelf, maar dienen in samenhang bekeken te worden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het volgende. Het voorkomen van hittestress door het groener inrichten van openbare ruimte draagt bij aan een kwalitatief betere leefomgeving.

Deze natuur- en landschapsvisie betreft de gehele gemeente Helmond, zowel het landelijke als het stedelijke gebied.

Landschappelijke samenhang tussen gebieden is vaak gemeentegrens overstijgend. Beekdalen en kanalen stoppen niet bij de grens van Helmond. Daarom is over de gemeentegrens heen gekeken en wordt bewust de samenwerking met buurgemeenten en andere partijen opgezocht. Wat betreft ambities, doelen en projecten binnen de gemeente Helmond wordt aansluiting gezocht op gemeentegrens overstijgende waarden en structuren zoals waterlopen, cultuurhistorische, landschappelijke en natuurwaarden.

In de afbeelding hiernaast is een (groot) aantal namen van gebieden, wegen en waterlopen opgenomen zodat locaties duidelijk zijn en voor de leesbaarheid van dit document.

1.4 Leeswijzer

De natuur- en landschapsvisie is als volgt opgebouwd. Het eerste deel bevat de hoofdstukken 1 tot en met 4. Het tweede deel gaat in op hoe de visie wordt gerealiseerd, wat hiervoor van belang is aan projecten en instrumenten. Dit deel bevat ook gebiedspaspoorten.

Hoofdstuk 1 begint met een introductie waarin het belang van een groene, gezonde leefomgeving uiteen wordt gezet. Daarnaast wordt het doel van de visie omschreven en hoe de visie hier aan bij draagt. Aan de hand van de pijlers versterken natuur, verstevigen klimaatbestendigheid en vergroten leefbaarheid worden de scope en de gebiedsafbakening van de natuur -en



Afbeelding 1: scope natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond

landschapsvisie beschreven. De visie is opgebouwd aan de hand van deze drie pijlers.

Hoofdstuk 2 schetst de (grotere) maatschappelijke ontwikkelingen en (transitie) opgaven waarbinnen deze visie is opgesteld. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op de opbouw van het Helmondse landschap, dit aan de hand van de lagenbenadering. Dit hoofdstuk sluit af met het uiteenzetten van de opgaven voor het Helmondse landschap.

Hoofdstuk 4 bevat de totaalvisie met de bijbehorende kaart en gaat aan de hand van de drie pijlers in op de visie. Het tweede deel van deze natuur- en landschapsvisie betreft hoofdstuk 5 en 6 en is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 5 start met een beschrijving en uitwerking van de grotere integrale gebiedsopgaven. Kort is aangegeven welke projecten hiervoor met name van belang (zullen) zijn. Deze integrale gebiedsopgaven worden later nader uitgewerkt (tijd, capaciteit, stakeholders, etc.) in een uitvoeringsprogramma. Dit hoofdstuk gaat ook in op de andere instrumenten en overkoepelende projecten (Helmond breed) die van belang zijn om te komen tot een groen en gezond Helmond.

Hoofdstuk 6 start met een beschrijving van gebiedspaspoorten die een richtinggevend kader bieden voor (eventuele) ontwikkelingen. Helmond is hiervoor onderverdeeld in een aantal deelgebieden. Voor elk deelgebied is een gebiedspaspoort opgesteld. De afsluitende paragraaf van hoofdstuk 6 gaat in op de landschappelijke inpassing van initiatieven, zoals zonnevelden, buiten het stedelijk gebied. Deze paragraaf bevat randvoorwaarden en uitgangspunten die de basis vormen voor een goede landschappelijke inpassing.







2. CONTEXT LANDSCHAPSVISIE GROEN EN GEZOND HELMOND

In dit hoofdstuk schetsen we de maatschappelijke context die van invloed is op de ontwikkeling van het Helmondse landschap. De natuur -en landschapvisie sluit hiermee aan op bestaand beleid en bestaande visies. Besef van deze context is belangrijk omdat alleen door opgaven te verbinden en integraal uit te werken we tot oplossingen komen.

Voor veel aspecten zijn inventarisaties en analyses uitgevoerd, die input zijn voor deze natuur- en landschapvisie. Denk hierbij aan analyses van natuurwaarden door de Bosgroep Zuid-Nederland, archeologische waarden, grondwaterstanden, etc. Deze inventarisaties en analyses worden niet expliciet behandeld in dit document.



2.1 Landelijke en regionale ontwikkelingen en kaders

Energietransitie

De overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame energievormen vraagt aandacht en ruimte. Vanuit de Regionale Energiestrategieën (RES) is de regio De Peel in beeld als zoekgebied voor de opwekking van duurzame energie. Dit betekent dat er zowel naar locaties voor zonnevelden als plaatsing van windmolens gekeken gaat worden. Uit de RES blijkt dat Helmond geen ruimte heeft voor grootschalige opwek van wind- of zonne-energie. Wel heeft Helmond ruimte voor zonnevelden; dat wil zeggen tot 20 hectare. In de omgevingsvisie zijn hiervoor “afweegbare gebieden” op kaart gezet. De gebiedspaspoorten in hoofdstuk 6 beschrijven op welke manier zonnevelden goed landschappelijk ingepast worden. De randvoorwaarden waar initiatiefnemers aan moeten voldoen zijn opgenomen in de beleidsregels zonnevelden Helmond 2025.

(Circulaire) economie

Ook de nationale doelstelling om in 2050 een volledig circulaire economie te hebben bereikt (Nationaal Programma Circulaire Economie), heeft gevolgen voor de gemeente Helmond. Het betekent kringlopen identificeren en sluiten, met een zo kort mogelijke lus. Het betekent dat het nodig is om ons consumptiegedrag te veranderen, we veel zuiniger moeten omspringen met grondstoffen en reststoffen moeten gaan benutten. Dat biedt kansen voor nieuwe en hernieuwde economische dragers, bijvoorbeeld in de hoek van reparatie, hergebruik en biobased grondstoffen en producten. Dat vraagt weer innovatie, hightech, ICT en slim ondernemerschap.

Landelijke Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving en belang bodem

Met de 'Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' ontstaat duidelijkheid voor de bouwsector over hoe ze moeten bouwen in het veranderende klimaat.

Bouwen op een manier die berekend is op het toekomstige klimaat, zorgt ervoor dat we in een veilige, gezonde én groene omgeving kunnen blijven wonen en werken. De maatlat geeft een landelijk uniform referentiekader waarmee projecten kunnen worden uitgevoerd. De maatlat beschrijft voor nieuwbouwdoelen, prestatie-eisen en geeft richtlijnen mee voor de thema's wateroverlast, droogte, hitte, biodiversiteit, bodemdaling en gevolgbepijking van overstromingen. Hoe er in een bouwontwikkeling invulling wordt gegeven aan de maatlat is en blijft een locatiespecifieke uitwerking. Door geen specifieke maatregelen voor te schrijven, blijft er lokaal ruimte voor slimme oplossingen en innovaties vanuit de markt. In deze Landelijke Maatlat komen de volgende thema's aan de orde:

- Voorkomen wateroverlast;
- Beschermen tegen overstromingen;
- Bestrijden droogte;
- Voorkomen hittestress;
- Vergroten biodiversiteit;
- Leven met het groen
- Bodemdaling.

Deze verschillende thema's zijn relevant voor deze natuur- en landschapsvisie en komen verder ook allemaal aan de orde. Het thema bodemdaling is voor Helmond niet relevant.

Wonen, werken en mobiliteit

Helmond is onderdeel van een dynamische regio waarin zowel het aantal inwoners als arbeidsplaatsen groeit. Deze verstedelijkingsopgave betekent ook uitdagingen op het vlak van (slimme) mobiliteit. Dit kan kansen bieden om kwetsbare aspecten zoals leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit te versterken. Ontwikkeling van nieuwe gebieden en initiatieven kan samen met bestaande problemen, bijvoorbeeld op het gebied van leefbaarheid en vergroening, worden opgepakt. Behoud van een gezonde (groene) leefomgeving, een goed voorzieningenniveau en bereikbaarheid zijn essentieel.

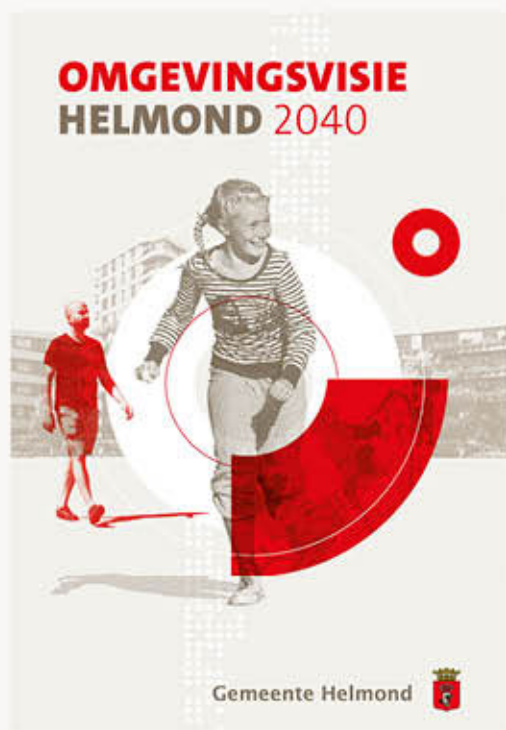
Erfgoedontwikkeling

Helmond is een stad met een eigen karakter, daar zijn we trots op! Een stad met een ruim verleden met sporen van bewoning die teruggaan tot in de prehistorie en de Romeinse tijd. Erfgoed vormt de verbinding tussen het verleden, het heden en de toekomst. Het vertelt het verhaal van de stad en zorgt ervoor dat we ons thuis voelen in Helmond. Behoud en ontwikkelen van cultuurhistorische waardevolle (landschappelijke) elementen, waaronder het afwisselende landschap zijn belangrijke doelen.

Transitie van de landbouw

De agrarische sector in Nederland is omvangrijk en staat onder druk van diverse opgaven. Deze transitie omvat de transformatie van de huidige (industriële) landbouw naar meer lokale, biologische, kleinschalige voedselproductie. Minder belastend voor natuur en milieu en meer samenwerkend met de natuur. Dit vraagt om innovatie, verandering en biedt kansen voor nieuwe economische dragers in het buitengebied.

Verduurzaming van de landbouw, aanpak van de stikstofproblematiek, voorkomen van verdroging, verbeteren waterkwaliteit, natuurherstel en terugbrengen biodiversiteit op het platteland zijn belangrijke doelen.



Afbeelding 2: Omgevingsvisie Helmond 2024
<https://www.helmond.nl/omgevingsvisie>

Omgevingsvisie Helmond 2040

Het vertrekpunt voor deze natuur- en landschapvisie Groen en gezond Helmond is de Omgevingsvisie Helmond 2040. De Omgevingsvisie geldt voor de hele fysieke leefomgeving en geeft invulling aan de doelen van de Omgevingswet.

De Omgevingsvisie bestrijkt alle domeinen van de fysieke leefomgeving en brengt deze samen. Het gaat in ieder geval om de volgende thema's: ruimte, bouwen, infrastructuur, natuur, biodiversiteit, energie, klimaat, milieu, water en bodem, gezondheid en erfgoed.

De Omgevingsvisie zorgt voor verbinding tussen alle beleidsvelden in het fysieke domein, brengt deze integraal samen en maakt keuzes waar nodig.

Omgevingsvisie

Om de achteruitgang van natuur en biodiversiteit te keren zet Helmond in op onder andere:

- Het realiseren van een basiskwaliteit natuur zowel in als buiten de stad.
- Beschermen van bestaande bomen, natuur en landschapselementen, ook als ze geen onderdeel zijn van het natuurnetwerk.
- Het behouden en herstellen van groen erfgoed als autochtone genenbron.
- Het realiseren van het natuurnetwerk, inclusief ecologische verbindingzones.
- Het realiseren, samen met het waterschap, van de opgaven vanuit de Kaderrichtlijn Water waaronder beekherstel, natuurvriendelijke inrichting en het verbeteren van de waterkwaliteit.
- Het inrichten en beheren van natuurgebieden gericht op realisatie van de vastgestelde natuurdoelen.
- Het gebruik van onze natuurgebieden voor recreatie en evenementen, past binnen de ecologische draagkracht van die gebieden.
- Iedereen heeft binnen 300 meter toegang tot een aantrekkelijke groene ruimte die aansluit op de wensen en behoefte van gebruikers.
- Het realiseren van een robuust en samenhangend groen/blauw raamwerk in onze stad, met groene plekken en parken en stevige, verbindende groenstructuren die tot in het buitengebied lopen.
- Het hanteren van de volgende richtlijn: minimaal 8 m² te ontwikkelen nieuw groen voor de realisatie van elke nieuwe woning.
- Duurzame, grondgebonden landbouw, passend in het landschap waarbij ruimte wordt gegeven aan duurzame productie van biobased materialen. Die materialen krijgen bij voorkeur een lokale afzetmarkt. Dit past in de gedachte van de circulaire economie en biedt perspectief voor ontwikkelingen in de agrarische sector.

In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat de doelen voor natuur en stedelijk groen worden uitgewerkt in een omgevingsprogramma natuur, groen en landschap. Deze natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond geeft hier invulling aan.

Ruimtelijk afwegingskader De Peel

Het ruimtelijk afwegingskader is een afwegingskader op het schaalniveau van de Peel. In het ruimtelijk afwegingskader is te zien welke plek geschikt is voor welke opgaven, welke koppeling er kan worden gemaakt tussen de verschillende opgaven en waar rekening mee kan worden gehouden voor een goede inpassing in het landschap. Door het toepassen van het afwegingskader wordt uiteindelijk de ruimtelijke kwaliteit in de Peelregio behouden en versterkt.

Het kader onderscheidt vier delen in het landschap van de Peelregio: de beekdalen, de oude zandontginningen, de jonge zandontginningen met bos en heide en de peelandontginningen en peelkern. De duiding van deze landschapstypen is aangehouden voor de uitwerking van de gebiedspaspoorten in hoofdstuk 6. Waarbij op grondgebied van Helmond landschapstype de peelandontginningen & peelkern niet voorkomt.

NOVEX Stedelijk Brabant en NOVEX De Peel

De Ontwikkelingsperspectieven voor de NOVEX-gebieden Stedelijk Brabant en De Peel bieden kaders en richtlijnen voor deze natuur- en landschapsvisie. Op regionale schaal is er onder andere al een koers uitgezet voor de ontwikkeling van landelijk en stedelijk gebied. Deze koers dient hiermee als kader voor de natuur en landschapsvisie. In 2022 verscheen de kamerbrief over het belang van 'Water en Bodem sturend' van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Om ervoor te zorgen dat Nederland ook met een veranderend klimaat bewoonbaar blijft, is het belangrijk om in de ruimtelijke inrichting rekening te houden met het 'Water en Bodem sturend' principe.

Principe 'Water en Bodem sturend'

In 2023 is dit principe reeds opgenomen in het Ontwikkelingsperspectief Stedelijk Brabant 2040 van de Provincie Noord-Brabant. Ook voor de ontwikkelingen van Helmond is het toepassen van dit principe essentieel. 'Water en bodem sturend' betekent dat het samenhangende water- en bodemsysteem zoveel mogelijk wordt hersteld én dat het randvoorwaardelijk is voor de keuzes in ruimtelijke inrichting en grondgebruik. Dit geldt voor keuzes m.b.t. natuur, landbouw, wonen, werken, energieopwekking, recreatie et cetera. Het betekent met het water- en bodemsysteem meewerken en dit robuuster maken met het oog op (de risico's van) klimaatverandering. Nu werken we vaak tegen het water- en bodemsysteem in, door bijvoorbeeld te bouwen in lager gelegen gebieden, waar eigenlijk ruimte nodig is voor water.

Daarnaast is een gezonde bodem van groot belang. Deze levert een positieve bijdrage aan het ecosysteem en een veerkrachtige natuur. Een gezonde bodem bevordert de bodemvruchtbaarheid, is bestendiger tegen ziekten en plagen en legt meer CO₂ vast.







3. ANNO 2025

Dit hoofdstuk beschrijft het landschap van Helmond anno 2025 en hoe dit is ontstaan. Vervolgens wordt de 'opbouw' van Helmond toegelicht aan de hand van de lagenbenadering, worden de verschillende landschapstypen in Helmond omschreven en komen de cultuurhistorische en archeologische waarden aan de orde. Deze hangen (deels) samen met de verschillende landschapstypen. Het hoofdstuk sluit af met de opgaven, aan de hand van de drie pijlers.

3.1 Helmond door de jaren heen

Helmond is ontstaan vanuit een nederzetting die al voor het jaar 1000 moet hebben bestaan. De stad werd in 1225 gesticht door Hertog Hendrik I van Brabant. De kaart van 1815 laat zien dat Helmond op de overgang van hoge, droge dekzandruggen naar lager gelegen beekdalen van de Aa en de Goorloop ligt. Het beekdal van de Aa in het oosten van de stad, de nederzetting 'Helmont'. In het westen liggen de hoger gelegen zandontginningen van de Peel.

Later zijn de twee (gegraven) kanalen van de oude en nieuwe Zuid-Willemsvaart hieraan toegevoegd. De dragers van de zandontginningen zijn de essen en kampen, gesitueerd op de hoger gelegen delen en de weidegronden op de lager gelegen delen langs de beken. Zandontginningen worden gekenmerkt door een grillige verkaveling waarbij de beken en wegen kronkelen door het landschap met een afwisseling van coulissen (o.a. houtwallen) en open ruimtes (o.a. de essen).

Rond 1900 zijn de verschillen tussen het beekdal en de oude zandontginningen goed zichtbaar. Stad en land zijn nog vervlochten met elkaar. Het beekdal met de kenmerkende landschappelijke structuur met een smalle verkaveling, afgescheiden door sloten/greppels, houtwallen en heggen. De hogere



Afbeelding 3: kaartbeeld Helmont 1815

gronden bestaan voornamelijk uit bos en heide. Oude boskernen zijn nu nog zichtbaar als onderdeel van de groenstructuren in de stad. Rond die tijd groeit Helmond flink, waarbij aan weerszijden langs het kanaal, de textielindustrie tot bloei komt.

Rond 1975 is Helmond flink gegroeid met naoorlogse uitbreidingswijken. De stad en het buitengebied raken meer gescheiden van elkaar. Het beekdal van de Stadse Aa verdwijnt in deze tijd uit de stad. Op een aantal plekken wijkt het groen niet en behoudt Helmond groene gebieden aan de rand van de stad, zoals Groot Goor en De Bundertjes. Ook is er ten opzichte van 1900 minder heide en meer bos rond de stad aanwezig. Een aantal oude boskernen is deels ontgonnen (bijvoorbeeld Coovels bos).

Anno nu blijkt dat deze ontwikkelingen zich veelal hebben voortgezet. De groene gebieden zijn kleiner geworden en reiken niet meer tot in het centrum van de stad. De verbindingen tussen de wijken zijn hierdoor beperkt. Het beekdal van de Goorloop heeft recent (2018) juist meer ruimte gekregen en is beter beleefbaar gemaakt. In alle windrichtingen zijn op relatief korte afstand van de stedelijke omgeving (grotere) groengebieden aanwezig.



● Weiland
 ● Hooiland
 ● Bouwland
 ● Zandbergen

● Heide
 ● Ven
 ● Waterloop
 ● Plaisierbosch

● Bomen en hakhout
 ● Dennebosch
 ● Moeras

Afbeelding 4: landgebruik in 1832

3.2 Lagenbenadering Helmond

Om bij nieuwe ontwikkelingen de juiste integrale keuzes te kunnen maken is het van belang om te weten hoe het Helmondse landschap is opgebouwd, en op welke manier we rekening dienen te houden met de ondergrond, bodem en water. De aanwezige landschapstypen samen met de archeologische en cultuurhistorische waarden vormen de basis voor deze lagenbenadering. De afbeeldingen hierna laten op hoofdlijnen zien hoe het Helmondse landschap is opgebouwd.

De volgende lagen worden beschreven: landschapstypen/bodem, water, natuur en landschap, infrastructuur en occupatie (woongebieden en bedrijventerreinen).

Lagenbenadering

Het toepassen van de lagenbenadering houdt in: het hanteren van ondergrond, bodem, water, natuur, landschap en cultuurhistorie als leidend principe bij het begrijpen en daarmee het maken van keuzes in het ruimtelijk domein.

Het betreft geen gedetailleerde weergave van functies, situaties, etc., maar het principe van de opbouw van de verschillende lagen in Helmond. Per afbeelding is een korte toelichting opgenomen. Deze lagenbenadering dient ook als handvat bij het toetsen van initiatieven en ontwikkelingen. Dit wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 6.

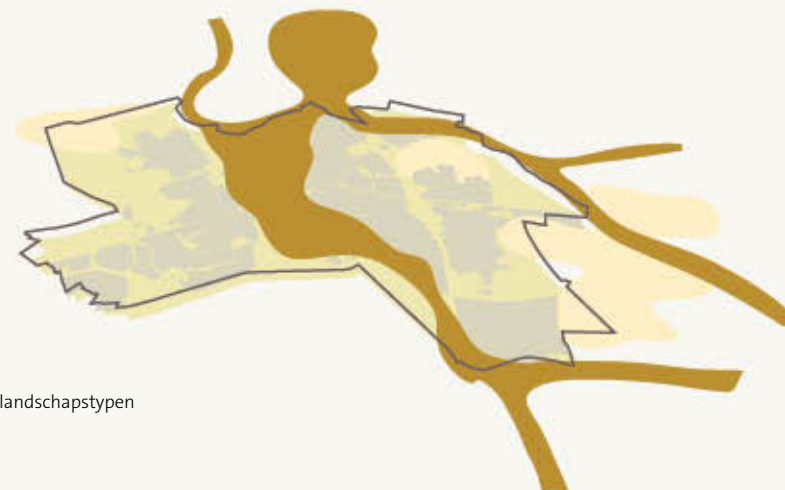


Afbeelding 5: lagenbenadering algemeen



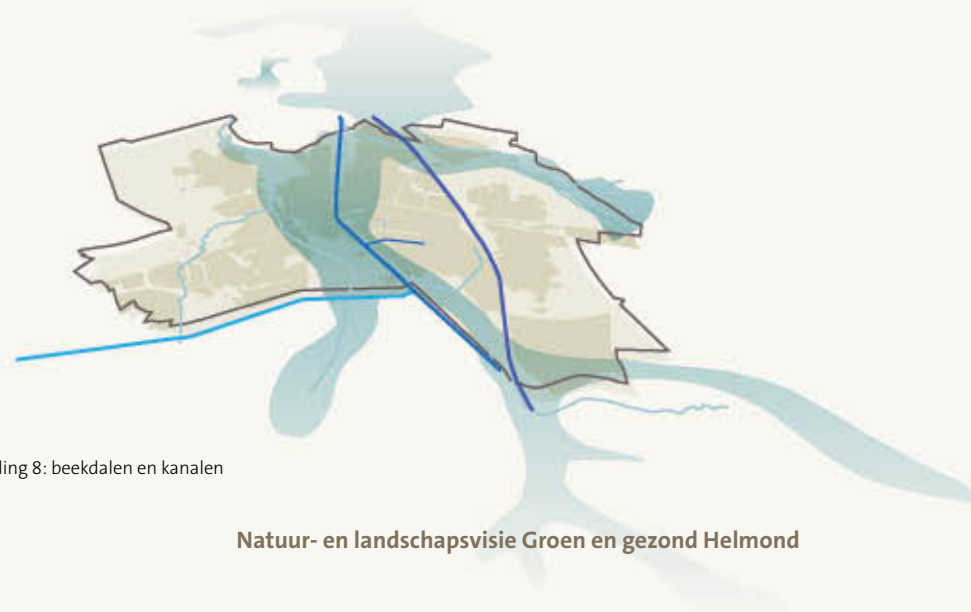
Afbeelding 6: lagenbenadering Helmond

Aan landschapstypen zijn in Helmond het beekdallandschap (donker bruin), de jonge zandontginningen (geel) en de oude zandontginningen (lichter geel) te onderscheiden.



Afbeelding 7: landschapstypen

Kenmerkend is dat zowel de beekdalen (licht blauw) als de kanalen (donker blauw) de gemeente met name van noord naar zuid doorsnijden.



Afbeelding 8: beekdalen en kanalen

Een groot deel van de gemeente is verstedelijkt. Natuurgebieden en meer agrarische, landelijke gebieden omgeven dit stedelijk gebied. De donker groene gebieden op bijgevoegde kaart duiden de bestaande natuur- en landschapsgebieden. De lichtgroene, onderbroken pijlen duiden de hoofdstructuur wat betreft water (m.n. beekdalen Goorloop en Bakelse Aa), natuur en groen binnen de gemeente Helmond. De agrarische sector, vooral nog aanwezig in het buitengebied van Stiphout, Scheepstal, Kloostereind en Groot Goor levert zijn bijdrage aan de instandhouding van het landschap buiten het stedelijk gebied.



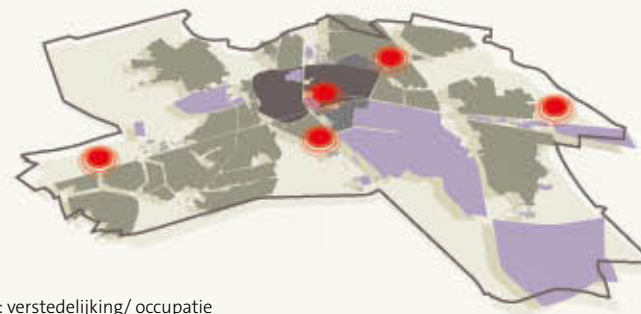
Infrastructuur zoals de N270 en het spoor doorsnijden de gemeente van oost naar west. Daarnaast zijn andere belangrijke hoofdwegen binnen de gemeente Helmond aangeduid.



Natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond

De grijze en paarse gebieden laten de ligging van het stedelijk gebied zien binnen de gemeentegrenzen. In donkergrijs is het centrum van Helmond opgenomen. De woongebieden zijn lichter grijs van kleur. Het buitengebied is het lichtst grijs gekleurd. Bedrijventerreinen zijn paars van kleur. De grotere stedelijke gebiedsontwikkelingen zijn aangeduid met een oranje stip, dit zijn (van west naar oost gezien) Nieuw-Brandevoort, Houtsdonk, centrumgebied (Schaalsprong), De Braak en de zuidflank van recreatiegebied Berkendonk.

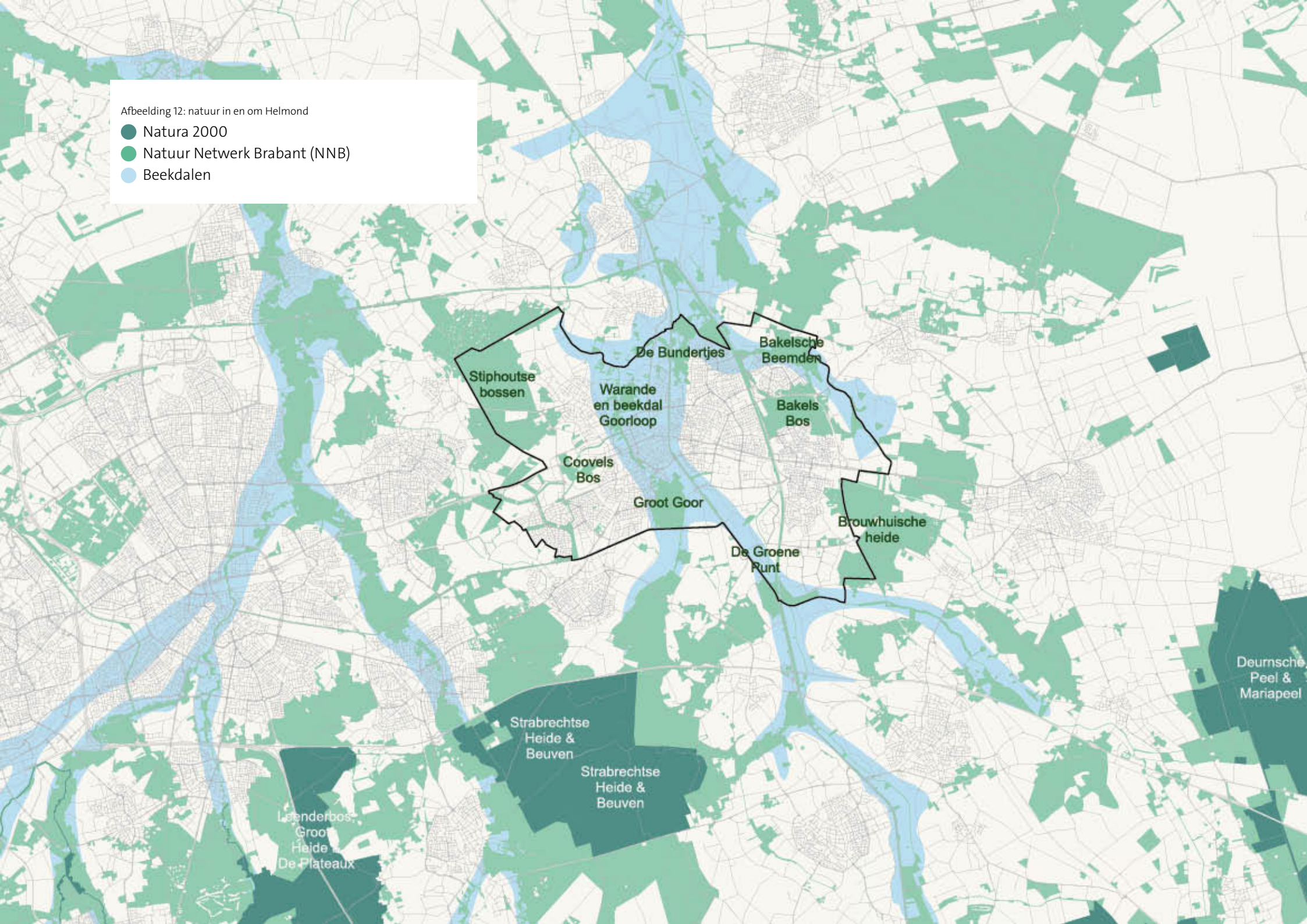
Resumé: naar aanleiding van het in beeld brengen van de verschillende lagen binnen Helmond, valt met name op dat beekdalen in de loop der jaren intensief bebouwd zijn geraakt. Het groen is buiten de stad komen te liggen. Ruimte voor water(berging) in stedelijk gebied is steeds kleiner geworden en op verschillende plaatsen onvoldoende. Het is bij nieuwe ontwikkelingen daarom van belang om rekening te houden met voldoende ruimte voor water en groen.



Afbeelding 11: verstedelijking/ occupatie

Afbeelding 12: natuur in en om Helmond

- Natura 2000
- Natuur Netwerk Brabant (NNB)
- Beekdalen



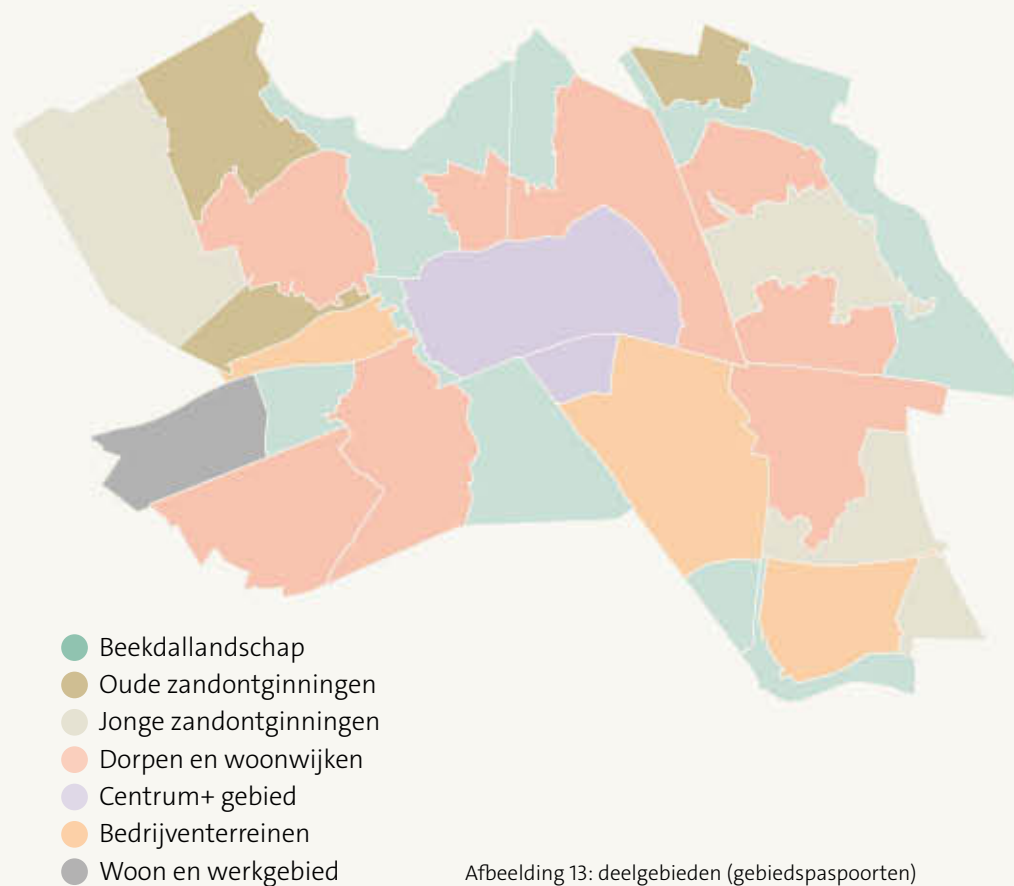
3.3 Natuur in en rondom Helmond

De gemeente Helmond ligt op droge hoge dekzandruggen die worden doorsneden door beekdalen van onder andere de Aa, de Goorloop en de Dommel. De bosgebieden van de gemeente Deurne die samen met de beekdalen van de Oude Aa, de Bakelse Aa, de Kawaise Loop en de Vlier de Groene Peelvallei vormen begrenzen de oostzijde van de gemeente Helmond. Aan de westzijde ligt het Rijk van Dommel en Aa dat onder andere de gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek en Nuenen met elkaar verbindt.

De robuustheid van de droge boscomplexen enerzijds en de ligging van de beekdalen in en rondom de stad anderzijds vormen de belangrijkste natuurkwaliteiten van de gemeente Helmond. De beekdalen vormen de schakel tussen de natuurgebieden. Vaak maken deze natuurgebieden onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Dit is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe (nog te realiseren) natuurgebieden welke door ecologische verbindingzones met elkaar zijn verbonden. De beekdalen vormen tevens de schakel tussen Natura-2000 gebieden, een Europees netwerk van natuurgebieden. Op enige afstand van Helmond liggen de Natura 2000-gebieden Strabrechtse Heide & Beuven, Deurnsche Peel & Mariapeel en De Groote Peel. Voor de Natura 2000 en NNB gebieden geldt een instandhoudingsplicht voor de betreffende ecosystemen.

3.4 Landschapstypen in Helmond

Het landschap in Helmond is verdeeld in drie verschillende landschapstypen, elk met een eigen karakter. Daarnaast is het stedelijk gebied onderverdeeld aan de hand van het gebruik en (eventuele) toekomstige ontwikkelingen van het stedelijk gebied. Binnen het stedelijk gebied hanteren we de volgende deelgebieden; Dorpen- en woonwijken, bedrijventerreinen, het Centrum+ gebied en woon- en werkgebied (ontwikkellocatie Nieuw Brandevoort). Dit resulteert in totaal in zeven deelgebieden op de kaart. Het Ontwikkelperspectief Novex De Peel en het Ruimtelijk afwegingskader De Peel hebben als basis



Afbeelding 13: deelgebieden (gebiedspaspoorten)

gediend voor de begrenzing van de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied is een gebiedspaspoort met de gewenste ontwikkelrichting opgesteld.

De gebiedsindeling is zichtbaar in het kaartbeeld en vormt de basis voor de gebiedspaspoorten.



Afbeelding 14: Scheepstal

Oude zandontginningen

Dit landschapstype komt voor op de van oudsher hogere gronden, waar het landschap kleinschaliger is en het wegenpatroon kronkeliger. De dragers van dit landschap zijn essen, kampen, oude erven (al dan niet geclusterd) en weidegronden langs beken. De kleinschalige grillige verkaveling (behalve op de essen) wordt deels omzoomd door houtwallen. Kenmerkend voor dit landschapstype zijn de variatie in het reliëf, de bodemgesteldheid en het (plaatselijk) gevarieerde kleinschalige landschapsbeeld met verschillen in openheid, beslotenheid en bebouwingspatroon. De ontginningsgeschiedenis is voor de vorming van dit landschapstype de bepalende factor geweest. Het wegenpatroon volgt het reliëf en heeft een kronkelig karakter. Nabij Stiphout heeft het wegenpatroon een diffuus, stervormig karakter. Het verkavelingspatroon is mozaïekvormig. Nabij de oude bebouwing is sprake van veel hoogteverschillen door afgravingen en enkele restanten van bolle akkers.

Belangrijke gebieden binnen dit landschapstype vormen

- Scheepstal;
- Geledingszone Stiphout
- Landerijen en buurtschappen van Croy, Geeneind en Kruisschot, onderdeel van landgoed Croy



Afbeelding 15: Stiphoutse Bossen

Jonge zandontginningen

Het jonge zandontginningen landschap ligt op de hogere (arme) dekzandruggen, met stukken natuur van heide en dennen. Jonge zandontginningen krijgen hun huidige karakteristieken van ontwikkelingen vanaf 1850. Het landschapstype is ontstaan uit de ontginning van de heide. Ze zijn grootschaliger en minder karakteristiek dan de oude zandontginningen. De Stiphoutse Bossen, de Wolfspuiten en het Bakelsbos liggen binnen dit landschapstype. Het wegenpatroon bestaat uit rechte wegen die haaks op elkaar staan. De bebouwing is vaak, niet altijd, voorzien van erfbeplanting. Wegen met laanbeplanting vormen het grofmazige raamwerk van het landschap. Plaatselijk zijn nog zandwegen aanwezig. Het verkavelingspatroon is blokvormig. Het betreft een gebied waar het grondwater naar beneden stroomt (een zogenaamd inzijgingsgebied) en waar weinig watergangen aanwezig zijn. Wel liggen er verscheidene vennen door de aanwezigheid van leemlagen en ijsbankingen in de ondergrond. Bebouwing is nauwelijks aanwezig binnen dit landschapstype, in bosgebieden ontbreekt dit bijna geheel.

Belangrijke gebieden binnen dit landschapstype:

- Stiphoutse bossen
- Scheepstal (boven beekdal Bakelse Aa)
- Bakelse bos
- Brouwhuissche heide
- Landschapspark Kloostereind



Afbeelding 16: De Bundertjes

Beekdallandschap

Dit landschapstype komt voor in de beekdalen van de Goorloop, Gulden Aa, Astense en Bakelse Aa. Kenmerkend is de aanwezigheid van veelal gekanaliseerde laaglandbeken, weinig bebouwing, overwegend grasland en verspreid liggende boselementen. De Gulden Aa in de Bundertjes is de enige niet gekanaliseerde beekloop op Helmonds grondgebied.

Met name de kleinschalige beekdalen van de Gulden Aa en van gedeeltes van de Goorloop hebben een besloten karakter door de vele beplantingselementen. De grootschalige beekdalen van de Bakelse Aa en de overige delen van de Goorloop zijn meer open van karakter. Voor de vorming van dit landschapstype was de berging van het oppervlaktewater en de aanwezigheid van kwel bepalend. Binnen het beekdallandschap komen weinig wegen voor, doorgaande wegen liggen voornamelijk op de overgang van het beekdallandschap naar het oude zandontginningen- landschap. Plaatselijk loopt een weg dwars door het beekdal (zoals Rootakkers/ Croylaan). Het verkavelingspatroon bestaat oorspronkelijk uit lange, smalle kavels loodrecht op de stromingsrichting van de beek. Als gevolg van de ruilverkaveling is het oude verkavelingspatroon met beplanting in de vorm van hagen en houtwallen als afscherming tussen de percelen echter grotendeels verdwenen. Het bebouwingspatroon kenmerkt zich door solitaire bebouwing op hoger gelegen dekzandopduikingen (bijvoorbeeld de Eenselaar). Het beplantingspatroon bestaat uit kleine boselementen (met name populieren- wilgen-en elzenbosjes), laanbeplanting en kavelgrensbeplantingen. Plaatselijk komen grote bosgebieden voor (de Warande, Groot Goor en de Bakelse Beemden).

Belangrijke gebieden binnen dit landschapstype:

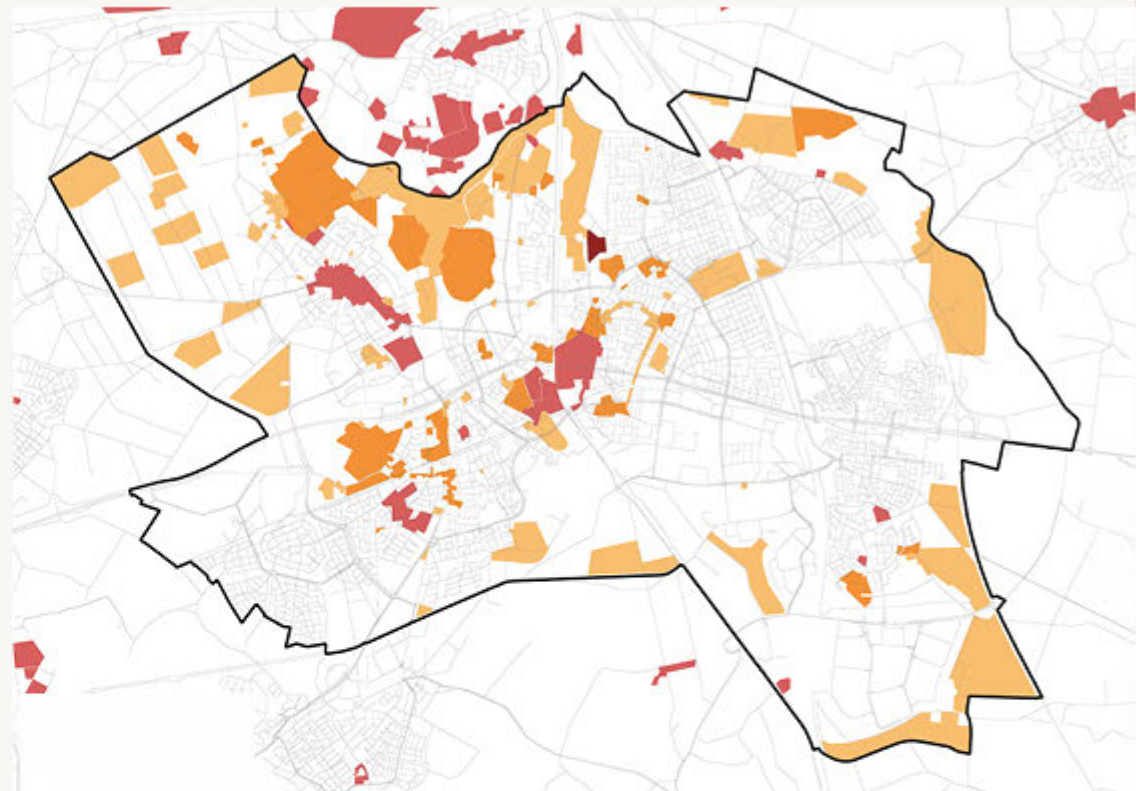
- Warande en beekdal Goorloop
- Groot Goor
- Coovels bos
- De Bundertjes
- De Groene Punt
- Beekdal Bakelse Beemden
- Beekdal Gulden Aa (loopt door De Bundertjes)
- Stadse Aa



3.5 Cultuurhistorie, archeologie en landschap

De hiervoor omschreven landschapstypen dienen in samenhang beschouwd te worden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Deze zijn een afgeleide van de opbouw van het Helmondse landschap. De aanwezige archeologische (verwachtings-) waarden en monumenten zijn opgenomen in het kaartbeeld 'Archeologische (verwachtings-) waarden'.

Deze archeologische (verwachtings-) waarden zijn in verschillende categorieën opgenomen, zoals deze reeds binnen Helmond bekend zijn. Deze informatie, samen met de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle gebieden en structuren (vanuit groen/ landschap) vormen de kaart 'Archeologie en cultuurhistorie'. In dit kaartbeeld zijn de waarden in beeld gebracht die met name vanuit landschappelijk en groen oogpunt van belang zijn.



Afbeelding 17: archeologische (verwachtings-) waarden.

Archeologie

- Archeologische waarde
- Archeologisch monument
- Hoge archeologische verwachting
- Middelhoge archeologische verwachting



De bruine contouren betreffen de historische kernen van Stiphout, de lintbebouwing Mierlo-Hout, Brouwhuis, de historische stadskern van Helmond inclusief de vroegere stadsgrachten en wallen, de omgeving van de Haghe, waar de vroegste ontwikkeling van de stad plaats vond.

Daarnaast kenmerken de lichtgroene gebieden, plaatsen met een archeologische verwachtingswaarde. Voorbeelden zijn het vroegere heidelandschap in Brouwhuis, waar mogelijk grafheuvels of bewoningssporen uit de late prehistorie te vinden zijn, de steentijdvindplaatsen bij de vennen in de Stiphoutse bossen, naast de Astense Aa bij Achterste Beersdonk of de akkers bij Lungendonk. Ook de akkers en omwalling bij het gehucht Rijpelberg behoren tot deze categorie.

Om de geschiedenis van Helmond beter te kunnen doorgronden is ook een aantal belangrijke cultuurhistorisch waardevolle locaties dan wel gebouwen op de kaart geduid. Dit zijn onder andere de landerijen (behorende bij het landgoed) en historische buitenplaats van Kasteel Croy, de Oude toren van Stiphout (met zichtlijn vanaf historische kern), het Slot bij het Gasthuis in Stiphout, het Apostelhuis, de watermolens bij het stadscentrum en kasteel, Scheepstal en Stipdonk, het Slot Bruheze, en het klein slotje in Brouwhuis. Als laatste worden ook de beekdalen van onder andere de Goorloop (bij Groot Goor en Eenselaar) en de Gulden Aa in De Bundertjes aangemerkt als kansrijke gebieden die mogelijk nog oorspronkelijke (autochtone) beplanting herbergen.

Afbeelding 18: archeologie en cultuurhistorie

- Cultuurhistorie en archeologie
- Cultuurhistorie
- Archeologie

Verwachting

- Archeologische verwachting
- Kansrijke gebieden
- Kansrijke gebieden & Archeologische verwachting

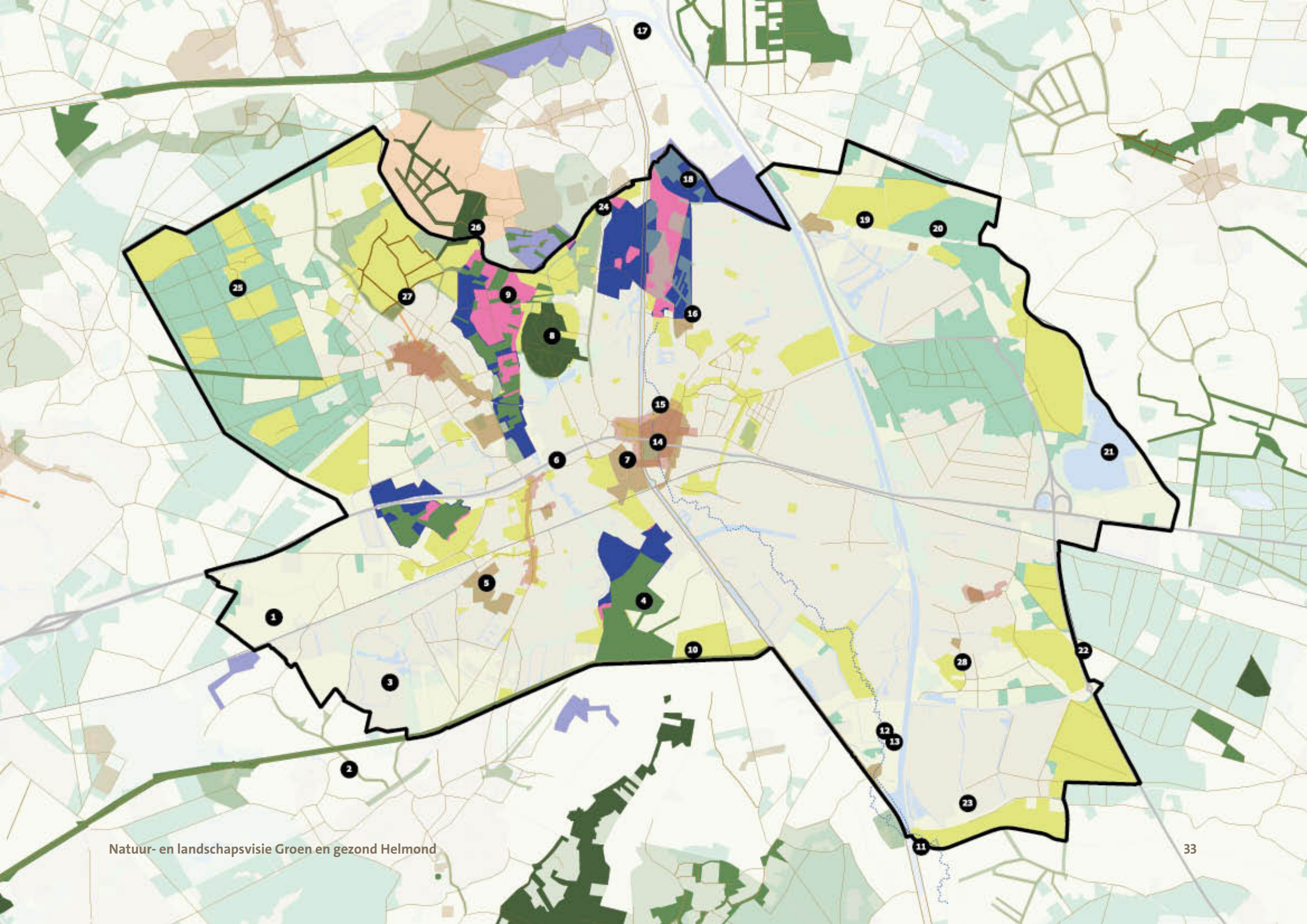
Historische groenstructuren

- Historisch groen redelijk hoog
- Historisch groen hoog
- Historisch groen zeer hoog

Historische geografie:

- Hoog
- Zeer hoog
- Complex van cultuurhistorisch belang
- Historische kernen
- Beken, oude loop
- Historische zichtrelaties

1. Romeinse nederzetting en grafveld
2. Nederzetting uit de late prehistorie
3. Nederzetting uit de late prehistorie
4. Grootgoor
5. Grafveld Ashorst
6. Houtse molen
7. 't Haagje en 't Oude Huys
8. Warande
9. Eenselaar ijzerbank
10. Einhovens kanaal
11. Zuid-Willemsvaart
12. Groene Punt
13. Watermolen Stipdonk
14. Kasteeltuin
15. Burgemeester Geukerspark
16. Abdij van Binderen
17. Watermolen bij 't Guldenhuis
18. De Bundertjes, 't Guldenland waterzuivering
19. Watermolen Scheepstal
20. Bakelse Beemden
21. Berkendonk
22. Voormalige visvijver
23. Steentijd, Achterste Beersdonk
24. Stadsherberg Schevelingen
25. Stiphoutse bossen
26. Landgoed Croy
27. De Oude Toren
28. Landschapspark Kloostereind



3.6 De opgaven voor het Helmondse landschap

Deze paragraaf schetst aan de hand van de drie pijlers (versterken natuur, verstevigen klimaatbestendigheid, vergroten leefbaarheid) de huidige situatie van de gemeente Helmond. Aan de hand hiervan wordt duidelijk welke opgaven er liggen voor het ontwikkelen van een gezonde, klimaatbestendige en groene gemeente.

3.6.1 Versterken natuur

Natuur (omvang en kwaliteit) en landschap staan er slecht voor

De Helmondse natuur staat er slecht voor. Oorzaken van deze mindere kwaliteit van de natuurgebieden zijn verdroging, vermesting (stikstofdepositie), verzuring, waterpeilbeheer en de 'harde' overgangen richting omgeving. Ook intensief recreatief gebruik leidt tot mindere kwaliteit van de natuurgebieden.

Uitbreiding van stedelijk gebied gaat ten koste van de onbebouwde, groene ruimte en natuur en (cultuurhistorisch) waardevol landschap daar. Leefgebieden voor planten en dieren raken versnipperd. Aantallen soorten planten en dieren nemen af of verdwijnen. Het natuurnetwerk is onvoldoende van omvang én kwaliteit: de basiskwaliteit natuur (BKN) is niet op orde.

Basiskwaliteit Natuur (BKN)

De basiskwaliteit natuur (BKN) is het minimale niveau aan biodiversiteit waar onze omgeving en het groenblauwe raamwerk aan moeten voldoen. Om het groenblauwe raamwerk ecologisch goed te laten functioneren zal het een bepaalde maatvoering en kwaliteit moeten hebben. Dit is belangrijk om de achteruitgang van de natuur en biodiversiteit in Helmond te keren. Het is daarom van belang dat hele gewone soorten behouden blijven of waar nodig zich weer kunnen herstellen. BKN impliceert een set van condities die nodig is om algemene soorten algemeen te laten

zijn. De set van condities heeft betrekking op de milieufactoren en andere abiotische aspecten (zoals waterstanden en kwaliteit van bodem en water), de inrichting (de typen landgebruik, de landschapselementen en hun ruimtelijke samenhang) en het beheer en gebruik (zoals intensiteit van het landgebruik en type beheer) van het leefgebied van de algemene soorten.

Verbindingen tussen natuurgebieden en groene dooradering stedelijk gebied niet op orde

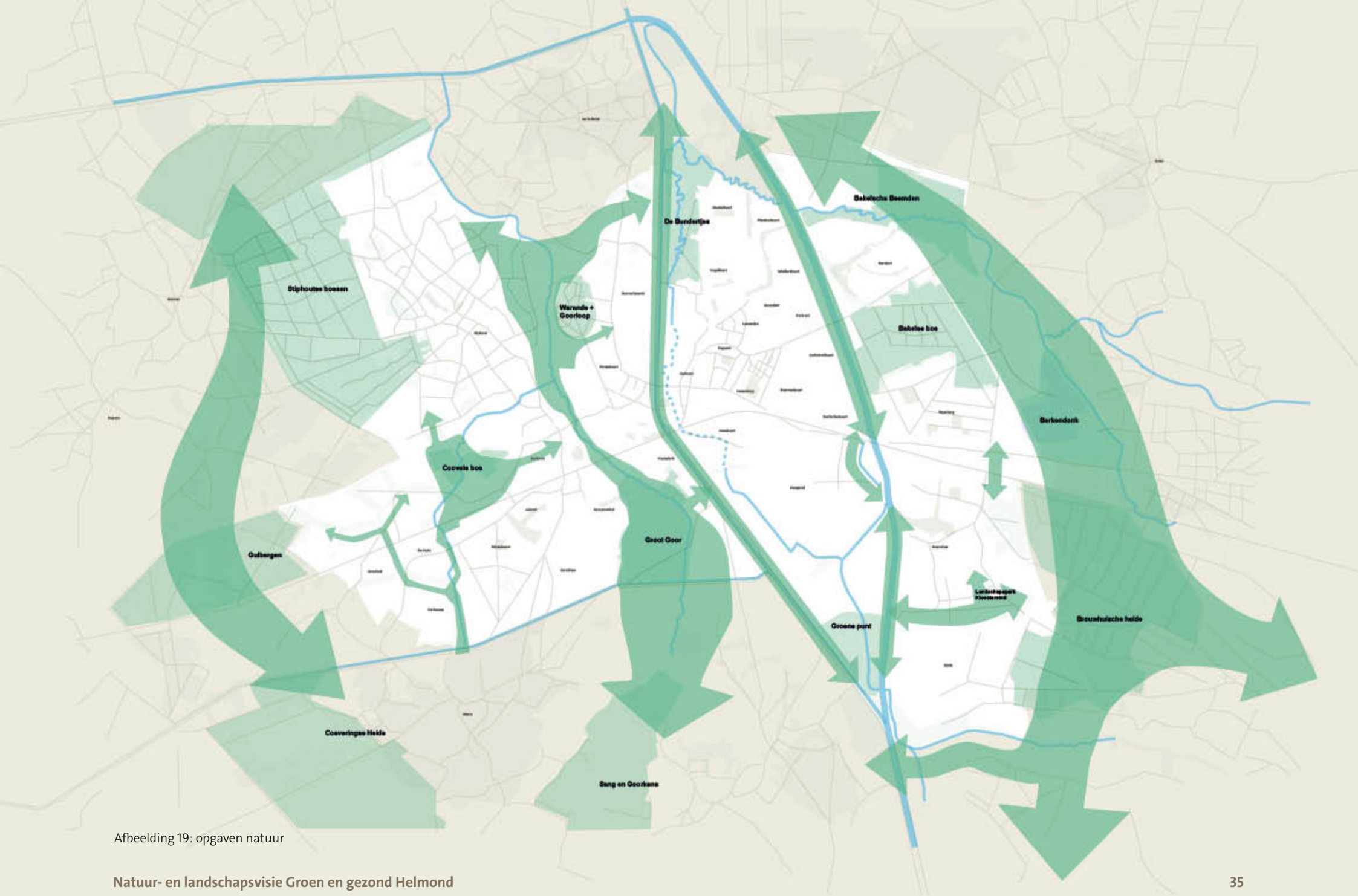
Het kaartbeeld hierna laat de opgave, wat betreft het verbinden, verbeteren en versterken van de verschillende verbindingen zien. Het volgende valt op:

- Een aantal verbindingen van noord naar zuid is onderbroken. De groenblauwe verbindingen zijn grotendeels noord-zuid georiënteerd. Een aantal belangrijke infrastructuurverbindingen (N270 en spoor) zijn juist oost-west georiënteerd.
- Het aantal groene verbindingen of waterverbindingen van oost naar west is beperkt.
- Binnen de stad is het aantal groen of waterverbindingen beperkt, en dan met name van noord naar zuid.
- Groene dooradering stad(swijken) ontbreekt.

De opgave ligt met name in het landelijk gebied, en biedt tevens de mogelijkheid voor hydrologisch herstel van aangrenzende natuurgebieden.

(Cultuurhistorisch) landschap en groen erfgoed staan onder druk

Door onder andere de (stedelijke) druk op de ruimte en het niet bewust zijn van de aanwezigheid van cultuurhistorische waarden gaan cultuurhistorische waarden verloren. Het kan o.a. gaan om het verloren gaan van beplanting, hoogteverschillen en onverharde wegen. Het beperkt aanwezige cultuurhistorisch waardevolle landschap wordt hierdoor minder goed leesbaar en beleefbaar.



Afbeelding 19: opgaven natuur

3.6.2 Verstevigen klimaatbestendigheid

Deze paragraaf gaat aan de hand van drie kaartbeelden in op de opgaven op het vlak van klimaatbestendigheid. Deze opgaven hebben met name betrekking op droogte, wateroverlast en hittestress.

Droogte en wateroverlast: extreme situaties door klimaatverandering

Bij hevige regen staan delen van de stad onder water. Droogte brengt schade toe aan bebouwing, groen en natuur. Het huidige watersysteem in stedelijk gebied en buitengebied, met name in beekdalen, is kwetsbaar voor extreme weersituaties. De kaart hierna laat zien waar sprake is van droogte en wateroverlast binnen Helmond.

Wat betreft kwetsbaarheid voor hittestress wordt 35°C gezien als de ondergrens van sterke hittestress. In stedelijk gebied zien we dat in Helmond na een bui van 70 mm in één uur (delen van) wegen onbegaanbaar zijn en tunnels geblokkeerd raken. Hieruit blijkt dat in stedelijk gebied onvoldoende ruimte is om de gevolgen van klimaatverandering altijd op te kunnen vangen.

Hittestress/koelte

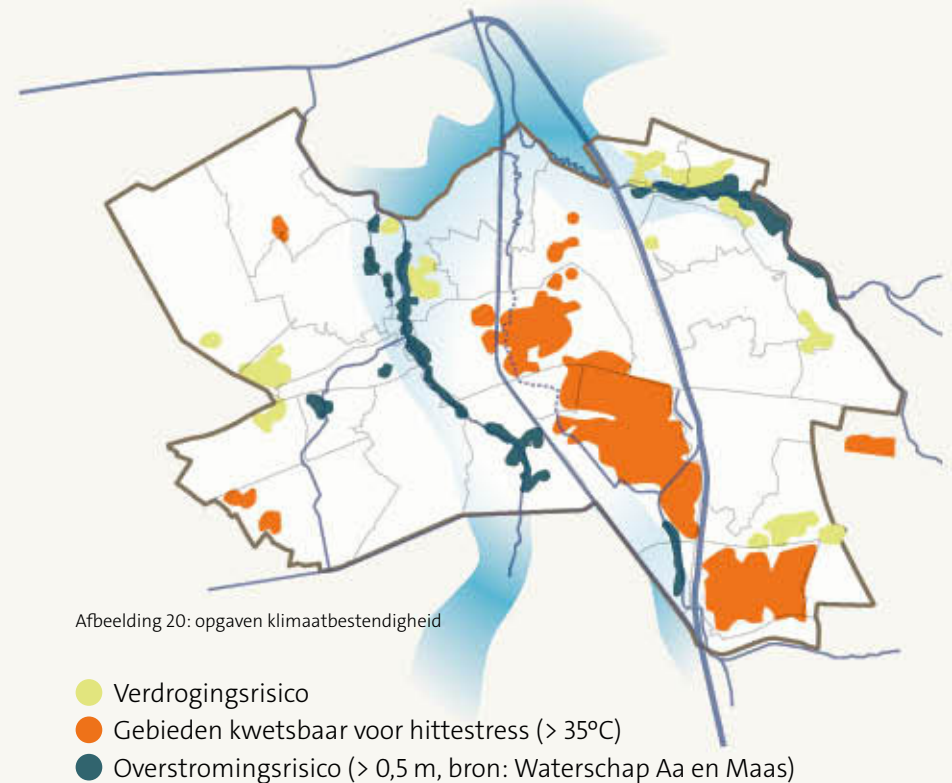
Het kaartbeeld hierna laat zien waar het warmst is binnen Helmond, waar sprake is van het hitte-eiland effect. Door het hitte-eiland-effect ontstaat overdag sterke opwarming van met name de rode gebieden en 's nachts koelt het hier weinig af.

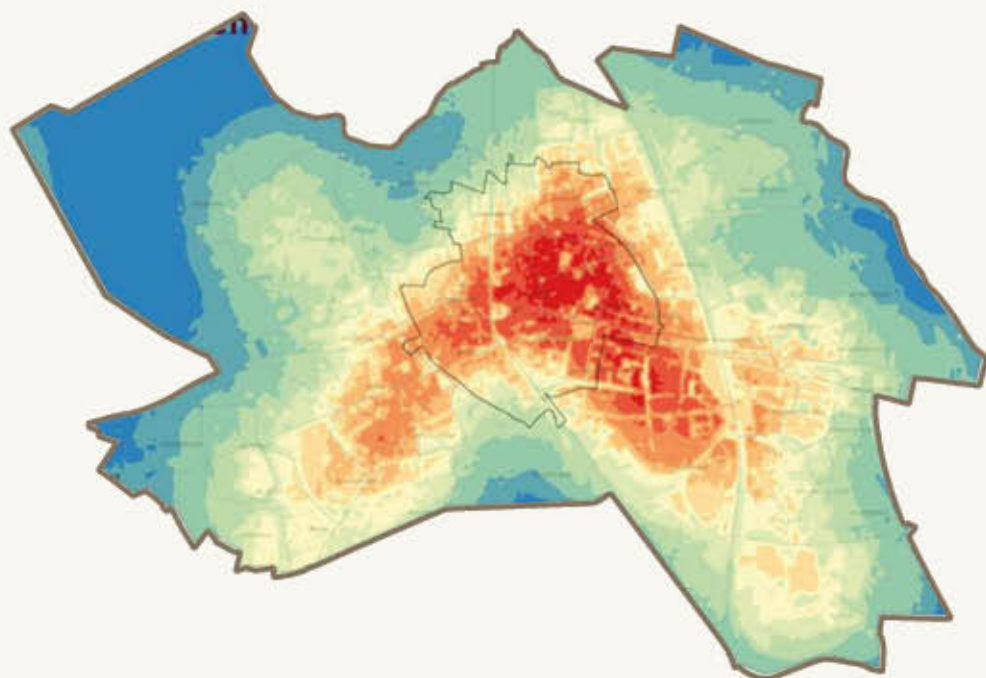
Met name in het centrum en directe omgeving en op bedrijventerreinen ten oosten van het centrum is sprake van het hitte-eiland effect.

Klimaatbestendigheid, samengevat

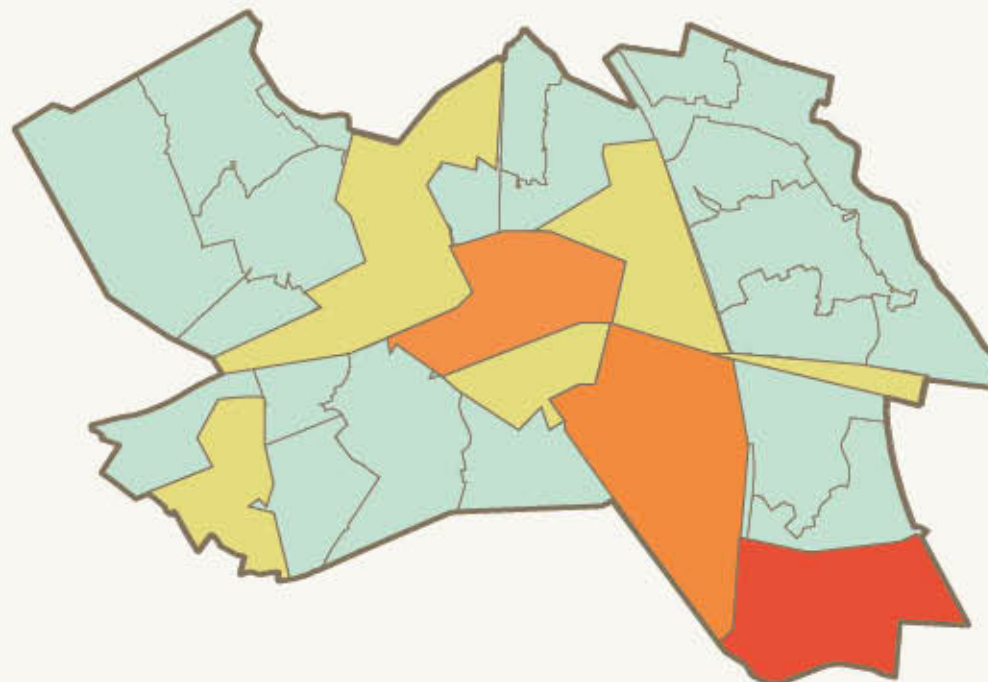
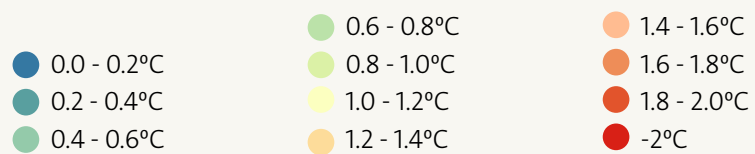
De afbeelding hierna vat samen hoe Helmond er nu voor staat als het gaat om klimaatbestendigheid. Hierbij is gelet op huidige risico's t.a.v. hittestress en wateroverlast, randvoorwaarden voor een goede biodiversiteit (opbouw van vegetatie) en omgevingskenmerken die op directe wijze welzijn en gezondheid

beïnvloeden (groen om in te verblijven, luchtkwaliteit, geluidsoverlast). In met name rode en oranje gebieden staat de leefbaarheid onder druk door zogenaamde klimaatfactoren. In die gebieden is sprake van onvoldoende randvoorwaarden voor een gezonde biodiversiteit. Ook in de gele gebieden worden inwoners en bedrijven naar verwachting eerder geconfronteerd met schade (water) of verminderde gezondheid (hitte) en is de groene omgeving nog niet op orde. Groen, en in het bijzonder bomen, speelt een cruciale rol in het klimaatbestendig maken van Helmond. Bomen verminderen hittestress door koeling en schaduw te bieden, wat essentieel is in de gebieden die lijden onder het hitte-eilandeffect. Het beschermen, versterken en uitbreiden van bestaand groen in deze kwetsbare gebieden heeft prioriteit

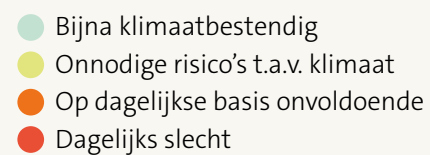




Afbeelding 21: hitte eiland effect



Afbeelding 22: samenvatting klimaatbestendigheid



3.6.3 Vergroten leefbaarheid

Deze paragraaf gaat in op de opgaven op het vlak van leefbaarheid en gezondheid. Deze opgaven hebben met name betrekking op het verbeteren of tot stand brengen van een groene, leefbare omgeving.

Slechte gezondheid: fysiek en mentaal

De gemeente Helmond kent met name in en direct rond het centrumgebied problemen op het vlak van gezondheid. Hier komen obesitas en problemen op het vlak van mentale gezondheid relatief vaak voor. Ook ter hoogte van de overgang van stedelijk naar landelijk gebied is verbetering van de gezondheidssituatie onder inwoners wenselijk en mogelijk.

Versteende omgeving

Delen van het stedelijk gebied zijn versteend, wegen en paden liggen in de zon. Dit nodigt niet uit tot naar buiten gaan en bewegen op warmere dagen. Door niet naar buiten te gaan bewegen mensen minder en ontmoeten ze elkaar niet. Dit gaat ten koste van de fysieke en mentale gezondheid van inwoners van Helmond. Speelplekken en grasvelden voor de kinderen zijn daarom van groot belang.

De afbeelding hierna geeft aan in hoeverre groen / natuur binnen 300 of 150 meter van een woning of bedrijfspand aanwezig is. Rondom gebieden groter dan 1 ha is een afstand van 300 meter gehanteerd. Rondom gebieden van 0,5 ha tot 1 ha is een afstand van 150 meter gehanteerd. Voor deze wat meer kleine gebieden, vooral in woonwijken, is een afstand van 150 meter gehanteerd. Deze kleinere gebieden vervullen vaak een net wat andere functie in een wijk dan de grotere groengebieden. Denk hierbij aan de functie van speelplek, ontmoetingsplek. Er is rekening gehouden met deze functies en relevantie van de betreffende gebieden. Langgerekte wegbermen met een oppervlakte van meer dan 0,5 ha, met beperkte kwaliteit en capaciteit zijn hier bijvoorbeeld niet in meegenomen.

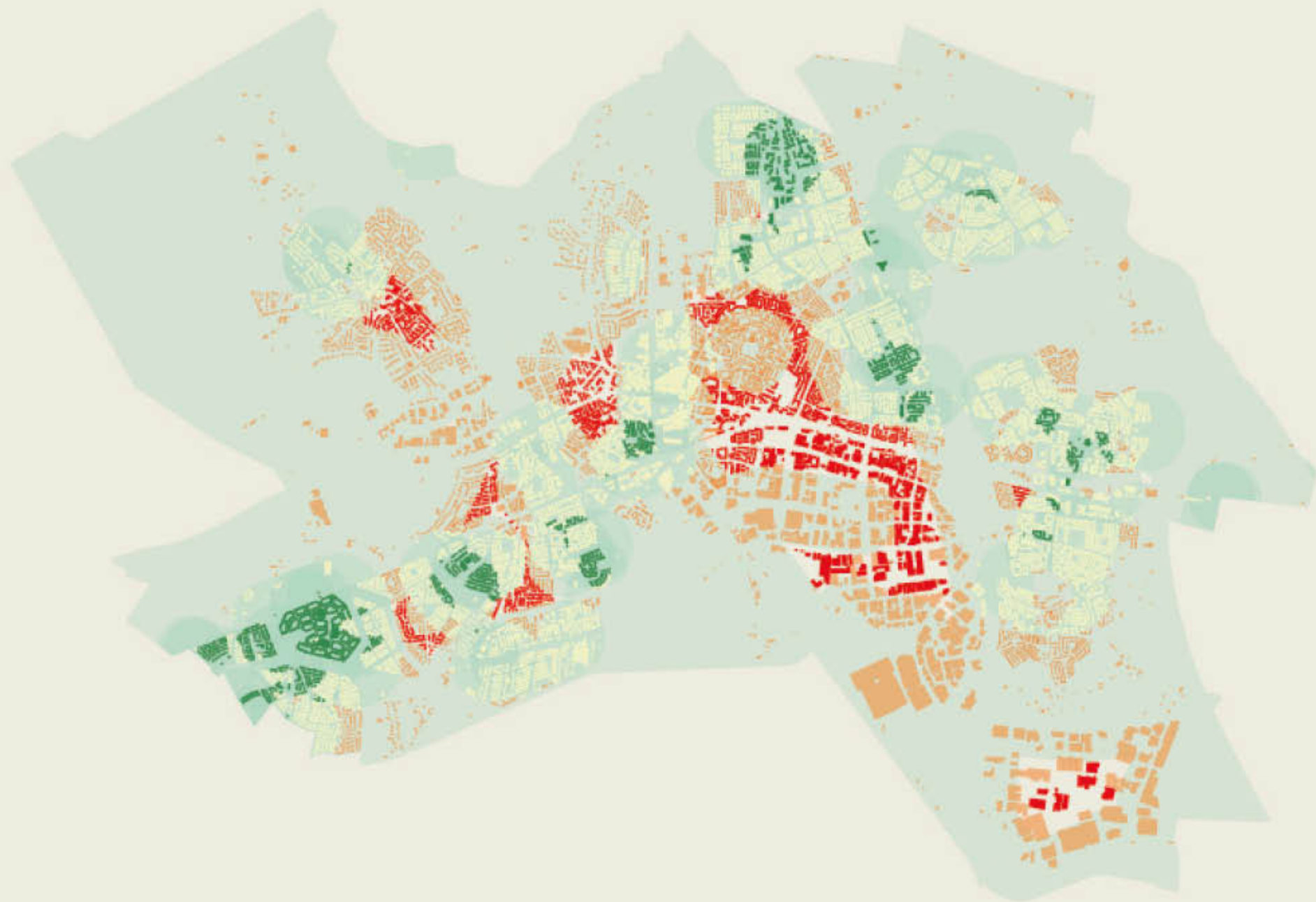
Daar waar bebouwing rood kleurt is er binnen een straal van 300/150 meter

geen groen in de vorm van park, natuur of buitengebied aanwezig. Daar waar de kaart het meest helder groen kleurt liggen er 4, 5, 6 of 7 groengebieden (park, natuur, buitengebied) binnen een straal van 300 of 150 meter. Uit de kaart blijkt dat er in en om het centrum van Helmond, Stiphout, 't Hout en op bedrijventerreinen in beperkte mate groen aanwezig is binnen een straal van 300/150 meter. De kaart geeft inzicht in waar in Helmond weinig groen voorkomt en waar dus opgaven liggen op dit vlak. Een meer fijnmazige groene structuur kan helpen bij het kleiner maken of oplossen van de 'rode en oranje gebieden' in de afbeelding. In gebieden met weinig groen ligt de focus op het beschermen van bestaand groen en het uitbreiden van het groene areaal. Dit draagt ook bij aan de leefbaarheid en de gezondheid van de inwoners van Helmond.

3-30-300 regel

Het Europees Bureau van de Wereldgezondheidsorganisatie hanteert de 3-30-300 vuistregel voor stedelijke vergroening. Vrij vertaald betekent deze regel dat niemand meer dan 300 meter van een park of groene ruimte mag wonen waar je kunt recreëren. De 30 geeft aan dat op wijkniveau 30% bladerdek een minimum moet zijn. De 3 geeft aan dat iedereen vanuit huis minstens 3 bomen (het liefst van een beetje omvang) moet kunnen zien. Voor deze natuur- en landschapsvisie is een verfijning van deze regel toegepast. De '3 en 30 – regels' zijn niet uitgewerkt in deze visie. Dit draagt ook bij aan de leefbaarheid en de gezondheid van de inwoners van Helmond.





Landelijk gebied

0 gebieden
1 gebied

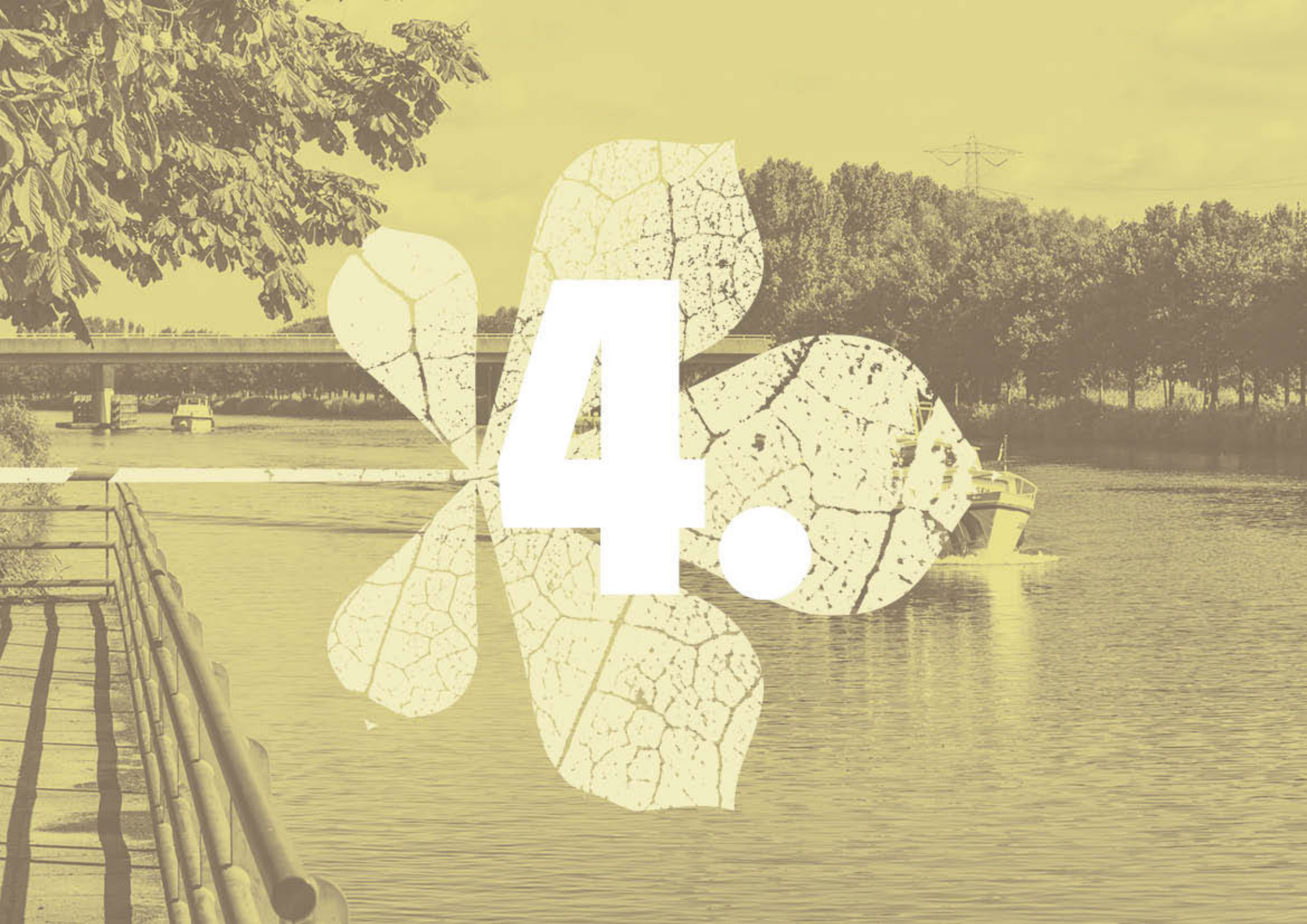
2 of 3 gebieden
4, 5, 6 of 7 gebieden

Afbeelding 23: afstand tot groen

Onbenut recreatief-toeristisch potentieel

De recreatieve-toeristische sector is van belang voor Helmond, gelijktijdig ligt juist hier onbenut potentieel. Het unieke groene, landschappelijke en cultuurhistorische karakter van omliggende (natuur)gebieden, beekdalen en de kanalen dient meer in de “spotlight” gezet te worden (Gemeente Helmond Schaalsprong 2024, Positionering en ontwikkelnarratief, 2024). De natuur- en landschapsvisie heeft als uitgangspunt om de recreatieve-toeristische potentie van de natuurgebieden, het omliggende buitengebied en stedelijk gebied optimaal te benutten. Dit alles samen met het beschermen van aanwezige natuur en cultuurhistorische waarden. Dit alles samen met en naar draagkracht van de reeds bestaande natuur en cultuurhistorische waarden. Het creëren van stilte gebieden draagt bij aan de behoefte van de natuur en wellicht ook haar bezoeker. De draagkracht van de te behouden, te beschermen en te ontwikkelen natuur is hierbij maatgevend waarbij het behoud en beheer van (waardevol) groen, natuur en landschap het uitgangspunt is.



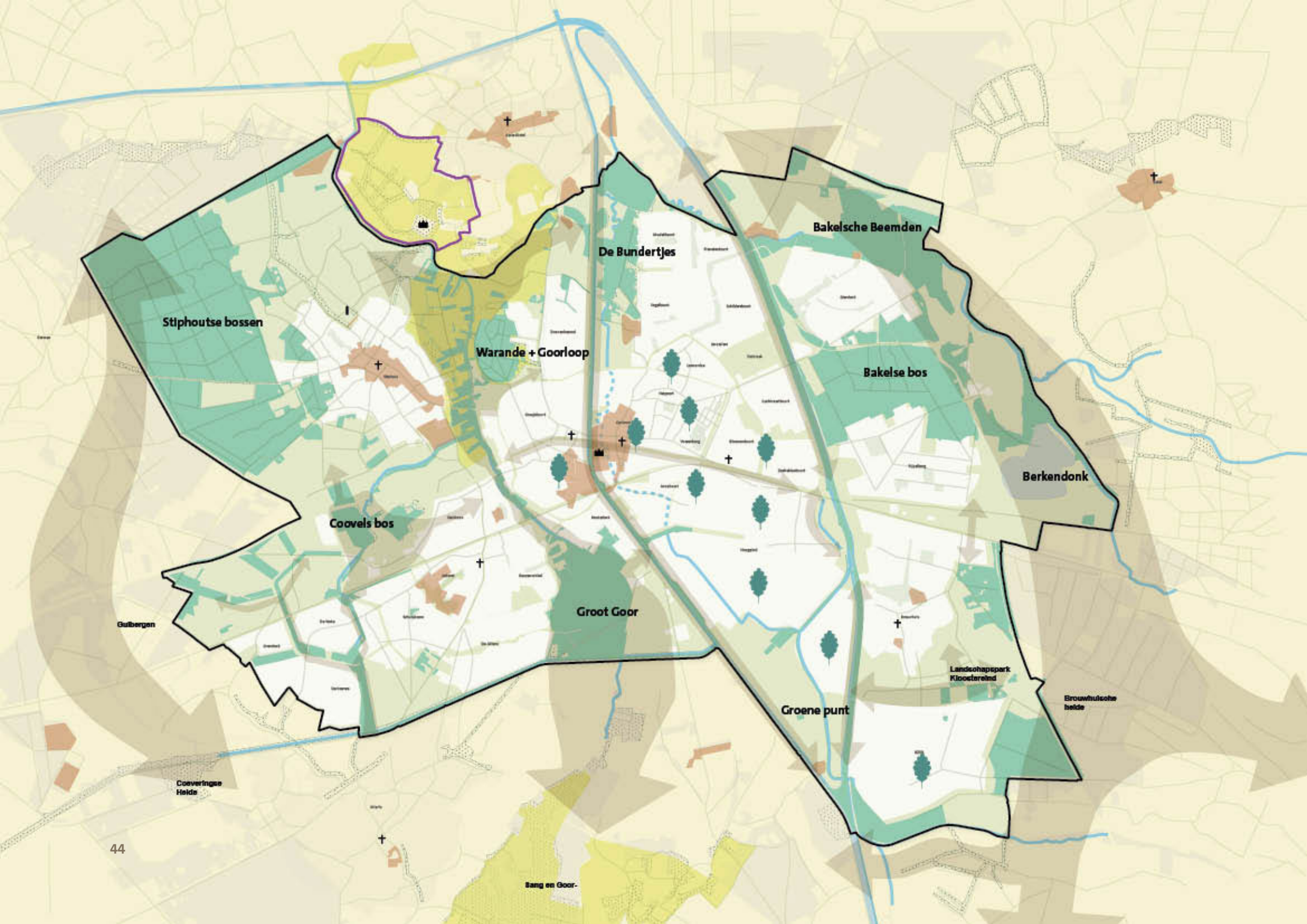




4. LANDSCHAPSVISIE GROEN EN GEZOND HELMOND

Dit hoofdstuk start met de natuur -en landschapvisie Groen en gezond Helmond. Verder beschrijft dit hoofdstuk aan de hand van de drie pijlers op hoofdlijnen wat er dient te gebeuren om de natuur- en landschapvisie te realiseren. De visie nodigt uit om het gesprek aan te gaan over de weging en het combineren van functies. Zo draagt de visie bij aan een groen en gezond Helmond.





Stiphoutse bossen

De Bundertjes

Bakelsche Beemden

Warande + Goorloop

Bakelse bos

Berkendonk

Coovels bos

Groot Goor

Groene punt

Landschapspark
Kloosterland

Brouwhuiscap
heide

Goubergen

Coeveringse
Heide

Sang en Goor

4.1 Visie algemeen: robuuste en veerkrachtige natuur tot in de haarvaten van de stad

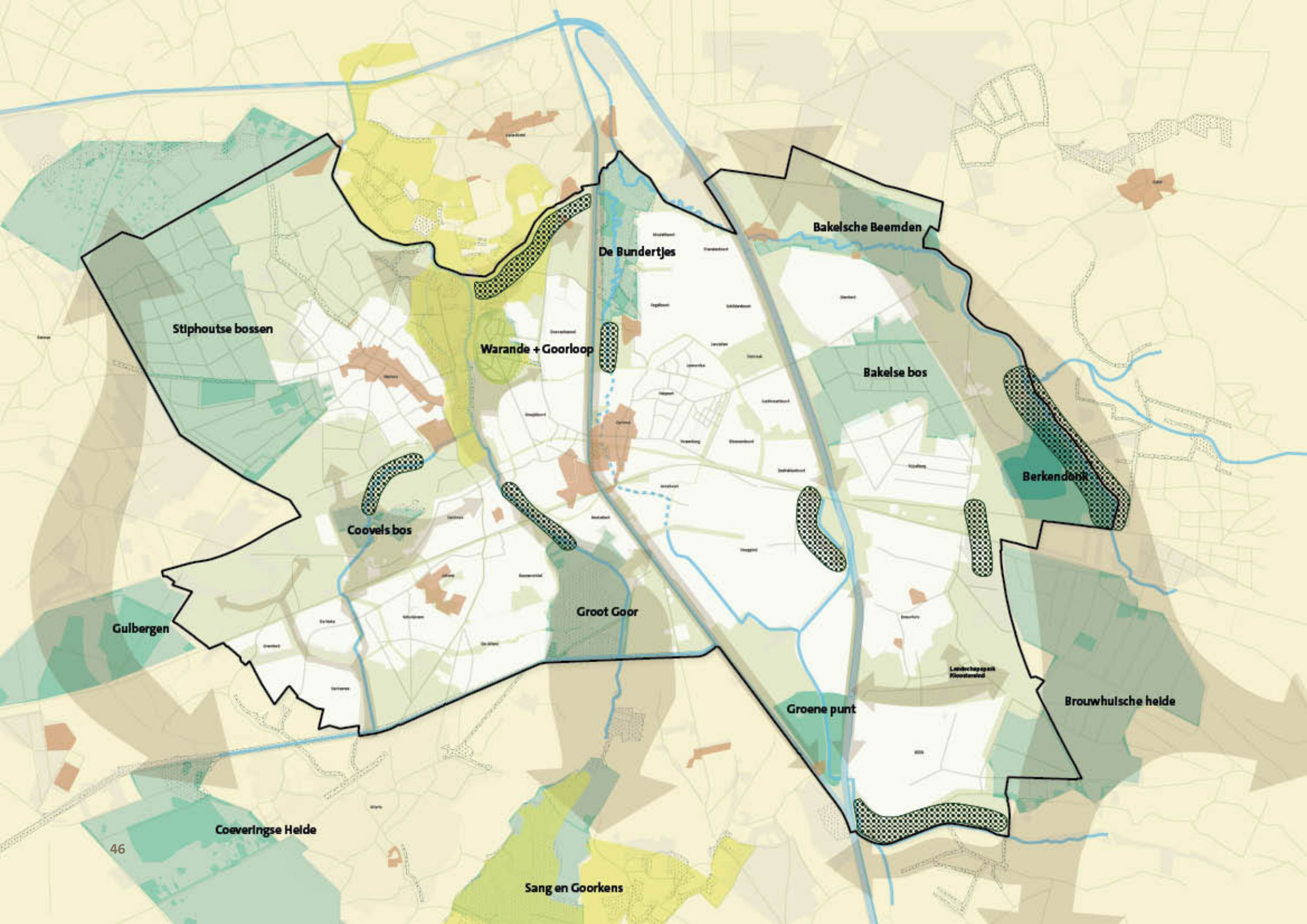
De bestaande natuurgebieden zijn de belangrijkste dragers voor de natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond. We zorgen ervoor dat deze natuurgebieden robuuster worden en veerkrachtiger vanuit het oogpunt van klimaatbestendigheid en dat ze met elkaar verbonden blijven en/of worden. Om het bestaande groen te versterken en uit te breiden, wordt compensatiebeleid ingezet bij het verlies van bomen. De voorkeur gaat uit naar herplant van bomen met een vergelijkbare ecologische waarde. Indien ruimtegebrek dit niet toestaat, wordt compensatie gerealiseerd in gebieden met weinig groen. Zo blijft de balans in het groene netwerk zoveel mogelijk behouden. We werken aan de basiskwaliteit natuur en daarmee verbeteren we de biodiversiteit.

Hiermee versterken we het fijnmazige groene netwerk in het stedelijk gebied en zo dragen we bij aan de verschillende opgaven, gekoppeld aan de drie pijlers: versterken natuur, verstevigen klimaatbestendigheid en vergroten leefbaarheid. De lagenbenadering (het bodem- en watersysteem en natuurnetwerk) geldt als ordenend principe. Hieruit volgt dat bij ontwikkelingen water en bodem sturend zijn. Dit heeft als consequentie dat er niet in beekdalen wordt gebouwd om zo het waterbergend vermogen van een beekdal te vergroten en om bij pieken water te kunnen bufferen.

In de afbeelding hiernaast is de visiekaart opgenomen, die het totale toekomstbeeld geeft voor een groen en gezond Helmond.

Afbeelding 24: visiekaart Groen en gezond Helmond

- | | | |
|--|----------------------------------|--|
| ● Historische (groen) structuren - lijnen | ● Hoge cultuurhistorische waarde | + Kastelen, torens en kerken |
| ● Historische (groen) structuren - vlakken | ● Archeologisch waardevol gebied | ● vergroenende maatregelen voor verduurzaming |
| ● Complex van historisch belang | ● Bestaande NNB | ➡ belangrijkste groen en blauwe verbindingen van de stad |
| | ● Watergang/beekloop | |



Stiphoutse bossen

De Bundertjes

Bakelsche Beemden

Warande + Goorloop

Bakelse bos

Berkendijk

Coovels bos

Groot Goor

Brouwhulsche heide

Gulbergen

Groene punt

Cooveringse Heide

Sang en Goorkens

4.2 Visie per pijler

4.2.1 Versterken natuur

Om de opgaven op het vlak van het versterken van natuur te kunnen oppakken en oplossen, doen we het volgende.

- Behouden, versterken, verbeteren en robuuster maken van de bestaande natuurgebieden (groen blauwe structuren) het bestaande (waardevolle) landschap en groen (structuren). en het bestaande landschap. Het toepassen van inheemse soorten draagt hier aan bij en is het uitgangspunt bij de aanplant van bomen, struiken, etc.. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van woongebieden en bedrijventerreinen. Het toepassen van inheemse soorten (bomen en planten) is hierbij het uitgangspunt. Ook kan het planten van stinzenbollen hieraan bijdragen.
- Werken aan en tot stand brengen van de Basiskwaliteit Natuur binnen de gemeente Helmond om de benodigde voorwaarden voor inwoners, planten en dieren tot stand te brengen. Zie ook hoofdstuk 5, waar hier expliciet op in wordt gegaan. Er wordt gekeken naar maatregelen op gebouwniveau en naar de stedelijke en landelijke groenstructuren.
- Verminderen van barrières van droge en natte verbindingen in zowel stedelijk als landelijk gebied om zo bij te dragen aan het versterken, verbeteren en robuuster maken van de bestaande natuurgebieden (groen blauwe structuren) en zo ook de verspreiding en verplaatsing van soorten te bevorderen.
- Versterken van bestaande (natte) verbindingszones, zowel binnen als buiten het centrum van Helmond (interne versterking van verbinding tussen open natuurbeheertypen (Stiphoutse bossen), rondom

deelgebieden met kritische natuurbeheertypen met hydrologisch herstel (Groot Goor). Het gaat om de drie grote verbindingen van noord naar zuid: het dal van de Goorloop door stedelijk gebied en de verbindingen aan de oost (o.a. Bakelsche beemden)- en westzijde (o.a. Stiphoutse bossen) van de gemeente Helmond. De ecologische verbindingen, zoals opgenomen in het Natuur Netwerk Brabant (NNB) worden gecompleteerd, om zo bij te dragen aan, en onderdeel te zijn van de drie robuuste ecologische en landschappelijke verbindingen van noord naar zuid. De natte verbindingen, die grotendeels in beekdalen liggen moeten nog voor een groot deel worden ingericht door deze bijvoorbeeld daadwerkelijk te laten hermeanderen.

- Beschermen, behouden, ontwikkelen en versterken van het bestaande (cultuurhistorisch waardevolle) landschap, met ruimte voor de (duurzame) landbouw daar waar aan de orde. Zo wordt het erfgoed zichtbaar en beleefbaar. Dit speelt onder andere rondom de landerijen van landgoed Croy, Groot Goor, maar ook binnen Landschapspark Kloostereind en Scheepstal. Zo kan richting worden gegeven aan de ontwikkelingen in de landbouw. Dit landschap toegankelijk en leesbaar maken voor zowel inwoners als bezoekers van Helmond.
- De Zuid-Willemsvaart en de Nieuwe Zuid-Willemsvaart richten we meer ecologisch in (onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant). Ze vormen een belangrijke landschappelijke en ecologische verbinding, ook dwars door stedelijk gebied.
- De Kasteeltraverse biedt, indien de verkeersfunctie wordt afgewaardeerd, kansen om de stad te vergroenen en de biodiversiteit in de stad te vergroten. Zo ontstaat een betere verbinding voor natuur en landschap van oost naar west door Helmond.

Afbeelding 25: Versterken natuur

- ⊗ Te voltooiën ecologische verbindingszones (evz).
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⊗ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Hoge cultuurhistorische waarde
- Archeologisch waardevol gebied
- Bestaande NNB
- Watergang/beekloop

- + Kastelen, torens en kerken
- vergroenende maatregelen voor verduurzaming
- ➡ belangrijkste groen en blauwe verbindingen van de stad

- Zorgvuldig inpassen van bestaande en nieuwe functies in het landschap, zoals bijvoorbeeld kleinschalige zonnevelden. Het landschappelijk inpassen van ontwikkelingen en initiatieven draagt zo bij aan behoud en herstel van het waardevolle cultuurlandschap.

4.2.2 Verstevigen klimaatbestendigheid

Om de opgaven op het vlak van klimaatbestendigheid te kunnen oppakken en oplossen, doen we het volgende:

- Ontzien van de lager gelegen delen in het landschap (zoals beekdalen) en in het stedelijk gebied door hier minder of niet te bouwen (verharden) en in elk geval hydrologisch neutraal te ontwikkelen.
- Creëren van voldoende ruimte, vaak in de vorm van groen, natuur en landschap, om water langer vast te houden en piekafvoeren goed te kunnen verwerken. We zorgen ervoor dat de sponswerking van de ondergrond herstelt. Daarom hanteren we het uitgangspunt 'regenwater opvangen, vasthouden en alleen afvoeren als het niet anders kan'. Bodem en water zijn sturend bij het realiseren van onze opgaven.
- Waterbergingsgebied robuuster maken door te beschermen en ontzien. Bebouwing en verharding zoveel mogelijk voorkomen in waterbergingsgebied. De waterbergingsgebieden ter hoogte van de Bakelse beemden en Diesdonk (Bakelse Aa en Astense Aa) zijn van belang om voldoende capaciteit te behouden en creëren om zo klimaatbestendig te worden/ zijn.
- Tegengaan van het hitte eiland effect door het planten van bomen en struiken. Andere maatregelen zijn ook denkbaar, zoals bijvoorbeeld groene daken (met bomen en struiken), begroeiing van gevels en erfafscheidingen, vijvers, meer lage beplanting zoals lang gras, vaste planten, zomerbloemen, groente en mos in tuinen in plaats van stenen, grind en terrassen. Speciale aandacht gaat uit naar bescherming van bomen in kwetsbare gebieden. Hier wordt ingezet op het uitbreiden van boomstructuren en het verminderen van hittestress door extra groenvoorzieningen. Kort samen gevat: we planten meer bomen

en vergroenen (met name) het stedelijk gebied. : Bij het aanplanten van bomen wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de mogelijkheden voor zonne-energie. Echter dient er met diverse aspecten rekening te worden gehouden bij de aanplant van bomen wat er toe leidt dat zonnepanelen niet altijd ontzien kunnen worden. Iedereen heeft binnen loopafstand een schaduwrijke plek. Onze ambitie is dat iedereen binnen 300 meter van de woning een schaduwrijke plek heeft en dat 40% van alle loop- en fietsroutes beschaduwd is. Dit doen we door verharding te vervangen door groen en meer bomen te planten met een duurzame standplaats.

Om klimaatverandering en de eventuele risico's die hiermee gepaard gaan in samenhang op te pakken wordt de samenwerking met inwoners en instanties in de stad versterkt. Daarom wordt in het uitvoeringsprogramma een project opgenomen dat het versterken van deze samenwerking centraal stelt. Alleen zo lukt het om Helmond in 2050 klimaatbestendig te laten zijn.





4.2.3 Vergroten leefbaarheid

Om de opgaven op het vlak van vergroten van leefbaarheid te kunnen oppakken en oplossen, doen we het volgende.

- Het creëren van een groenere woon- en werkomgeving die bewoners en bezoekers uitnodigt om te ontmoeten en bewegen. Dit draagt bij aan het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van de Helmonders, de mensen die in Helmond werken en andere bezoekers. Vanuit woning of werkplek zijn groen en natuur makkelijker bereikbaar.
- Het zorgen voor een gezondere omgeving door vergroening. Het programma Lucht en geluid gaat meer integraal in op de aspecten lucht, geluid en te treffen maatregelen om zo de lokale situatie te verbeteren.
- Inzetten op versterken van recreatieve toegankelijkheid van natuurgebieden en andere groengebieden, door het creëren van nieuwe (groene) verbindingen en (recreatieve) routes.
- Versterken van bestaande toeristisch potentieel door het recreatief verbinden van onze landschappelijk en cultuurhistorische waardevolle gebieden en locaties. Locaties die vanuit historisch oogpunt interessant zijn en ook bouwwerken en gebouwen die typisch zijn voor Helmond. Denk hierbij aan de kubuswoningen en het kasteel.

Het kaartbeeld laat het zogenaamde vrijetijdslandschap van Helmond zien. Hierin zijn de belangrijkste landschappelijke dragers weergegeven. De beekdalen van de Goorloop, Stadse Aa en Bakelse Aa en de kanalen vervullen hierin een sleutelrol. Maar ook het kleinschalige landschap met de bollen akkers in landgoed Croy, de cultuurhistorische visvijver De Weyer in Landschapspark Kloostereind en de archeologische vindplaatsen in Brandevoort zijn interessant. Cultuurhistorische hotspots zijn op de kaart weergegeven. Deze willen we vanuit recreatief en cultuurhistorisch oogpunt versterken. We kijken hierbij naar de koppeling van beleving van landschap (het buitengebied en de natuurgebieden) en interessante cultuurhistorisch waardevolle gebieden (landschap, gebouwen en archeologische locaties). Door historie op deze plekken (op een creatieve manier) zichtbaar en beleefbaar

te maken dragen we bij aan het versterken van het toeristisch profiel van Helmond. Voorbeelden hiervan zijn de 'motte' en het kasteelspeken in wijkpark Brouwhuis. In het buitengebied zijn dit bijvoorbeeld de Oude Toren in Stiphout en Stadspark de Warande. Vaak zijn deze hotspots al prachtige startpunten van waaruit het omliggende landschap ontdekt en beleefd kan worden. Op andere plekken liggen kansen om kwaliteiten beter zichtbaar te maken zoals bijvoorbeeld natuurgebied De Groene Punt en De Abdij van Binderen. Het versterken van de recreatieve routes door beekdallandschap, bossen en heide zorgt voor een afwisselend vrijetijdslandschap. Op deze manier nodigt het vrijetijdslandschap inwoners en bezoekers uit om de geschiedenis van Helmond te ontdekken en gelijktijdig te bewegen en te ontmoeten.

Afbeelding 26: vergroten leefbaarheid, verbindingen cultuur en landschap

Legenda

	natuurgebieden	
	cultuurhistorisch landschap	Assen/dragers
	recreatieplas	 Stedelijk
	kanaal	 Landgoed Croy
	monument	 Stadse Aa en Zuid-Willemsvaart
	linten	 Nieuwe Zuid-Willemsvaart
	beekdal	 Zuidelijke grens
	kanaal	 Bakelsche beemden
		 Goorloop
		 Westelijke grens
		 Zuidoostelijk gebied





5. AAN DE SLAG

Dit hoofdstuk gaat in op hoe Helmond daadwerkelijk aantrekkelijk, klimaatbestendig, groen en gezond wordt, en welke middelen en instrumenten hiervoor worden ingezet. Hierna komen eerst integrale gebiedsopgaven en projecten aan de orde. De paragraaf daarna bevat algemene instrumenten. Hoofdstuk 6 bevat de gebiedspaspoorten.

5.1 Integrale gebiedsopgaven en projecten

De gemeente hecht grote waarde aan het daadwerkelijk realiseren van een groen en gezond Helmond. De realisatie van de visie vraagt om een gebiedsgerichte aanpak. Daarom is voor een aantal gebieden hierna de integrale gebiedsopgave benoemd. Dit zijn gebieden waar meerdere opgaven, benoemd onder de drie pijlers (zie paragraaf 3.6), samenkomen. De gemeente Helmond wil samen met inwoners en andere stakeholders hier aan werken. Per gebiedsopgave is aangegeven aan welke pijlers deze (met name) bijdraagt, en zijn één of meerdere projecten benoemd die als aanjager van de (vaak integrale) gebiedsontwikkeling kunnen fungeren. Per integrale gebiedsopgave komt verder kort een aantal aspecten aan de orde. De partijen die nodig zijn om een gebiedsopgave te realiseren worden benoemd en ook is aangegeven welke rol de gemeente heeft/ wenst binnen een gebiedsopgave. De projecten die bijdragen aan de gebiedsopgaven worden later verder uitgewerkt en geconcretiseerd (o.a. financiën en planning) in een uitvoeringsprogramma.

Om de natuur- en landschapsvisie uit te voeren is ook de inzet van (andere) instrumenten nodig. Denk hierbij aan educatie, communicatie, participatie, voorlichting, beheer en onderhoud, juridische borging, monitoring, formatie gemeentelijk apparaat, etc. etc. In paragraaf 5.2 wordt dit nader toegelicht.

5.1.1 Versterken natuurgebieden

Het versterken van de natuurgebieden draagt met name bij aan de pijler versterken natuur en natuurlijk ook aan de andere pijlers, maar in mindere mate en/of indirect.

Het versterken van natuurgebieden, kan op verschillende manieren, afhankelijk van de situatie, de huidige kwaliteit van het natuurgebied en eventuele andere aspecten die meegenomen kunnen worden in de integrale gebiedsopgave. Zo zijn recreatie, cultuurhistorie en landschap aspecten die vaak ook meegenomen worden in een dergelijke gebiedsopgave. Om de natuurgebieden binnen Helmond en in de directe omgeving (gemeentegrens

overstijgend) te versterken is samenwerking met het waterschap/ de waterschappen essentieel. In veel gevallen is namelijk hydrologisch herstel van groot belang. Waar het om gemeentegrens overstijgende natuurgebieden gaat wordt de samenwerking met buurgemeenten gezocht. Indien aan de orde en nodig worden andere stakeholders zoals bijvoorbeeld een natuurorganisatie, zowel lokaal als de terreinbeheerder (eigenaar), waterschap, of heemkundekring betrokken. Wanneer het nodig is, worden natuurlijk ook eigenaren en/of gebruikers van aangrenzende gronden betrokken. De gemeente is initiatiefnemer van deze projecten.

Project(en)

Projecten in voorbereiding of reeds lopend (korte – middellange termijn):

1. **Stiphoutse bossen**
hydrologisch herstel en recreatieve zonering (afschalen wandelpaden om op deze manier meer rustgebied voor dieren te creëren).
2. **Warande en (deel) beekdal Goorloop**
hydrologisch herstel om op de lange termijn een gevarieerd beekdallandschap te ontwikkelen met natte en vochtige bossen en natte en vochtige hooilanden.
3. **Groene Punt**
uitbreiding Natuurnetwerk Brabant, realisatie beekherstel Nieuwe Aa
4. **'t Gulden Land:**
uitbreiding natuurnetwerk in De Bundertjes, beekontwikkeling Gulden Aa, realisatie recreatieve zonering.

Projecten (langere termijn):

5. **Bakelse bos**
herstel kruidlaag in bestaande bos, realisatie van geleidelijke overgang van lage vegetatie naar bos.
6. **Coovels Bos**
versterking en uitbreiding van natuurnetwerk rondom Coovels Bos.

5.1.2 Versterken ecologische hoofdverbindingen tussen bestaande natuurgebieden

Het versterken van de ecologische hoofdverbindingen tussen de bestaande natuurgebieden draagt met name bij aan de pijler versterken natuur en natuurlijk ook aan de andere pijlers, maar in mindere mate en/of indirect.

Voor het versterken van ecologische hoofdverbindingen geldt dat het om verschillende soorten verbindingen gaat en dat er verschillende (soorten) schakels ontbreken. Binnen Helmond vallen de ecologische hoofdverbindingen vaak samen met waterlopen / beekdalen. Daarom geldt ook voor deze gebiedsopgave dat samenwerking met de waterschappen essentieel is. En indien nodig wordt natuurlijk de samenwerking gezocht met buurgemeenten en andere stakeholders zoals bijvoorbeeld natuurorganisaties (zowel lokaal als terrein eigenaar) en heemkundekring. Wanneer het nodig is, worden natuurlijk ook eigenaren en/of gebruikers van aangrenzende gronden betrokken. De gemeente is veelal initiatiefnemer van deze projecten, soms is het waterschap initiatiefnemer.

Project(en)

Projecten in voorbereiding of reeds lopend (korte – middellange termijn):

1. **Herstel beekdal van de Goorloop**
Het dal van de Goorloop is een van de belangrijkste ecologische hoofdverbindingen, door Helmond. De gemeente is gestart met het opstellen van een visie voor het dal van de Goorloop en betreft hier waar nodig relevante stakeholders bij.
2. **Zichtbaar en beleefbaar maken beekdal van de (Stadse) Aa**
De Stadse Aa 'terugbrengen' is een van de meest in het oog springende projecten. Het zichtbaar en beleefbaar maken van de Stadse Aa zorgt voor verkoeling en vergroening van het versteende stedelijke gebied.
3. **Landschapspark Kloostereind.**
Eind 2024 heeft het college van Burgemeester en Wethouders de Inrichtingsvisie voor Landschapspark Kloostereind vastgesteld. Deze

inrichtingsvisie vormt de basis voor concrete projecten om het gebied stapsgewijs om te vormen naar een daadwerkelijk landschapspark waarin ruimte is voor natuur- en landschapsontwikkeling en recreatieve voorzieningen en -verbindingen.

Projecten lange termijn:

4. Herstel beekdal Bakelse Aa

Uitbreiding van natuurnetwerk over de gehele lengte van het beekdal is hier de belangrijkste opgave. Dit zorgt voor een robuuster beekdallandschap, met een geleidelijke overgang van grasland naar bos.

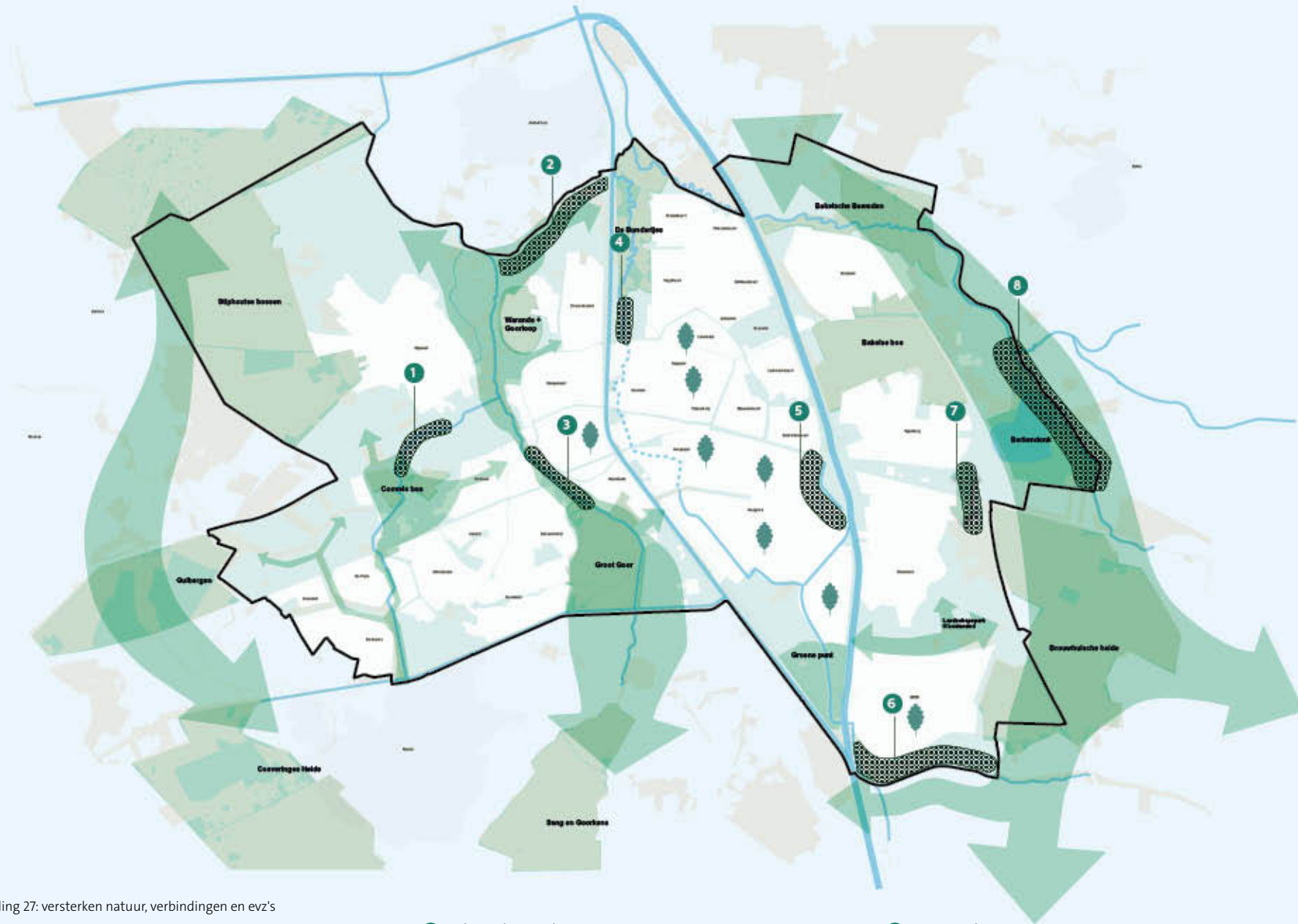
5. Verbinden van de Brouwhuissche heide

Realisatie van een (grotere) droge ecologische verbindingszone tussen het Bakelse bos en de Dennendijkse bossen in de gemeente Asten. Deze verbinding sluit aan op de ecologische verbindingszone van de Astensche Aa.

6. Versterken verbinding Stiphoutse bossen

Ecologisch gezien maken de Stiphoutse bossen onderdeel uit van de belangrijke (grotere) verbinding die onder andere de Strabrechtse heide, Gulbergen, Stiphoutse bossen en Mosbulten met elkaar verbindt. Gulbergen heeft daarin ook voor Helmond als aangrenzende gemeente een belangrijke functie als groen recreatiegebied. De ontwikkeling van landgoed Gulbergen biedt kansen om zowel ecologisch als recreatief gezien de bestaande verbinding met de Stiphoutse bossen te versterken.





Afbeelding 27: versterken natuur, verbindingen en evz's

-  Vergroenende maatregelen voor verduurzaming
-  Watergang/beekloop
-  1 Schootense Loop

-  2 Schevelingsloop
-  3 Goorloop tussen Heeklaan en spoor
-  4 Gulden Aa (bovenstrooms)
-  5 Nieuwe Aa i.c.m. waterberging Breedijk

-  6 Astensche Aa
-  7 Verbinding Bakelse bos – Berkendonk – Brouwhuissche heide
-  8 Oude Aa - Bakelse Aa

5.1.3 Afronden ecologische verbindingzones

Het afronden van de ecologische verbindingzone draagt met name bij aan de pijler versterken natuur en natuurlijk ook aan de andere pijlers, maar in mindere mate en/of indirect.

De laatste jaren is hard gewerkt aan het verbeteren, robuuster maken en tot stand brengen van ecologisch verbindingzones. Nog niet alle verbindingzones zijn compleet. Daarom is een aantal ‘missende zones’ expliciet benoemd als (integrale) gebiedsopgave in het kader van deze natuur- en landschapsvisie. Wat betreft initiatief en betrokkenheid van de gemeente geldt voor deze gebiedsopgave dat ook in de meeste gevallen de gemeente initiatiefnemer zal zijn. En indien nodig wordt natuurlijk de samenwerking gezocht met (zowel lokaal als terrein eigenaar) buurgemeenten en andere stakeholders zoals bijvoorbeeld natuurorganisaties en heemkundekring. Wanneer het nodig is, worden natuurlijk ook eigenaren en/of gebruikers van aangrenzende gronden betrokken. Soms is het waterschap initiatiefnemer.

Project(en)

Het betreft de volgende ecologische verbindingzones die nog afgerond dienen te worden:

1. Schootense Loop
2. Schevelingseloop
3. Goorloop tussen Heeklaan en spoor
4. Gulden Aa (bovenstrooms)
5. Nieuwe Aa (i.c.m. waterberging Breedijk)
6. Astensche Aa
7. Verbinding Bakelse bos – Berkendonk – Brouwhuissche heide
8. Oude Aa – Bakelse Aa

5.1.4 Ontwikkeling kanaalzones: Zuid-Willemsvaart en Nieuwe Zuid-Willemsvaart

De ontwikkeling van de kanaalzones brengt opgaven vanuit de drie pijlers nadrukkelijk samen en vraagt dan ook om een sterke integrale aanpak.

Om de kanaalzones om te vormen tot aantrekkelijke gebieden voor mens en natuur, afgestemd op ligging en (gewenste) functie van de kanaalzones ter plaatse, is een duidelijke visie hierop nodig. De mogelijkheden verschillen over de tracés van de kanalen die ook de functie van ecologische verbindingzone vervullen.

Een balans tussen natuur, landschap, gezondheid en andere meer stedelijke functies al dan niet in combinatie met beleving, cultuurhistorie, erfgoed en recreatie is essentieel voor beide kanaalzones. In eerste instantie wordt de ontwikkeling van de kanaalzones gezien als een stedelijke opgave, die vanuit stedelijk perspectief door de gemeente (diverse disciplines) wordt opgepakt, al dan niet in samenspraak met buurgemeenten, RWS en eventueel ontwikkelende partijen.

Als vanzelfsprekend worden eigenaren en/of gebruikers en organisaties (bijv. een wijkraad) die betrokken zijn bij het gebied en/of aangrenzende gronden bezitten, betrokken.

Project(en)

Het Ontwikkelperspectief Centrum+ Helmond 2040, dat als aanjager kan worden gezien voor de ontwikkeling van de Kanaalzone, erkent dat deze (Zuid-Willemsvaart) een belangrijke rol speelt in de toekomstige ontwikkeling van Helmond. De stad zal in de toekomst met haar gezicht richting het kanaal komen te liggen (“voorkanten aan het kanaal”) en water zal een terugkerend thema zijn in de openbare ruimte rondom de Kanaalzone. Het kanaal dat de stad doorkruist en het gebied eromheen hebben veel potentie om als groenblauwe drager te dienen. Daardoor wordt de stad klimaatrobuuster en ontstaat er een nieuwe stedelijke identiteit. Met het herijken van de

mobiliteitsstructuur ontstaat de mogelijkheid om de Kanaalzone te vrijwaren van veel autoverkeer en om deze meer groen en ecologisch in te richten. Ook biedt dit kansen voor stedelijke herontwikkeling van de Kanaalzone-Noord.

Projecten in voorbereiding of reeds lopend (korte – middellange termijn):

1. Planontwikkeling en herinrichting Zuid-Willemsvaart (kanaalzone)

In een planontwikkelingsproces zal de gemeente met name in de eerste fase van de ontwikkelingen een actieve rol vervullen. Deze rol zal dan met name bestaan uit regievoering bij bijvoorbeeld verplaatsing en verwerving van bedrijvigheid, het inzetten van planologische instrumentarium en een herinrichting van delen van het openbaar gebied.

Gezien er (grotendeels) dezelfde opgaven spelen is het denkbaar dat planontwikkeling voor beide kanalen integraal wordt opgepakt.

Projecten lange termijn:

2. Herinrichting Nieuwe Zuid-Willemsvaart



Afbeelding 28: ontwikkeling kanaalzones

5.1.5 Ontwikkeling Kasteel-Traverse

De ontwikkeling van de Kasteel-Traverse is een gebiedsopgave waar opgaven vanuit de drie pijlers samen komen. Deze verschillende opgaven dienen vanuit de verkeerskundige / infrastructurele ontwikkeling te worden meegenomen.

De Kasteel-Traverse is een belangrijke verkeersader voor Helmond én doorkruist en splijt de stad. De ruimte rondom de huidige Kasteel-Traverse kan een belangrijke rol spelen in het aan elkaar hechten van de twee kanten. Hiervoor is een vervangende verkeersstructuur aan de zuidzijde van de stad in combinatie met de afwaardering van de Kasteel-Traverse noodzakelijk. In 2040 hoort doorgaand verkeer in het centrum niet meer thuis. De barrièrewerking van de Kasteel-Traverse is dan sterk verminderd en het gebied functioneert als onderdeel van het stedelijk weefsel. Hierdoor ontstaan er diverse mogelijkheden, waaronder transformatie van het onderliggende stedelijk weefsel, zodat er meer ruimte ontstaat voor groen en natuur, fietsers en wandelaars. Het meer groene en natuurlijke karakter ter hoogte van de Kasteel-Traverse zorgt voor een oost-west verbinding voor flora en fauna door Helmond. Om te komen tot het afwaarderen van de Kasteel-Traverse en de omvorming is samenwerking tussen disciplines (binnen en buiten de gemeente Helmond) essentieel. Onder andere verkeer, wonen, werken, vastgoed, milieu en natuur maken onderdeel uit van deze integrale gebiedsopgave. Organisaties die vanuit deze aspecten een rol of aandeel kunnen hebben bij de ontwikkeling van de Kasteeltraverse, worden op het gepaste moment in het proces betrokken. Het initiatief ligt in eerste instantie in handen van de gemeente Helmond.

Project(en)

Op verschillende niveaus kan het aanpassen van de Kasteel-Traversal worden aangepakt. Een maatregelenpakket op verschillende niveaus kan bestaan uit onder andere zuidelijke ontsluiting van Helmond via de N279, Rochadeweg en N612 naar de A67 noodzakelijk om Kasteel-Traversal van druk te verlichten, aanpassingen in het profiel, onderzoeken mogelijkheden transformatie/sloop viaduct en het vergroenen van straatprofiel, aanleg van betere infrastructuur voor fietsers en voetgangers.



Afbeelding 29: ontwikkeling Kasteel-Traversal

Projecten in voorbereiding of reeds lopend (korte – middellange termijn):

1. Opstellen stappenplan afbouw doorstromingskwaliteit Kasteeltraverse centrum.
2. Ontwerpen ombouw knoop N270/N279 in samenspraak met Provincie en regiopartners.
3. Ontwerpen stadsrand-HUB N270/N279 Berkendonk, in samenspraak met Provincie.
4. Stappenplan verbetering oversteekbaarheid Kasteeltraverse voor actieve mobiliteit.
5. Onderzoek MIRT Zuidelijke Ontsluiting Helmond.

5.1.6 Bereiken van een fijnmazig binnenstedelijk groen netwerk

Het realiseren van een fijnmazig binnenstedelijk groen netwerk draagt bij aan alle drie de pijlers. In welke mate het bijdraagt aan de drie pijlers is afhankelijk van onder andere aanleiding, locatie en omvang van stedelijke ontwikkelingsprojecten.

Het herstellen en versterken van het groen blauwe netwerk binnen het stedelijk gebied dient expliciet als doel te worden meegenomen in stedelijke ontwikkelingsprojecten. Door in bijvoorbeeld een woningbouwproject aan de voorkant stil te staan bij de groene invulling, inpassing en aankleding van een projectgebied kunnen meerdere doelen tegelijk worden gediend. Ook in wijkvernieuwingsprojecten en projecten met betrekking tot de energietransitie kan de link worden gezocht met het vergroenen en verduurzamen van wijken en gebieden. De gemeente is vaak initiatiefnemer en/of aanjager wanneer het gaat om het verdichten van het groene, natuurlijke netwerk in Helmond. De gemeente licht voor, informeert en toetst (initiatieven) op dit vlak om zo ervoor te zorgen dat inwoners en (ontwikkende partijen) bedrijven bijdragen aan het fijnmazige binnenstedelijke netwerk en daarmee ook aan een groener en gezonder Helmond. Afhankelijk van locatie en situatie worden natuurorganisaties (lokaal en terreineigenaar) en grondeigenaren (en gebruikers) betrokken.

De volgende norm zoals opgenomen in de Omgevingsvisie geldt als uitgangspunt bij het toevoegen van nieuwe woningen: minimaal 8 m² te ontwikkelen nieuw groen voor de realisatie van elke nieuwe woning.

Ook het inzetten van bijvoorbeeld braakliggende terreinen als “kraamkamer en depot” voor groen dat voor andere plannen nodig is, wordt door de gemeente voorgesteld en/of ingezet bij initiatieven. Dit draagt ook (al) bij aan de vergroening van het stedelijk gebied.

Project(en)

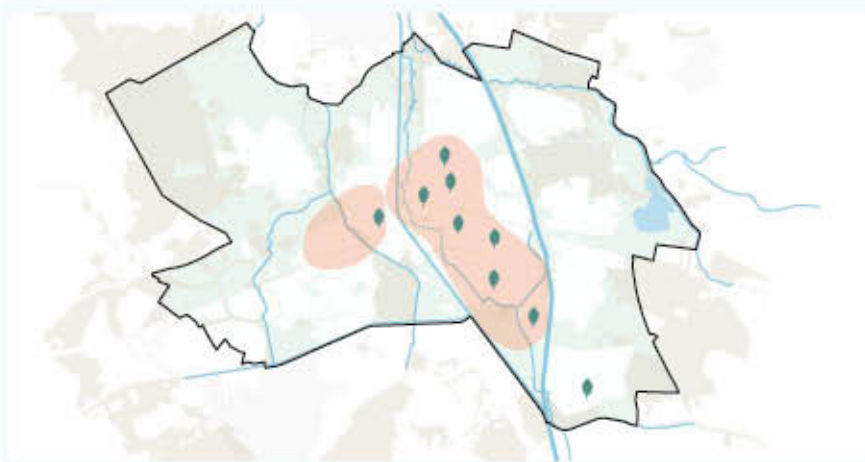
Projecten in voorbereiding of reeds lopend (korte – middellange termijn):

1. Inzichtelijk maken van de basiskwaliteit natuur (BKN)

Het inzichtelijke maken van de BKN is een belangrijke opgave. Aan de hand van de uitwerking van de BKN blijkt waar de BKN op orde is en waar niet, waar de behoefte groot is vanuit het oogpunt van natuur. Dit inzicht helpt bij het maken van keuzes.

2. Uitwerken van rekentool klimaatopgave

Met het uitwerken van de rekentool klimaatopgave wil de gemeente Helmond vastleggen dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moet worden voldaan aan de groenopgave en de waterbergingsopgave.



Afbeelding 30: fijnmazig binnenstedelijk groen netwerk

5.1.7 Algemene, gemeente brede projecten

Hierna komt een aantal gemeente brede projecten aan de orde, die bijdragen aan een groen en gezond Helmond.

5.1.7.1 Opstellen van een Basis Kwaliteit Natuur (BKN)

Deze paragraaf gaat in op de Basiskwaliteit Natuur (BKN) die ons helpt bij een andere manier van inrichten en gebruiken van ons land(schap) buiten de natuurgebieden. Eerst wordt ingegaan op het belang van de BKN en wat de BKN inhoudt (en wat niet), waarna wordt aangegeven hoe we de BKN bereiken. In de bijlage is een uitwerking van de BKN opgenomen voor het gebied Houtdsonk, om zo inzicht te geven in hoe de BKN werkt.

Noodzaak BKN

De Helmondse natuur staat er slecht voor. We weten waardoor het komt en dat een hersteloperatie nodig is. Niet alleen in de natuurgebieden, maar juist ook in het landelijk gebied en in de stad, feitelijk dus overal. Een vitale natuur is cruciaal voor het tegengaan van klimaatverandering en verduurzaming van de voedselvoorziening. Natuur in de directe leefomgeving is essentieel voor de gezondheid en het welbevinden van mensen. Bovendien is een goede staat van de natuur van belang voor de beschikbaarheid van onder meer drinkwater, gezond voedsel en schone lucht. De natuur vormt een bestaansvoorwaarde voor de mens (bron: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, Natuurinclusief Nederland. Natuur overal en voor iedereen, 2022). Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat de natuur niet alleen in Helmond, maar wereldwijd en dus ook in Nederland in een zorgwekkend tempo achteruit gaat. Natuurkwaliteit en biodiversiteit lopen terug.

Op de oude voet doorgaan kan dus niet. Anders zakken we steeds verder onder de natuurarmoedegrens waardoor de levering van voornoemde ecosysteemdiensten niet meer gegarandeerd is. Met alleen natuur in de natuurgebieden redden we het niet meer: een andere manier van inrichten en gebruiken van ons land(schap) buiten de natuurgebieden is nodig. De BKN helpt daarbij.

Basis Kwaliteit Natuur

Hierna is puntsgewijs aangegeven wat de BKN inhoudt. Ook is aangegeven wat niet onder de BKN valt. De Basis Kwaliteit Natuur:

- is het bestrijden van natuurarmoede;
- is de ondergrens van een zelfredzame natuur en het begin van systeemherstel;
- gaat over de natuur in landelijk en stedelijk gebied, daar waar natuur geen primaire functie is;
- is gericht op goede condities voor biodiversiteit, omdat condities maakbaar zijn, maar biodiversiteit niet (als de condities op orde zijn, kunnen de soorten komen/blijven);
- gaat om goede condities vanuit abiotiek (o.a. bodem, water, nutriënten), inrichting (o.a. ruimtelijke samenhang, groenblauwe dooradering) én gebruik en beheer (mate van natuurinclusiviteit van bebouwing, landbouw, infra en openbare ruimte);
- gaat over de condities die algemene soorten nodig hebben om een duurzame populatie in stand te kunnen houden (de minimale kwaliteit van het leefgebied van soorten);
- is sturing op condities zodat algemene soorten algemeen kunnen zijn, blijven of weer worden.

Met BKN als minimumniveau voor biodiversiteit in een gebied heb je:

- een helder streefdoel voor in de natuurvisie, het omgevingsplan en als omgevingswaarde;
- een instrument om voor elk landschap aan te geven welke maatregelen nodig zijn om de voor dat landschap karakteristieke algemene planten en dieren te stimuleren;
- een onafhankelijke meetlat gebaseerd op een gedegen analyse;
- een basis om met belanghebbenden aan de slag te gaan met het herstellen van de omgeving.

Wat is BKN niet:

Met BKN wordt niet beoogd om de vroegere natuur weer terug te brengen. Ook is het geen extra beleidsinstrument bovenop wat we al hebben. BKN is vooral bedoeld als wenkend perspectief voor het terugbrengen van natuur in het landelijk en stedelijk gebied. En het is een hulpmiddel om te bepalen wat de natuur kan zijn in dat specifieke gebied.

De BKN wordt bereikt in vijf stappen

Hierna is aangegeven hoe de BKN in vijf stappen wordt bereikt.

Stap 1 Bepalen actuele natuurkwaliteit

Aan de hand van een set van BKN-indicatorsoorten wordt door vergelijking met een referentieperiode de actuele natuurkwaliteit bepaald. Het resultaat is een kaart waarop per landschapstype en gebruik per BKN-soort is aangegeven of aan de BKN wordt voldaan of nog niet.

Stap 2 Analyse van de omgevingsvariabelen

De aan- of afwezigheid van de BKN-soorten heeft een correlatie met bepaalde biotopen waar ze in voorkomen, drukfactoren waarvoor ze gevoelig zijn en geeft een indicatie voor bepaalde milieufactoren, inrichting en/of beheer. Deze omgevingsvariabelen verklaren het wel of niet voorkomen van BKN-soorten.

Stap 3 Maatregelen kiezen

De omgevingsvariabelen zijn de knoppen waaraan gedraaid kan worden om BKN te bereiken of te behouden. In dialoog met de stakeholders worden de maatregelen bepaald die hiervoor gewenst en haalbaar zijn om de drukfactoren in het betreffende gebied op te heffen. Door gezamenlijk een gebiedsproces te doorlopen ontstaat meer inzicht in de eigen omgeving en wordt een zekere mate van overeenstemming bereikt over de gewenste kwaliteit. Daarmee wordt een handelingsperspectief geboden en worden projecten geïdentificeerd.

Stap 4 Herstelplan uitvoeren

De gekozen herstelmaatregelen voor abiotiek, inrichting en beheer worden uitgevoerd door de diverse stakeholders. Dit zijn de grondeigenaren en de grondgebruikers. Hiervoor is draagvlak ontstaan in het gezamenlijke gebiedsproces. De uitvoering van de diverse maatregelen wordt ondersteund via diverse aanleg- en beheersubsidies bijvoorbeeld via de provinciale Stimuleringsregeling Landschap.

Stap 5 Meten en verbeteren

De uitgevoerde maatregelen worden geregistreerd en de betreffende condities en BKN-soorten worden gemonitord om de ontwikkeling van de natuurkwaliteit te volgen. Verbeteren de condities niet of komen de soorten ondanks goede condities niet terug, wordt stap 2 t/m 4 nogmaals doorlopen, zodat maatregelen aangescherpt of uitgebreid kunnen worden. Doen – leren – beter doen is het devies voor BKN.

5.1.7.2 Soort Management Plan

In het kader van de landelijke energietransitie is ook de gemeente Helmond druk doende met het stimuleren van de verduurzaming waaronder de isolatieopgave bij de eigen burgers en bedrijven. In deze te isoleren gebouwen wonen echter ook beschermde soorten zoals vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. De Omgevingswet (Ow) verbiedt het doden en verwonden van beschermde diersoorten en het wegnemen van hun leefruimte. Dit wordt gezien als een economisch delict en is daarmee strafbaar. Hierdoor is het vereist om voorafgaand aan het isoleren van een woning of gebouw een ecologisch onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soorten.

Een ecologisch onderzoek per individuele woning of gebouw is zeer tijdrovend en kostbaar voor de particulier, met het risico dat de isolatieopgave daardoor vertraagt. Daarom wordt landelijk ingezet op een gemeentelijk Soortenmanagementplan (SMP). Dit is een gebiedsgericht ecologisch onderzoek naar gebouw bewonende soorten en de uitvoering van instandhoudingsmaatregelen voor aanwezige populaties. Op basis

van een SMP kan de provincie aan de gemeente een vergunning onder de Omgevingswet verlenen voor 10 jaar. Het is dan niet meer nodig per woning een ecologisch onderzoek te doen of een omgevingsvergunning aan te vragen. De gebiedsvergunning wordt aangevraagd voor alle voorkomende werkzaamheden aan gebouwen zoals verduurzaming, beheer, onderhoud, sloop en aanpassingen en geldt dan voor het gehele stedelijke gebied (of ook daarbuiten als daarvoor wordt gekozen).

Door een SMP op te laten stellen voor Helmond en een gebiedsgerichte omgevingsvergunning aan te vragen wordt de isolatieopgave in de gemeente niet vertraagd en wordt tegelijkertijd de biodiversiteit versterkt. Tevens wordt daarmee voorkomen dat de gemeente de isolatieopgave met subsidies stimuleert waarmee haar burgers vervolgens de wet overtreden door het doden van beschermde dieren en het vernietigen van verblijfplaatsen.

5.1.7.3 Opstellen van branding strategie ‘Groen en gezond Helmond’

Helmond kent verschillende natuurgebieden en cultuurhistorisch waardevolle landschappen waar de Helmonder trots op kan zijn. Denk aan de Goorloop, de Bundertjes en de Warande. Het meer zichtbaar en beleefbaar maken van deze natuurgebieden en cultuurhistorische waardevolle landschappen draagt positief bij aan het versterken van de identiteit en imago van Helmond.

Het opstellen en uitwerken van een branding strategie ‘Hoe’ deze gebieden daadwerkelijk recreatief gezien in de ‘schijnwerpers’ te zetten is hierbij van belang. Het met trots uitdragen van deze kwaliteiten en het hiermee profileren, zorgt voor meer bekendheid onder inwoners, maar ook bij bezoekers.

Naast het opstellen van een brandingstrategie, is het realiseren van toeristische bewegwijzering ook een belangrijk project voor gemeente Helmond. Toeristische bewegwijzering verbetert de herkenbaarheid en vindbaarheid van de toeristische en recreatieve locaties in de gemeente Helmond.

Natuur- en landschapsorganisaties, bestuurders, afdeling communicatie van de gemeente Helmond, Visit Helmond kunnen hier een voortrekkersrol in vervullen.

5.2 Algemene instrumenten

Om invulling te geven aan de natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond en daadwerkelijk over te gaan tot (verdere) realisatie is het van belang om gebruik te maken van een aantal algemene instrumenten. Deze zijn hierna genoemd. Deze algemene instrumenten verschillen sterk van elkaar en kunnen afhankelijk van een opgave of project worden ingezet. Per instrument is een korte toelichting opgenomen en is aangegeven voor wie het instrument (met name) relevant is.

Werken met de rekentool klimaatopgave (Groennorm)

Naast uitwerking van de rekentool klimaatopgave (zie paragraaf 5.1.6) is het nodig om deze rekentool beleidsmatig te borgen. Deze nog op te stellen beleidsregel 'Groen en water bij ruimtelijke ontwikkelingen gemeente Helmond' heeft als doel een afwegingskader te bieden waarmee wordt bepaald of een ruimtelijke ontwikkeling voldoet aan de uitgangspunten van het gemeentelijk beleid over het nemen van klimaatrobuuste maatregelen. Daarnaast wordt onderzocht of er een afwegingskader opgenomen kan worden voor compensatie van bestaand groen en voor verzoeken tot beheer en verkoop van gemeentelijk groen.

In de Omgevingsvisie is de volgende richtlijn opgenomen: minimaal 8 m² te ontwikkelen nieuw groen voor de realisatie van elke nieuwe woning. Deze richtlijn geldt als uitgangspunt en wordt verder toegespitst op de Helmondse situatie, de situatie in het deelgebied.

Voorlichting en educatie

Om invulling te geven aan de natuur- en landschapsvisie is het voor inwoners (jong en oud), gebruikers, bestuurders en collega's van de gemeente Helmond

van belang om te weten van de natuur- en landschapsvisie. Ook voor andere relevante betrokkenen, zoals verenigingen, bedrijven en bezoekers is het van belang om weet te hebben van de natuur- en landschapsvisie.

Natuur- en landschapsorganisaties, Visit Helmond en afdeling communicatie van de gemeente Helmond kunnen hier een belangrijke rol in vervullen. Hier is reeds mee gestart en dit kan verder worden uitgerold.

Beheer, monitoring en onderhoud.

Verschillende groengebieden, parken worden relatief intensief beheerd binnen en vaak ook door de gemeente Helmond. Grasvelden worden kort gehouden. Door ander maaibeleid toe te passen, minder intensief te maaien, krijgt beplanting de mogelijkheid te ontwikkelen. Dit is in het kader van biodiversiteit vaak interessanter en beter. Ook draagt dit bij aan de meer natuurlijke beleving van groengebieden.

De gemeente Helmond, eigenaren, beheerders en gebruikers van gronden kunnen hun beheer extensiveren. Wellicht dienen contracten van aannemers die verantwoordelijk zijn voor beheer en onderhoud hier op aan te worden gepast. Hier is reeds mee gestart en dit kan verder worden uitgerold.

Omgevingstafel/ planologie

De Omgevingsstafel beoordeelt initiatieven integraal op wenselijkheid en haalbaarheid. Natuur, landschap en gezondheid zijn thema's die worden meegewogen bij de integrale afweging aan de Omgevingstafel. In het licht van voorliggende natuur- en landschapsvisie worden initiatieven getoetst. Het principe bodem en water sturend is van groot belang bij de integrale afweging van initiatieven aan de omgevingstafel. Door aan de voorkant van een project of een procedure hier goed bij stil te staan, worden keuzes weloverwogen gemaakt en slechte keuzes wellicht voorkomen.

Ook kunnen bij de start van een project, de bespreking aan de omgevingstafel randvoorwaarden en uitgangspunten worden meegegeven. Het meegeven

van een groennorm is hiervan een voorbeeld. Deze groennorm geeft voorwaarden aan ontwikkelingen mee die bijdragen aan groen en gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan een aantal vierkante meters te realiseren groen per nieuwe woning. Aan de hand van de behandeling van een initiatief aan de omgevingstafel kunnen initiatiefnemers gewezen worden op de (mogelijke) aanvraag van toestemmingen en vergunningen m.b.t. natuur en landschap. Door dit vroeg te signaleren kan hier op worden ingespeeld tijdens de verdere planvorming. En bij voldoende capaciteit (zie ook hierna) kan dit ook daadwerkelijk goed in de gaten worden gehouden.

De gemeente Helmond, haar medewerkers, kunnen invulling geven aan het voorgaande. Een voorwaarde hierbij is dat er voldoende menskracht / capaciteit is op het vlak van natuur, landschap groen en gezondheid.

Uitdragen door Bestuur en organisatie gemeente Helmond

In het verlengde van instrumenten die hiervoor zijn genoemd, helpt het wanneer bestuur en organisatie van de gemeente Helmond de visie Groen en gezond Helmond uitdragen en daar actief naar handelen.

Binnen de gemeente Helmond is het aantal medewerkers dat zich bezighoudt met natuur, landschap en biodiversiteit beperkt. De opgaven die zijn genoemd in deze landschapsvisie en de ambitie die wordt nagestreefd vragen om een uitbreiding van het team dat zich bezighoudt met natuur, landschap en biodiversiteit.

Bestuur en organisatie van de gemeente Helmond staan aan de lat voor het actief uitdragen van en handelen naar de natuur- en landschapsvisie Groen en gezond Helmond. Hier kan direct mee worden gestart.

Het uitdragen van de natuur- en landschapsvisie valt of staat met een goede, zorgvuldige communicatie. De aanpak hiervoor wordt nader uitgewerkt. Aan de hand van voorbeelding, zoals bijvoorbeeld 't Gulden Land kan 'het verhaal', de nut en noodzaak van de natuur en landschapsvisie worden verteld.







6 GEBIEDSPASPOORTEN

6.1 Introductie gebiedspaspoorten

Voor de ontwikkeling van de gebiedspaspoorten, zijn de volgende documenten leidend geweest:

- Ontwikkelperspectief Novex de Peel (2024)
- Ruimtelijk afwegingskader De Peel (2021)
- Inventarisatie en analyse natuurnetwerk (Bosgroep 2020)
- Groen Goud (Kragten 2022)
- Klimaatstresstesten (Arcadis 2019/2020)

Deze documenten zijn gebruikt bij de analyse en begrenzing van de gebieden. Ook inhoudelijk werken deze documenten door in de gebiedspaspoorten.

Deze gebiedspaspoorten doen dienst als richtinggevend kader bij ruimtelijke ontwikkelingen en de uitvoering van projecten. De gebiedspaspoorten geven richting aan ontwikkelingen in een deelgebied. Het is niet zo dat de gemeente Helmond deze per definitie in gang zet zonder hierover af te stemmen met belanghebbenden en grondeigenaren. Wanneer zich ontwikkelingen voordoen en initiatieven ontstaan kunnen de gebiedspaspoorten als kompas dienen. Een definitieve afweging van functies en criteria vindt plaats in het kader van een ruimtelijke procedure of vergunning verlening.

Voor de uitwerking van de gebiedspaspoorten maken we gebruik van de methodiek van de ontwikkelde Landelijke Maatlat voor een Groene en Klimaatadaptieve gebouwde omgeving.

In deze Landelijke Maatlat komen de volgende thema's aan de orde:

1. Voorkomen wateroverlast;
2. Beschermen tegen overstromingen;
3. Bestrijden droogte;
4. Voorkomen hittestress;
5. Vergroten biodiversiteit;
6. Leven met het groen;
7. *Bodemdaling.

*Het thema bodemdaling is voor Helmond niet relevant.

In het overzicht hierna is inzichtelijk gemaakt onder welke pijlers de thema's uit de maatlat aan de orde komen.



Versterken natuur

- verbeteren biodiversiteit



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Voorkomen wateroverlast
- Voorkomen hittestress
- Bestrijden droogte
- Beschermen tegen overstromingen



Vergroten leefbaarheid

- Leven met 't groen

Leeswijzer

Voor de 7 deelgebieden zijn gebiedspaspoorten opgesteld. Gezien de omvang, ligging en ruimtelijke verschillen van de deelgebieden, zijn voor sommige deelgebieden meerdere gebiedspaspoorten opgesteld. Een deelgebied is als volgt opgebouwd.

Huidige situatie

Elk deelgebied start met een overzichtskaart en een beschrijving van de huidige situatie en de opgaven binnen dat gebied. Deze overzichtskaart geeft de ligging van het deelgebied aan. Wanneer aan de orde zijn daarbinnen de gebieden aangeduid waarvoor een apart gebiedspaspoort is gemaakt. In deze paragraaf worden de huidige situatie en de opgave beschreven.

Ontwikkelrichting

Vervolgens wordt de ontwikkelrichting geschetst. Deze ontwikkelrichting is opgebouwd aan de hand van een visueel toekomstbeeld: een tegel en een overzicht van wat kenmerkend is voor dit deelgebied op basis van de drie pijlers: Versterken natuur, Verstevigen klimaatbestendigheid en Vergroten leefbaarheid. Wanneer een deelgebied divers is of omvangrijk, is een algemene ontwikkelrichting omschreven.

Afweging functies

Welke functies in een deelgebied (niet) toelaatbaar en afweegbaar zijn is inzichtelijk gemaakt aan de hand van een zogenaamd 'stoplicht'. Ook hiervoor geldt dat de lijst met opgenomen functies niet uitputtend is, maar richtinggevend, ter illustratie.

De overzichten kunnen helpen bij het krijgen van inzicht in wat er denkbaar is. Een definitieve afweging van functies en toetsing aan criteria vindt plaats in het kader van een planologische procedure of het verkrijgen van een vergunning.

Gebiedspaspoorten

Elk gebiedspaspoort bevat een ruimtelijk meer gedetailleerd kaartbeeld, waarin de natuur, landschap en klimaatopgaven zijn opgenomen en de ontwikkelrichting is gedefinieerd. Voor elk gebiedspaspoort is per pijler kort en bondig beschreven aan welke opgaven het gebiedspaspoort invulling geeft.

Landschappelijke inpassing van bebouwing en zonnevelden

Voor de landschapstypen beekdallandschap, de oude en jonge zandontginningen is een paragraaf opgesteld die ingaat op de landschappelijke inpassing van bebouwing en zonnevelden in het buitengebied. Zie hiervoor de afsluitende paragraaf van dit hoofdstuk.

Vanuit provinciaal oogpunt is het beleidsregime van de omgevingsverordening Noord-Brabant van toepassing. Voor ontwikkelingen in het buitengebied geldt dat deze gepaard gaan met een fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie of van de extensieve recreatieve mogelijkheden van het gebied of de omgeving conform Artikel 5.11 'Kwaliteitsverbetering landschap'.

De uitwerking van de provinciale regeling is gegeven in de beleidsregel Kwaliteitsverbetering Landschap (Helmond, 2015). Met de vaststelling van de beleidsregel kwaliteitsverbetering landschap, en daarop volgend bij de uitwerking van deze natuur- en landschapsvisie en de beleidsregels zonnevelden (Helmond, 2024) is duidelijk geworden dat de gemeente Helmond meer sturing wil geven aan nieuwe ruimtelijke initiatieven om deze zo landschappelijk goed in te kunnen passen in het landschap. Daarom zijn voor de drie landschapstypen beekdallandschap en

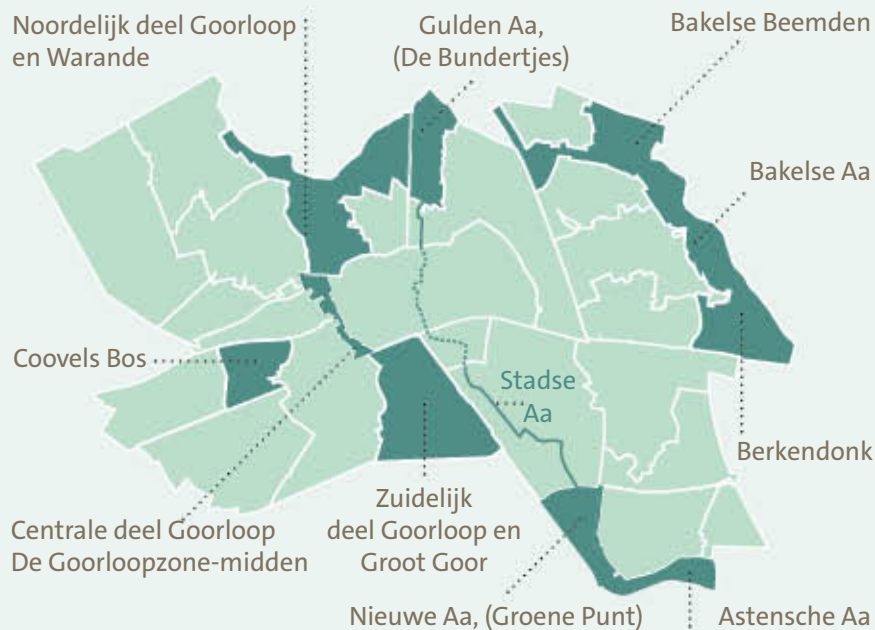
jonge -en oude zandontginningen ontwerprichtlijnen opgesteld. De ontwerprichtlijnen dienen door nieuwe ruimtelijke initiatieven nader te worden uitgewerkt in een landschappelijk inpassingsplan om een kwalitatief, juiste inpassing van gebouwen op erven, danwel zonnevelden te borgen.

Afweging functies

Welke functies (niet) toelaatbaar en afweegbaar zijn is inzichtelijk gemaakt aan de hand van een zogenaamd 'stoplicht'. Ook hiervoor geldt dat de lijst met opgenomen functies niet uitputtend is, maar richtinggevend, ter illustratie.

De overzichten kunnen helpen bij het krijgen van inzicht in wat er denkbaar is. Een definitieve afweging van functies en toetsing aan criteria vindt plaats in het kader van een planologische procedure of het verkrijgen van een vergunning.

6.1.1 GEBIEDSPASPOORT BEEKDALLANDSCHAP



Huidige situatie

Helmond ligt in een waterrijke omgeving. Dit komt door de aanwezigheid van de beekdalen van de Goorloop, Gulden Aa, Astensch Aa en Bakelse Aa. De beekbegeleidende bossen en afwisselende graslanden van Het Coovels bos maken ook onderdeel uit van het beekdallandschap.

De Goorloop ontspringt op de Strabrechtse en Lieropse Heide en mondt na circa 15 km bij Keldonk uit in de Aa. De Goorloop is een deels gegraven en deels natuurlijke beekloop. Het stroomgebied van de Goorloop verbindt de Strabrechtse Heide, Sang en Goorkens, Groot Goor, Warande, Eenselaar en Croy met elkaar. Door de ligging van Helmond, centraal in het stroomgebied van de Goorloop, is de stad een belangrijke schakel in dit beekdal. Het

centrale deel van dit beekdal - Goorloopzone-Midden - vormt een groene, landschappelijke verbinding binnen het stedelijk gebied van Helmond. De Goorloopzone verbindt de stad met uitloopgebieden Warande aan de noordzijde en Groot Goor aan de zuidzijde. Zowel de noord als de zuidzijde van dit beekdal kenmerkt zich door een kleinschalig meer besloten karakter. De (populieren) lanenstructuur is kenmerkend voor De Bundertjes.

De kwaliteit van het zuidelijke deel van de Goorloop, natuurgebied het Groot Goor gaat achteruit door verdroging, als gevolg van intensieve water onttrekking voor de agrarische sector. Hierdoor neemt aanvoer van kwelwater af, deze is cruciaal voor de instandhouding en natuurontwikkeling van het gebied. Het gebied Goorloopzone-Midden is in 2018 opgeleverd. Resultaat is een langgerekt park van 1,8 kilometer dat zich langs de beek de Goorloop uitstrekt in een breedte, variërend van 50 tot 200 meter.

Het gebied rondom het noordelijk deel van de Goorloop en de Warande lijdt onder de verdroging als gevolg van intensieve ontwatering voor de sportrecreatie. De unieke bosflora in de Warande gaat hierdoor sterk achteruit. Dit heeft afgelopen jaren in de wintermaanden gezorgd voor een onnatuurlijk laag waterpeil, waardoor het watersysteem voor dit deel van het beekdal niet goed functioneert. Als gevolg hiervan is het kenmerkende beekdallandschap deels verdwenen.

Het Coovels Bos is versnipperd in meerdere kleine, semi-geïsoleerde gebieden. Dit zijn beek begeleidende bossen en afwisselend graslanden. Ondanks deze versnippering heeft het gebied toch belangrijke natuurwaarden weten te behouden.

Het kleinschalige beekdallandschap van de Gulden Aa – ter hoogte van De Bundertjes – heeft ook een meer besloten karakter. Dit gebied kenmerkt zich door een variatie aan natte, vochtige en droge schraalgraslanden, bossen en moeras. In 2019 is voor dit gebied gezamenlijk met Waterschap Aa en Maas en gemeente Laarbeek de visie en uitvoeringsprogramma 't Gulden Land

opgesteld. In dit kader zijn in 2023 in De Bundertjes beekherstelmaatregelen uitgevoerd. De Gulden Aa is deels verlegd, de stuw is zo gemaakt dat vissen kunnen passeren en er zijn poelen aangelegd. Echter om het gehele gebied te vernatten is uitbreiding van natuurareaal (Natuur Netwerk Brabant) in de Bundertjes noodzakelijk. Gezien de bijzondere ecologische waarde van dit gebied en de kwetsbaarheid van de natuurlijke beekloop, is het bij toekomstige ontwikkelingen van belang om zorgvuldig af te wegen welke vormen van recreatie hier passen. Inzet blijft om de natuurlijke dynamiek en biodiversiteit te behouden, waarbij mogelijke recreatieve voorzieningen enkel worden overwogen als deze niet leiden tot verstoring van de meest waardevolle delen van het ecosysteem.

Het beekdal van De (Stadse) Aa doorsnijdt tussen de Groene Punt, De Bundertjes en 't Gulden Land (grondgebied gemeente Laarbeek) een groot aantal verschillende gebieden (bedrijventerreinen, centrum, parken). In 2022 zijn 26 ha in de Groene Punt landschappelijk ingericht. Dit gebied vormt de overgang van landelijk naar stedelijk gebied aan de zuidzijde van Helmond. Een groot deel van dit oorspronkelijk beekdallandschap loopt dwars door het centrum van Helmond en is door verstedelijking niet meer herkenbaar.

De grootschalige beekdalen van de Bakelse en Astense Aa zijn meer open van karakter. Een groot deel van het beekdal van de Bakelse Aa is aangewezen als grondwaterbeschermingsgebied en waterbergingsgebied. Deze gebieden vallen grotendeels samen met Natuur Netwerk Brabant. De ecologische verbindingszone (evz) de Bakelse Aa vormt hierbij de verbinding tussen recreatieplas Berkendonk en het noordelijker gelegen gebied De Bakelse Beemden. Door beperkte verwerving van percelen in het verleden is deze evz niet voldoende robuust. De Bakelse Beemden ligt grotendeels in Helmond en deels in de gemeente Gemert-Bakel. De beek de Bakelse Aa vormt voor een deel de grens, en is leefgebied van de das waarvoor reeds de nodige maatregelen zijn getroffen. De bossen noordelijk van dit beekdal vormen een samenhangend boscomplex met het Grotelsche bos op grondgebied van gemeente Gemert-Bakel. Door verdroging, als gevolg van de intensieve

detailontwatering (rabattenstructuur) verzuurt het bos. Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van het gebied door mountainbikers en motorcrossers. Ook buiten de routes die zijn uitgezet voor mountainbikers.

In 2014 is het gebied de Bakelse Beemden ingericht als waterbergingsgebied. Bij zeer grote waterafvoer kan de waterkering worden gesloten waardoor een groot deel van het gebied onder water komt te staan. Daarnaast heeft de Bakelse Aa over een lengte van 5 kilometer de ruimte gekregen om te meanderen en zijn er poelen en drie vispassages aangelegd.





Extensieve- en natuur inclusieve landbouw
aan de randen van de beekdalen



Extra ruimte voor wateropgaven



Herstellen van het natuurlijke
beekdal en bekensysteem



Fijnmazig recreatief netwerk



Fietsroutes

Ontwikkelrichting

Omdat beekdalen alom aanwezig zijn in Helmond is gekozen om te starten met een generieke ontwikkelrichting voor de beekdalen. Vervolgens beschrijven we aan de hand van de drie pijlers per beekdal de gewenste ontwikkelrichting.

Algemene ontwikkelrichting

Beekdalen vormen de ruggengraat van de Helmondse natuur. Ze vervullen een sleutelrol in een meer klimaatrobuuste ontwikkeling. Dit vraagt om meer ruimte voor natuur en water in beekdalen. Grotere biodiversiteit, betere waterkwaliteit en voldoende watervoorraad en extensieve natuurinclusieve landbouw staan voorop. Waarbij grondgebruik past bij de lagere en nattere ligging van de beekdalen, zoals bijvoorbeeld verbouwen van biobased materialen. Bodem en water zijn sturend voor de verdere ontwikkeling van de beekdalen.

In de beekdalen is hittestress geen groot probleem, de natuurlijke omgeving voorkomt dit.

De beekdalen vormen de recreatieve verbinding tussen stedelijk en meer landelijk gebied aan de randen van Helmond. Wanneer natuurwaarden en waterhuishouding dat toelaten kan in de beekdalen ruimte worden gezocht voor versterking van extensieve recreatieve mogelijkheden, door bijvoorbeeld de realisatie van nieuwe wandel -en fietsroutes. In sommige gebieden wordt een zonering toegepast, zodat gebieden met belangrijke natuurwaarden rustig blijven. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan gebieden met een hoge ecologische waarde, zoals de oorspronkelijke loop van de Gulden Aa in De Bundertjes. In dergelijke gebieden dient recreatieve ontwikkeling zorgvuldig te worden overwogen, zodat de unieke natuurlijke staat behouden blijft en verstoring van flora en fauna wordt geminimaliseerd.

Bouwen in beekdalen is uitgesloten, enkel in zeer kleinschalige vormen, klimaatadaptief ingepast in het landschap. Uitzondering hierop vormen de gebieden die in de Omgevingsvisie Helmond 2040 zijn aangewezen

omdat daar verstedelijking (onder voorwaarden) mogelijk wordt geacht. Gebiedsontwikkeling Houtsdonk is hiervan een voorbeeld. In deze gebieden ligt een extra opgave om het bodem- en watersturend principe uit te werken. De tegel illustreert deze ontwikkelrichting.



Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behoud donkere gebieden (bescherming stilte en donkerte)
- Behouden en versterken afwisselend landschap
- Bestaande landschapselementen versterken, toevoegen
- Groenblauwe dooradering en agrarisch natuurbeheer
- Creëren van stepping stones in de stad
- Waterkwaliteit op orde
- Vismigratie (leefomgeving, passeerbaarheid kunstwerken)
- Toekomstbestendig beheer en onderhoud
- Geen toename, bij voorkeur afname van bebouwing in beekdallandschap



Verstevigen klimaatbestendigheid

Voor beekdal in landelijk gebied:

- Verduurzamen landbouw
- Herstel meanderende beken met brede bufferzones, waarin landbouw en natuur samengaan.
- Ruimte voor waterberging
- Extensivering landbouwgronden
- Kringloop / natuur inclusieve landbouw

Voor beekdal in stedelijk gebied:

- Vergroenen stadscentrum
- Creëren nieuwe waterpartijen (o.a. door terugbrengen Stadse Aa)



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk uitloopgebied (fietsen, wandelen) indien nodig werken met zonering)
- Extensieve, natuurvriendelijke recreatie zowel in de lengterichting, als dwars op het beekdal.
- Geen intensieve recreatie
- Creëren van maatschappelijke meerwaarde door kwalitatieve inrichting openbare ruimte en realiseren van verblijfsplekken
- Aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en te recreëren
- Versterken cultuurhistorische beleving (informatie en educatie)

AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

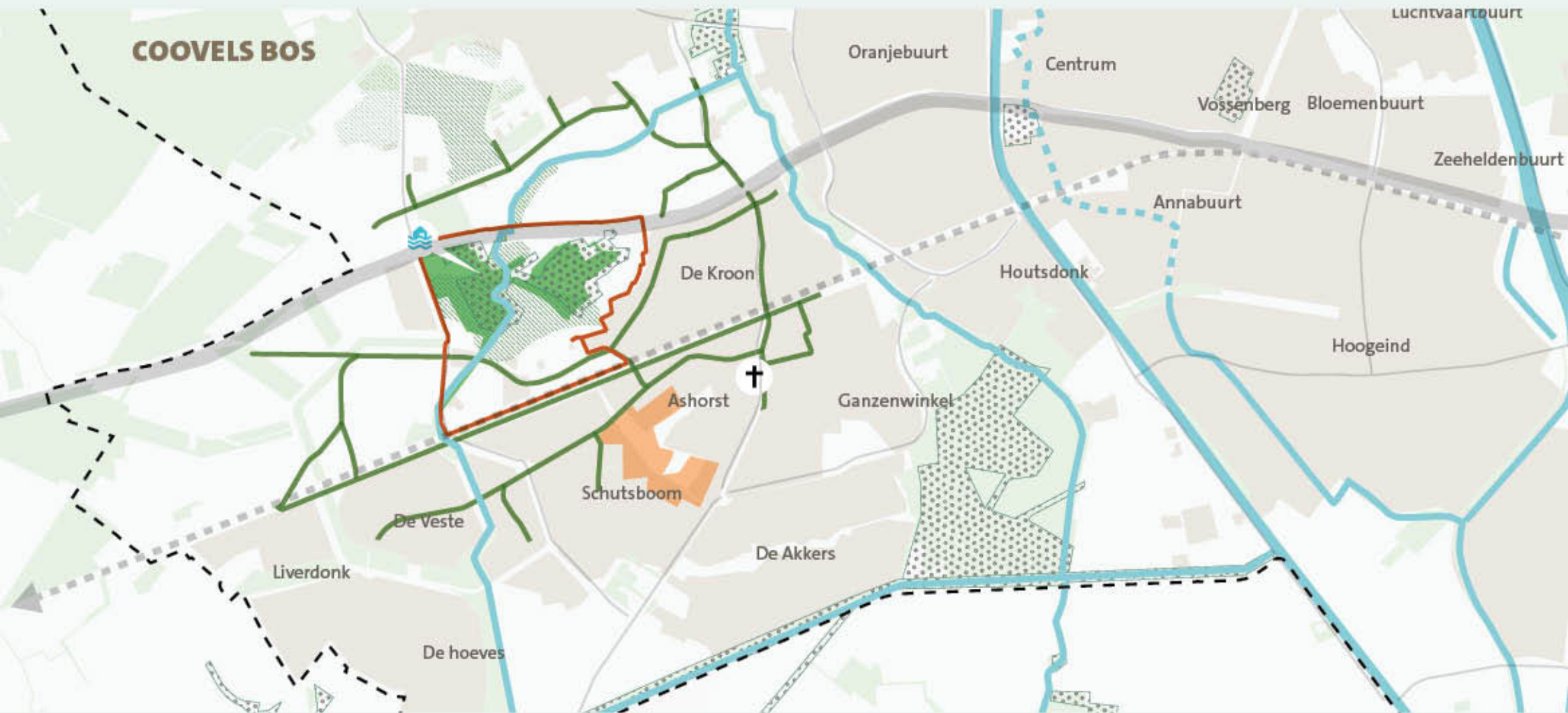
- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Omvorming (intensieve) landbouw naar extensievere landbouw
- Kleinschalige verblijfsrecreatie (zoals kamperen bij de boer, B&B)
- Landgoedontwikkeling (natuur i.c.m. wonen)

Afweegbaar (ja, mits)

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's) omvormen voor wonen, kleinschalige recreatie, werken en sociaal-maatschappelijke functies
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen, fietsen, paardrijden, mountainbiken.
- Zonnevelden passend in bestaande landschap (maatwerk)
- Nevenfuncties bij agrarische bedrijven
- Nieuwe (kleinschalige) agrarische bedrijven (bijv. herenboerderij)
- Voedselbos
- Natuurpoort

Niet toelaatbaar

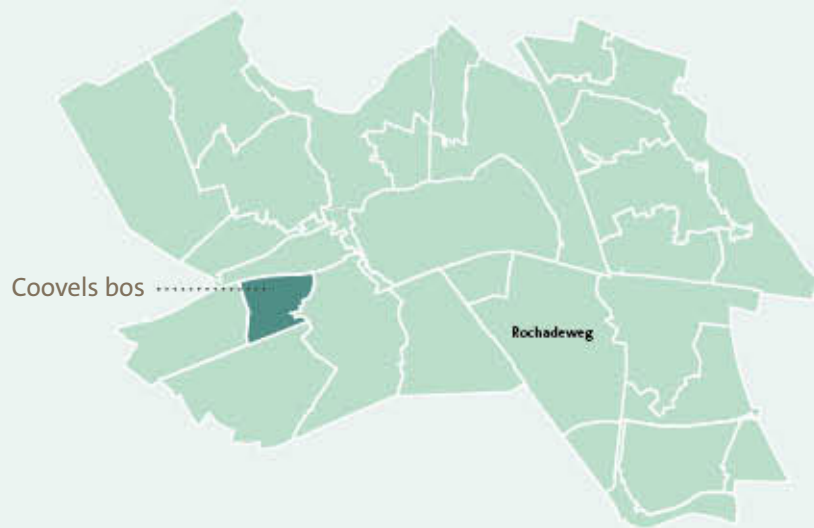
- Grootschalige zonnevelden (10 – 20 ha aaneengesloten)
- Stedelijke ontwikkeling (wonen, werken, sportvoorzieningen, grootschalige verblijfsrecreatie)
- (m.u.v. gebieden in Omgevingsvisie Helmond 2040, verstedelijking (onder voorwaarden) mogelijk)
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs, museum, pretpark) (m.u.v. recreatiegebied Berkendonk)



- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Risco op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



COOVELS BOS

Versterken natuur

Versterking en uitbreiding van aanwezige bijzondere natuurwaarden zijn belangrijk om aanwezige versnippering terug te dringen. Dit kan concreet door verwerving en ecologisch inrichten van de percelen grenzend aan de bosgebiedjes van Coovels bos, met name ten zuiden van de N270.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Langs de gehele Goorloop en delen van de Stiphoutse loop vinden bij extreme belasting van het watersysteem lokale overstromingen plaats. Om ervoor te zorgen dat delen niet geheel overstroomd zijn waterbergingsgebieden gerealiseerd. In de toekomst is uitbreiding van deze waterbergingsgebieden nodig.

Vergroten leefbaarheid

Doordat er hier verschillende beschermde soorten voorkomen zoals groot dikkopje, kleine ijsvogelvinder en de alpenwatersalamander, tezamen met de rijkdom aan paddenstoelen willen we hier extensieve vormen van recreatie (met name wandelen) tot een minimum beperken.





- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



BEEKDAL VAN DE AA

Versterken natuur

Het tracé van de Aa strekt zich uit over het gebied dat is opgespannen tussen de splitsing van de oude en de nieuwe Zuid-Willemsvaart aan de zuidzijde van Helmond en het beekdal van de Gulden Aa aan de noordzijde van de stad.

We willen de Stadse Aa, tussen de Groene Punt en De Bundertjes, weer zichtbaar door Helmond laten stromen. Voor het weer zichtbaar maken van de Stadse Aa vormen bebouwing en infrastructuur barrières. Het streefbeeld voor de Nieuwe Aa, de Astensche Aa en de Gulden Aa is dat van een langzaam stromende, meanderende beek, door een halfopen landschap met plasdras vegetaties en opgaande beplanting. De historische loop van de Gulden Aa inclusief aanwezige natuur aan beide zijdes blijft in stand. De beken zijn geschikt voor vismigratie.

Astensche Aa – Nieuwe Aa: dit deel van het beekdal ligt tussen Brouwhuissche heide en Oostappense heide. Het beekdal van de Astensche Aa, tevens in te richten ecologische verbidingszone, kent sterke gradiëntverschillen en heeft daardoor de potentie om hoge natuurwaarden te ontwikkelen.

Voor de Nieuwe Aa liggen er ontwikkelingsmogelijkheden voor natuurvriendelijke oevers en aanplant van beekbegeleidende beplanting.

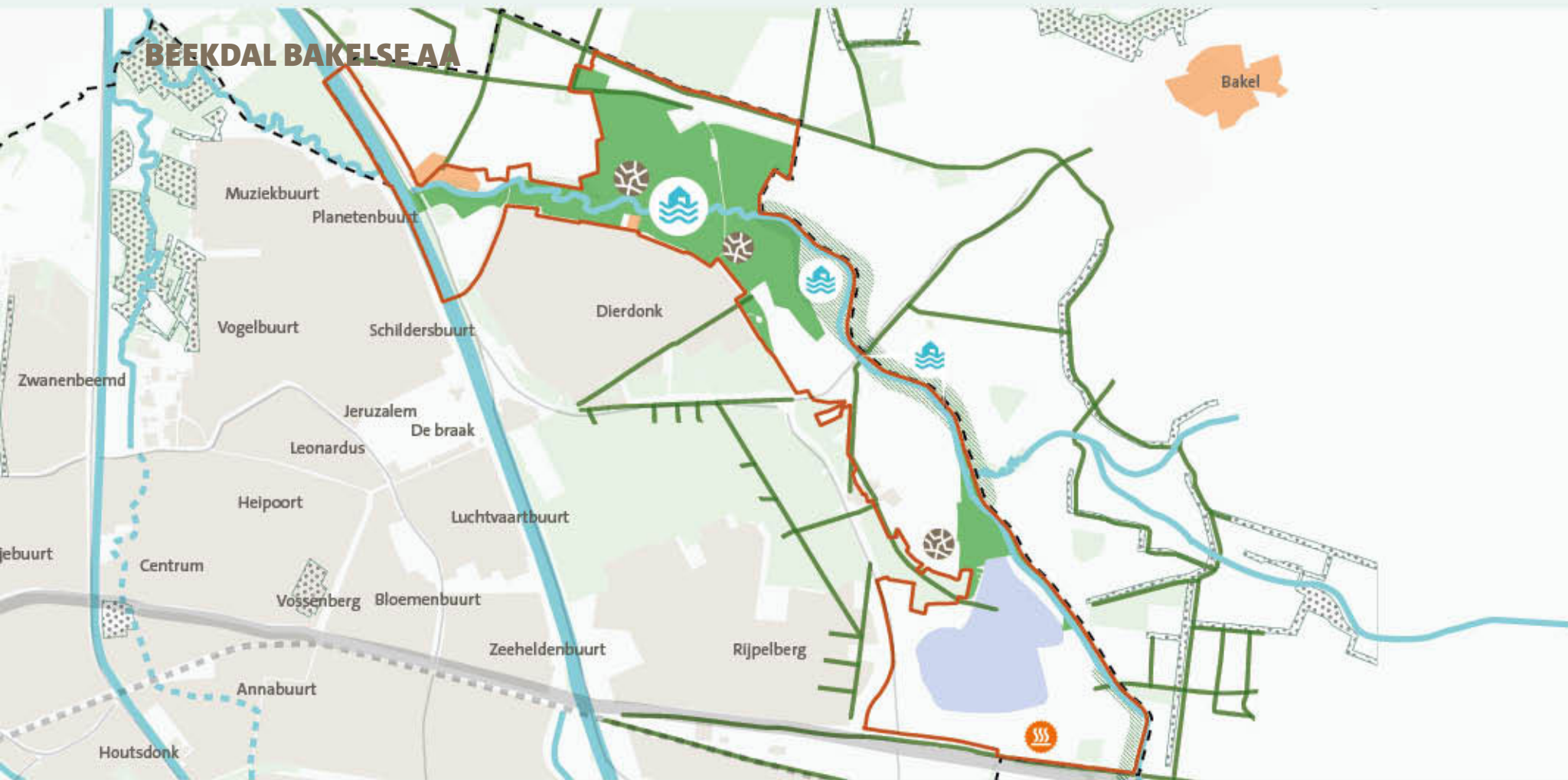
Verstevigen klimaatbestendigheid

In het gebied rondom de nieuwe Aa wordt rekening gehouden met overstromingsrisico. Verderop in het stedelijk gebied kan het terugbrengen van de Stadse Aa een forse bijdrage leveren aan het verminderen van de hittestress in het centrum.

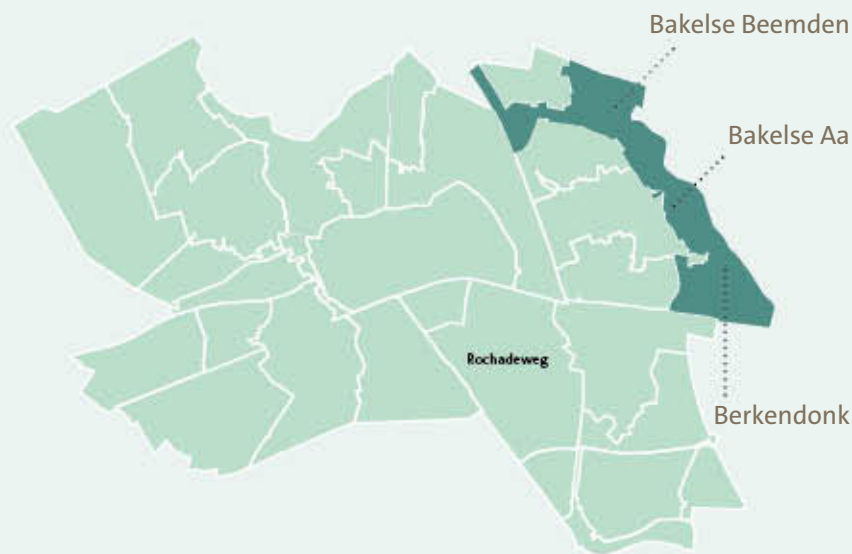
Noordelijk hebben de graslanden van De Bundertjes te maken met verdroging. Areaaluitbreiding van het natuurnetwerk Brabant aan de westzijde van De Bundertjes is nodig om het gebied te kunnen vernatten, zodat de capaciteit voor waterberging toeneemt.

Vergroten leefbaarheid

In De Groene Punt dienen nog entrepunten als startpunt voor (extensieve) recreatie aangelegd te worden. Het verhaal van de Stadse Aa, de ontstaansgeschiedenis van Helmond dient nader uitgewerkt te worden. Zodat dit cultuurhistorische verhaal beleefbaar is voor iedereen. Voor De Bundertjes wordt met het project de Rondgang gekeken naar versterking van nieuwe recreatieve wandelpaden, aanleg van een beweegroute en realisatie van entrepunten. Daar waar nodig wordt een zonering van nieuwe recreatieve routes gehanteerd, om aanwezige natuurwaarden te beschermen en rustplekken voor flora en fauna te creëren.



- | | | |
|---|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> Contour Helmond Grens deelgebied Historische (groen) structuren - lijnen Historische (groen) structuren - vlakken Complex van historisch belang | <ul style="list-style-type: none"> Archeologisch waardevol gebied Hoge cultuurhistorische waarde Bestaande NNB Kansen voor natuur Watergang/beekloop | <ul style="list-style-type: none"> Risico op verdroging Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur. Hittestress gevoelig gebied Overstroming gevoelig gebied Kastelen, torens en kerken |
|---|---|---|



BEEKDAL BAKELSE AA

Versterken natuur

De landschappelijke structuren worden versterkt door het realiseren van een geleidelijke overgang van grasland naar bos. Dit versterkt de natuurkwaliteit van de evz Bakelse Aa. Daarnaast worden de huidige evz de Bakelse Aa en de evz bij de Oude Aa robuuster ingericht. Op de zuidflank van Berkendonk worden de landschappelijke structuren hersteld, door aanplanten van nieuwe landschapselementen. Uitbreiding van het natuurnetwerk Brabant (NNB) over de gehele lengte van het beekdal is hier een belangrijke opgave. Dit kan door verwerving en inrichting van aangrenzende (agrarische) percelen.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Borgen en beschermen van het aangewezen waterbergingsgebied is een belangrijk uitgangspunt. Voor het gehele beekdal vanaf de noordzijde van

recreatieplas Berkendonk tot aan de Bakelse Beemden wordt rekening gehouden met overstromingsrisico. Door de evz Bakelse Aa robuuster in te richten ontstaat er extra ruimte voor waterberging.

Om verdroging van bossen tegen te gaan dient zowel de interne ontwatering van Bakelse Beemden als ook de akkers aan de noordzijde van recreatieplas Berkendonk aangepakt te worden. Dit kan door ontwateringssloten aan te passen, en (deels) de rabattenstroken te dempen. Daarnaast houden we het natuurlijk waterpeil aan.

De zuidflank van recreatieplas Berkendonk dient landschappelijk versterkt te worden om hittestress te verminderen.

Vergroten leefbaarheid

De beleving van dit beekdal kan versterkt worden door realisatie van nieuwe wandelpaden; onder andere aan één zijde van de Bakelse Aa. De bestaande recreatieve ommetjes vanuit wijken Rijpelberg en Dierdonk worden versterkt en behouden.

Recreatiegebied Berkendonk biedt volop kansen voor ontwikkeling van nieuwe voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een natuurpoort of volwaardige horecagelegenheid welke gericht is op (water) recreatie, ook wordt de zuidflank van Berkendonk versterkt met nieuwe wandel -en fietspaden.

BEEKDAL GOORLOOP



⬡ Contour Helmond

● Grens deelgebied

● Historische (groen) structuren - lijnen

⬢ Historische (groen) structuren - vlakken

● Complex van historisch belang

● Archeologisch waardevol gebied

● Hoge cultuurhistorische waarde

● Bestaande NNB

⬢ Kansen voor natuur

● Watergang/beekloop

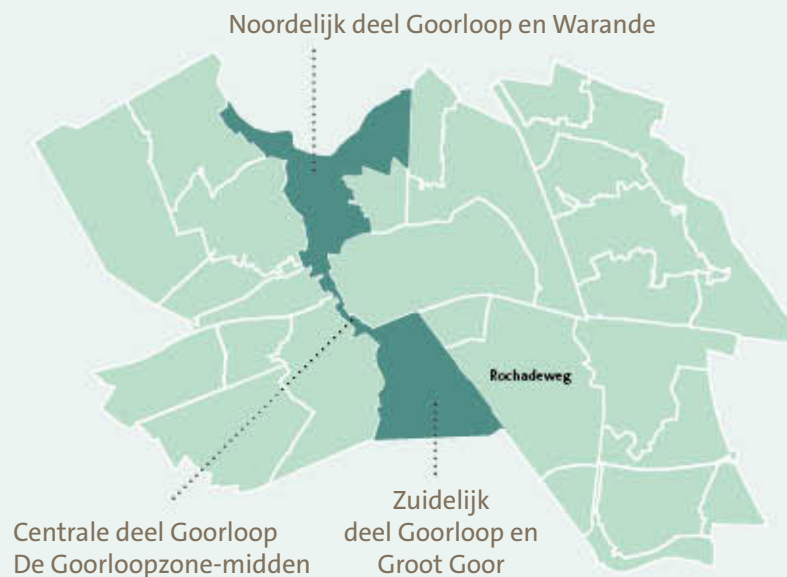
⬢ Risco op verdroging

⬢ Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.

⬢ Hittestress gevoelig gebied

⬢ Overstroming gevoelig gebied

⬢ ⬢ ⬢ Kastelen, torens en kerken



BEEKDAL GOORLOOP

Versterken natuur

We streven naar verbetering van de kwaliteit van de Goorloop, zowel van de beekloop zelf als het aangrenzende beekdallandschap.

Zuidelijk deel Goorloop en Groot Goor

Ecologische inrichting en hydrologisch herstel is voorzien voor het traject tussen Sang en Goorkens en Groot Goor, met onder andere nat schraal- en hooilanden. Waar de verbinding het Eindhovens kanaal kruist, streven we naar ecologische inrichting met moerassige delen.

In het Groot Goor, aan de oostzijde van de Goorloop liggen ontwikkelingszaken door de bestaande stapstenen te verbreden en een aaneengesloten natte zone te ontwikkelen door middel van hydrologisch herstel en het

verhogen van de beekbodem. Dit leidt tot meer robuustheid van de aanwezige typerende natuurbeheertypen van het beekdal.

Centrale deel Goorloop, de Goorloopzone-Midden

Hier vormen bebouwing en infrastructuur barrières. De Goorloop kruist binnen de bebouwde kom van Helmond de spoorlijn Venlo-Eindhoven en zes wegen, te weten de Heeklaan, Houtse Parallelweg, Arbergstraat, Mierloseweg, Europaweg en de President Rooseveltlaan. Met de herinrichting van dit gebied in 2018 zijn veel van deze barrières passeerbaar gemaakt voor dieren. Op een aantal punten dienen deze verder versterkt te worden.

Noordelijk deel Goorloop en Warande

Het huidige Natuurnetwerk Brabant in het gebied van de Goorloop en omgeving van landgoed Croy bestaat uit kleine losse bospercelen, resten van het vroegere beekdallandschap. Herstel van beekdallandschap in samenhang met realisatie van bos, herstel van beplanting op perceelsgrenzen, aanplant van solitaire bomen, houtsingels, kruidenrijke bermen langs sloten, greppels en paden, akkers en bloemrijk grasland staan hier centraal. Deze ambitie ligt er ook voor het beekdallandschap van de Schevelingse loop op de grens met gemeente Laarbeek, als ook de Stiphoutse loop op grondgebied van Helmond. Ook het behouden en waar mogelijk herstellen van de cultuurhistorisch waardevolle groenstructuren zoals het Warandepark en wegen en paden dragen bij aan het versterken van de natuur.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Langs de gehele Goorloop en delen van de Stiphoutse loop vinden bij extreme belasting van het watersysteem lokale overstromingen plaats. Om ervoor te zorgen dat delen niet geheel overstroomd zijn waterbergingsgebieden gerealiseerd. In de toekomst is uitbreiding van deze waterbergingsgebieden nodig.

Zuidelijk deel Goorloop en Groot Goor

Het deelgebied is beperkt van omvang en sluit niet voldoende aan op de rest van het beekdal. Dit bemoeilijkt het nemen van hydrologische maatregelen om verdroging tegen te gaan. Maatregelen aan de oostzijde van de Goorloop zorgen voor compleet hydrologisch herstel, inclusief stijging van het waterpeil van de beek. Deze inrichting dient doorgetrokken te worden in zuidelijke richting over de gemeentegrens heen, zodat een verbinding van vochtig bos, schraallanden en vochtige hooilanden ontstaat tussen de gebieden Groot Goor en Sang en Goorkens.

Centrale deel Goorloop, de Goorloopzone-Midden

Dit deel van de Goorloop heeft het meeste last van hittestress. Om dit tegen te gaan vergroenen we dit deel van de Goorloop met aanplant van bosschages en singels.

Noordelijk deel Goorloop en Warande

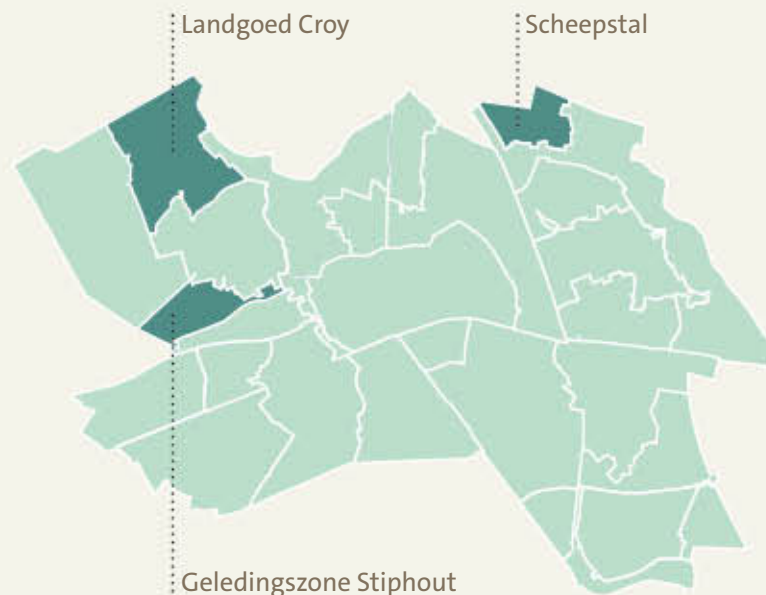
Om verdroging tegen te gaan herstellen we voor het noordelijk deel van de Goorloop en de Warande het hydrologische systeem van het beekdal. Het voormalige sportcomplex (PVV- voetbalvelden) en agrarische percelen langs de Goorloop richten we in als natuur.

Vergroten leefbaarheid

Goorloop vervult als groene wig een belangrijke rol in het versterken en ontsluiten van het recreatief netwerk. Met de woningbouwontwikkeling van Houtsdonk worden natuurgebied het Groot Goor en de Goorloop nog belangrijker als uitloopgebied. Het is een kwaliteit dat deze natuurgebieden zo dicht tegen het centrum van Helmond aanliggen. Bij deze ontwikkelingen is het belangrijk om te werken aan gebiedsbranding van deze gebieden. Zo kan aandacht worden gegeven aan het ontwikkelen van meer bekendheid, betrokkenheid en draagvlak. Om bestaande en waardevolle natuur te ontzien wordt nagedacht over een regulering/ zoning van de extensieve recreatie. Het is niet nodig en mogelijk om overal natuur te combineren met extensieve recreatievormen.



6.1.2 GEBIEDSPASPOORT OUDE ZANDONTGINNINGEN



Huidige situatie

Essen en kampen op de hoger gelegen delen en weidegronden op de lager gelegen delen langs de beken zijn de dragers van de zandontginningen. De kleinschalige grillige verkaveling (behalve op de essen) wordt deels omzoomd door houtwallen. Beken en wegen kronkelen door dit landschap. Akkers liggen op de hoger gelegen gronden terwijl de weilanden in de beekdalen liggen. De akkers liggen hoger en bevatten een bolling. Deze zijn ontstaan doordat in de late middeleeuwen de grond van buiten naar binnen toe geploegd werd, daarnaast zijn de akkers in de loop der jaren hoger komen

te liggen door het opbrengen van heideplaggen vermengd met mest. Op sommige plekken is sprake van een steilrand. Deze zijn ontstaan doordat de akker in de loop van de tijd helemaal tot aan de rand toe werd verhoogd, welke vaak werd begrensd door een haag. Het landschap kenmerkt zich door een afwisseling van houtwallen, bosjes en lanen versus open ruimtes (onder andere essen) en kleine hoogteverschillen, ook wel micro reliëf genaamd.

Bebouwing is verspreid door het landschap. Buurtschappen Geeneind, Kruisschot en Croy vallen binnen dit deelgebied. Deze bestaan uit kleine concentraties historische boerderijen, en bevinden zich allemaal aan de rand van het hoger gelegen akkercomplex Veerkampen. Het feit dat de buurtschappen nog relatief vrij in het landschap gelegen zijn en geen onderdeel zijn gaan vormen van lintbebouwing of verdichting, maakt dat deze buurtschappen het buitengebied van Stiphout in hoge mate kenmerken. Op sommige plaatsen liggen boerderijen aan een lint door het landschap. Landgoed Croy is een bijzondere entiteit binnen dit landschap. Een kasteel (net buiten de gemeentegrens) en circa 200 hectare aan eigendom kenmerken het landgoed. Rijksmonument De 'Oude toren' net buiten Stiphout is een historisch herkenningspunt, zichtbaar vanuit de omgeving. Vanaf hier ervaar je de open akkers van gebieden Veerkampen en Geeneind, met hun kenmerkende bolling, tevens archeologisch monument.

Binnen het deelgebied liggen ook gronden met de status van Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het gaat dan om percelen die onderdeel uitmaken van de Stiphoutse bossen en percelen in gebied Scheepstal die onderdeel uitmaken van de Grotelsche heide.

Gronden binnen dit deelgebied zijn overwegend agrarisch in gebruik. Naast de agrarische bedrijven met soms een (nieuwe) nevenfunctie wordt er voornamelijk gewoond in buurtschappen Geeneind, Kruisschot en Croy. Op enkele percelen is sprake van een bedrijf.



Verduurzaming (kleinschalige)
bestaande landbouw



Cultuurhistorische waarden
zichtbaar maken



Aantrekkelijke fietsroutes door
kleinschalig landschap



Fijnmazig recreatief
netwerk



Zonnevelden

Ontwikkelrichting

Algemene ontwikkelrichting

De oude zandgronden zijn ontstaan door ophoging met een plaggendek. Wat betreft gebruik biedt het aanwezige landschap de mogelijkheid voor ontwikkeling van meer kleinschalige extensieve vormen van landbouw. Nieuwe, extensieve economische functies in aanvulling op de agrarische bedrijven maken het gebied vitaal. Het afwisselende, meer kleinschalige landschap nodigt uit tot extensief recreatief medegebruik in de vorm van fietsen en wandelen. De transformatie naar een meer extensieve vorm van landbouw in combinatie met extensieve recreatie zorgt voor een betere connectie tussen het stedelijk gebied en het platteland (de producten en de consument). Deze transformatie draagt bij aan de mogelijkheid tot een leesbaar en cultuurhistorisch betekenisvol landschap.

Voor dit deelgebied wordt ontwikkeling voorgestaan, richting meer kleinschalige grondgebonden (biologische) landbouw binnen een aantrekkelijk landschap. Het meer kleinschalige, afwisselende landschap is kenmerkend en wordt daar waar mogelijk versterkt met nieuwe landschappelijke elementen zoals kleinschalige bosjes, houtwallen, hagen, lanen, boomgaarden (hoogstam) en solitaire bomen.

De tegel illustreert deze ontwikkelrichting.

In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies..

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behouden en versterken natuur (nieuw bos / omvorming naar loofbos / agroforestry)
- Behouden en versterken afwisselend landschap (natuur, water en cultuurhistorisch groen erfgoed zoals gronden landgoed Croy)
- Vergroten soortenrijkdom (biodiversiteit)



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Bodem en water sturend voor landgebruik (agrarisch, natuur)
- Water langer vasthouden (vertraagd afvoeren)
- Verduurzamen landbouw



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk uitlooph gebied (bijv. fietsen, wandelen)
- Connectie stedelijk gebied en landelijk gebied, recreatie en beleving
- Intensieve recreatie op enkele weergegeven locaties

AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Omvorming (intensieve) landbouw naar extensievere landbouw
- Kleinschalige verblijfsrecreatie (zoals kamperen bij de boer, B&B)
- Landgoedontwikkeling (natuur i.c.m. wonen)

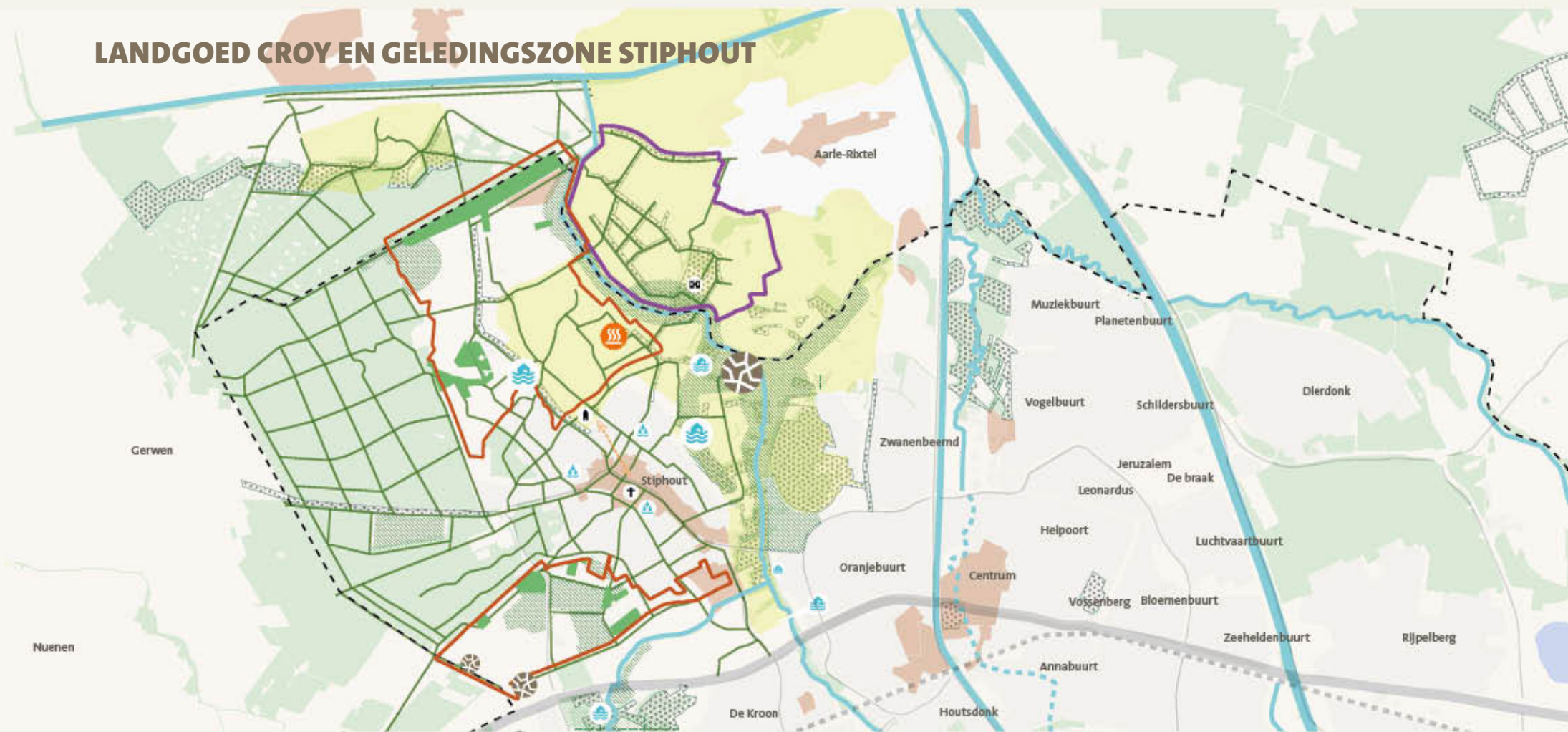
Afweegbaar (ja, mits)

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's) omvormen voor wonen, kleinschalige recreatie, werken en sociaal-maatschappelijke functies
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen, fietsen, paardrijden, mountainbiken.
- Nevenfuncties bij agrarische bedrijven
- Nieuwe (kleinschalige) agrarische bedrijven (bijv. herenboerderij)
- Zonnevelden passend in bestaande landschap (maatwerk)
- Voedselbos
- Natuurpoort

Niet toelaatbaar

- Grootschalige zonnevelden (10 – 20 ha aaneengesloten)
- Stedelijke ontwikkeling (wonen, werken en grootschalige verblijfsrecreatie)
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs, museum, pretpark)

LANDGOED CROY EN GELEDINGSZONE STIPHOUT



- ⬜ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⊗ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ▨ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- ⊗ Riscio op verdroging
- 💧 Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- 🔥 Hittestress gevoelig gebied
- 🌊 Overstroming gevoelig gebied
- ⚔️ ⚡️ + Kastelen, torens en kerken

LANDGOED CROY

Versterken natuur

Bij de versterking van het fijnmazig, afwisselend landschap vormen de aanwezige, te behouden en te ontwikkelen cultuurhistorische waarden zoals hagen, oude wegen, (verdwenen) zandpaden, bolle akkers, steilranden en percelering het uitgangspunt. Het groene cultuurhistorisch erfgoed is van belang voor de verdere ontwikkeling van dit gebied. Uitgangspunt is bescherming van de openheid van de akkers - specifiek akkercomplex Veerkampen -, aanleg van nieuwe erfgransbeplanting en -of afrastering dient hier voorkomen te worden. Het vrije zicht op de 'Oude toren' blijft in stand, woningbouw rondom de 'Oude toren', of op de akkers welke zijn geduid als archeologisch monument is uitgesloten.

De instandhouding van de hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarde van Landgoed Croy en omliggende landerijen heeft extra aandacht. Het borgen en beschermen van de aanwezige cultuurhistorische en landschappelijke waarde zijn uitgangspunt voor ontwikkelingen. Waarbij we het credo hanteren 'behoud door ontwikkeling'. Dit geldt ook voor het gebied Schapengracht en omgeving en Kranenpoel.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Ter hoogte van Geeneind wordt rekening gehouden met het overstromingsrisico. Bij een ontwikkeling ter hoogte van de voor hittestress gevoelige locaties binnen Croy wordt hiermee juist rekening gehouden.

Vergroten leefbaarheid

Croy en omgeving nodigen uit tot extensieve recreatie in de vorm van wandelen, fietsen en (natuur)educatie. De historische locatie van de Oude Toren krijgt educatief en recreatief een meer bijzondere betekenis. Het intact laten van het beeld van de 'eenzame' toren is hierbij een belangrijk

uitgangspunt. De (zand)paden en wegen liggen overwegend in de schaduw en volgen de paden/structuren van het oude cultuurhistorisch waardevolle landschap.

GELEDINGSZONE STIPHOUT

Versterken natuur

De landschappelijke negentiende-eeuwse kamerstructuur dient beschermd en behouden te blijven. Het betreft hier historische-landschappelijke restanten van het negentiende-eeuwse ontgonnen broekgebied, met een fijnmazige en rationele structuur van rechte landwegen, sloten, weidekavels en akkers met door bomenrijen begeleide houtsingels en bossen (restanten van Coovels bos) in het gebied ten oosten van de Stiphoutse Dreef.

De geledingszone vormt de landschappelijke verbinding tussen het beekdal van de Goorloop en de Stiphoutse -en Coovels bos. Het borgen en uitbreiden van de landschappelijke kwaliteit in dit landelijk gebied is belangrijk uitgangspunt. Dit door het verwerven en ecologisch inrichten van percelen welke grenzen aan bosgebiedjes van Coovels bos. Verdere uitbreiding van bebouwde kom van Stiphout, als ook realiseren van 'strooibebouwing' (woonbebouwing in het landelijk gebied los van de bebouwde kom) is hier uitgesloten.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Wanneer intensieve ontwatering ten behoeve van agrarische activiteiten niet langer noodzakelijk is, biedt dit de mogelijkheid voor hydrologisch herstel door het aanhouden van een natuurlijk waterpeil.

Vergroten leefbaarheid

Aanleg en versterking van recreatieve ommetjes (wandelen en fietsen) in deze landschappelijke zone.

SCHEEPSTAL

Aarle-Rixtel



- ⬡ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⊗ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ▨ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- ⊗ Riscio op verdroging
- ⊗ Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- ⊗ Hittestress gevoelig gebied
- ⊗ Overstroming gevoelig gebied
- ⊗ ⬡ + Kastelen, torens en kerken

SCHEEPSTAL

Versterken natuur

Scheepstal is een klein buurtschap, het gebied heeft cultuurhistorische waarde, met waarschijnlijk sporen van bewoning uit de late Middeleeuwen, daarnaast zijn in het verleden tijdens graafwerkzaamheden grondslagen aangetroffen van een oude watermolen genaamd Scheepstal.

De zuidkant van dit deelgebied grenst tegen het beekdal van de Bakelse Aa aan. Voor meer robuuste inrichting is versterking van dit gebied tussen de weg Scheepstal en de Bakelse Aa nodig. Dit kan onder andere door herstel beekdallandschap, natuurvriendelijke oevers en aanbrengen van meer structuurvariatie door extensief beheer van de landschappelijke beplanting.

Verstevigen klimaatbestendigheid

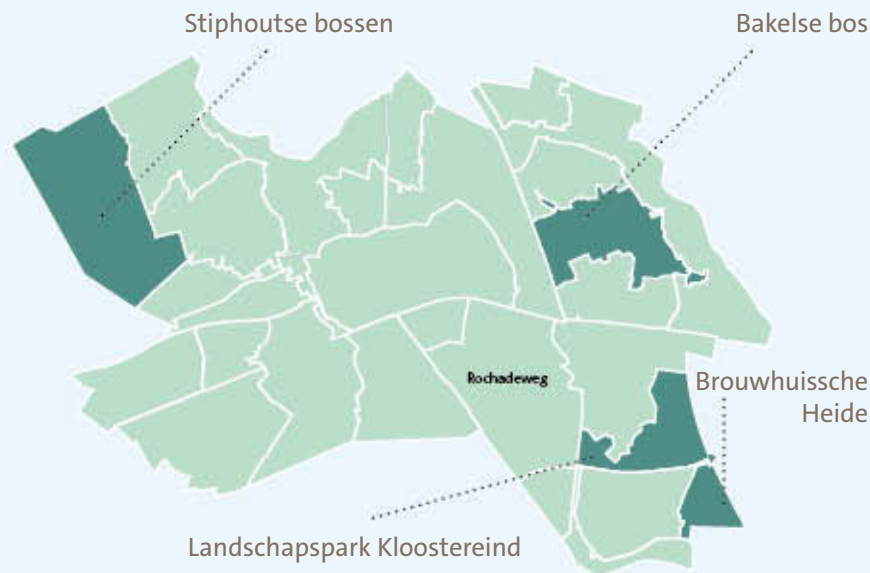
Gebied heeft te kampen met verdroging en wateroverlast, maatregelen hiertegen worden meegenomen bij de ontwikkeling van het beekdal van de Bakelse Aa.

Vergroten leefbaarheid

Versterken van natuur en landschap, en het beleefbaar maken van cultuurhistorische oude watermolen draagt bij aan de aantrekkelijkheid van het gebied. Dit nodigt uit tot bewegen en ontmoeten.



6.1.3 GEBIEDSPASPOORT JONGE ZANDONTGINNINGEN



Huidige situatie

Jonge zandontginningen krijgen hun huidige karakteristieken van ontwikkelingen vanaf 1850. Ze zijn grootschaliger en minder karakteristiek dan de oude zandontginningen. De grote percelen hebben rationele strokenverkaveling met rechte waterwegen, boomrijen en boerenerven met hier en daar grootschalige functies zoals kassen. Daarbij wordt het landschap gekenmerkt door een grote mate van openheid. De bebouwing is vaak, niet altijd, voorzien van erfbeplanting. Wegen met laanbeplanting vormen het grofmazige raamwerk van het landschap. De heide- en

bosontginningslandschappen zoals Stiphoutse bossen, Bakelse bos en de Brouwhuissche heide liggen op hoge zandruggen en zijn dus droog, met stukken natuur van heide en dennen. Het gedeelte van de Brouwhuissche heide op Helmonds grondgebied maakt onderdeel uit van Landschapspark Kloostereind.

Gronden rondom het gebied Kloostereind grenzend aan de wijk Brouwhuis zijn overwegend in agrarisch gebruik. Zowel de Stiphoutse bossen, het Bakelse bos en de Brouwhuissche heide maken bijna in zijn geheel onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant. Het gehele Bakelse bos is aangewezen als waterwingebied (plek waar drinkwater wordt gewonnen). Belangrijke functies van deze gebieden zijn natuur en extensieve vormen van recreatie (wandelen, fietsen en mountainbiken).

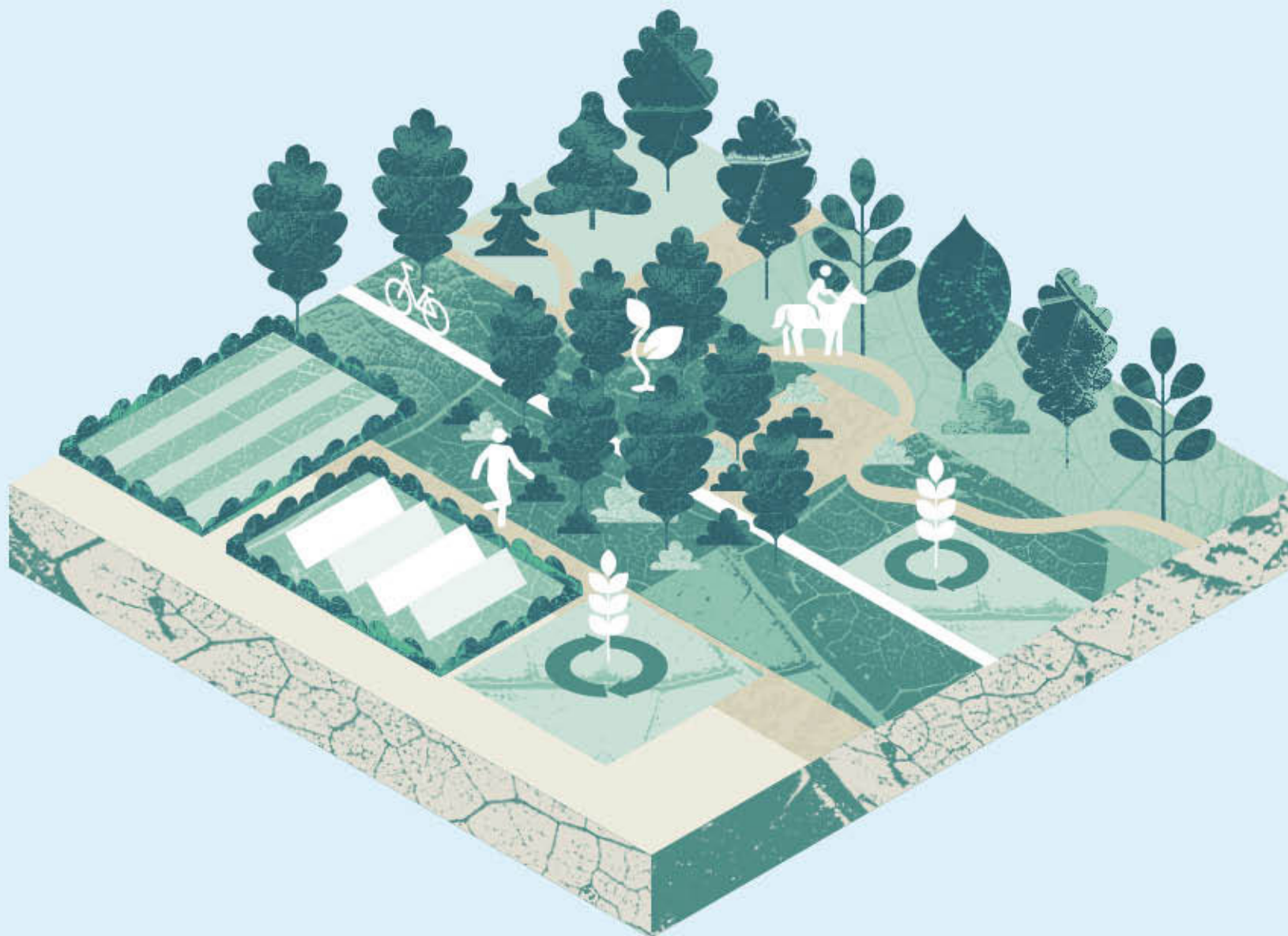
Ontwikkelrichting

Algemene ontwikkelrichting

Op de jonge zandontginningen is ruimte voor veelzijdig gebruik van het landschap met combinaties van functies. Denk hierbij aan het versterken van de bestaande natuur en landschapswaarden, passende vormen van recreatie (zowel intensief als extensief). Hierbij is er naast gangbare landbouw ook ruimte voor verduurzaming en omschakeling naar andere teelten, bijvoorbeeld in de vorm van een herenboerderij of een combinatie met akkerbouw.

De tegel illustreert deze ontwikkelrichting

In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies.



Verduurzaming (kleinschalige)
bestaande landbouw



Verbeteren natuurwaarden



Fietsroutes



Fijnmazig recreatief netwerk

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behouden en versterken afwisselend landschap
- Behoud cultuurhistorische structuren -en landschapselementen (versterken leesbaarheid landschap)
- Vergroten biodiversiteit
- Natuurontwikkeling nieuw bos / omvorming naar loofbos / agroforestry
- Groenblauwe dooradering en landschapsbeheer



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Verduurzamen landbouw
- Vasthouden water en ruimte voor waterberging



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk uitloopgebied (fietsen, wandelen)
- Waar mogelijk het versterken van recreatieve mogelijkheden
- Kleinschalige woon -en zorggemeenschappen
- Milieuvriendelijke bedrijvigheid in VAB's
- Geen ruimte bieden aan grootschalige logistiek
- Geen verslechtering van de luchtkwaliteit
- Natuurontwikkeling met extensieve recreatieve functies (bijvoorbeeld natuurbegraafplaats)



AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

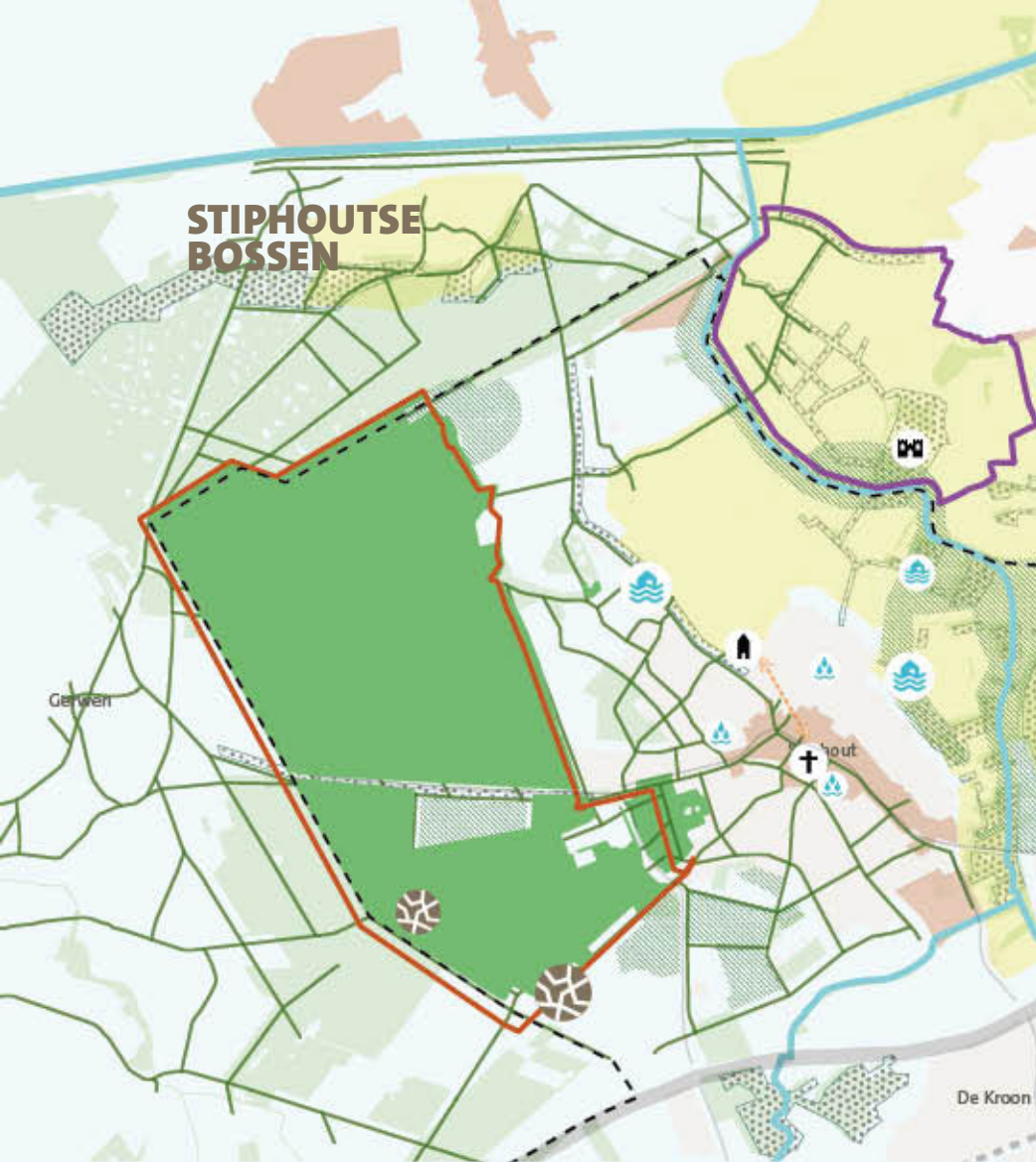
- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Omvorming (intensieve) landbouw naar extensievere landbouw
- Kleinschalige verblijfsrecreatie (zoals kamperen bij de boer, B&B)
- Landgoedontwikkeling (natuur i.c.m. wonen)

Afweegbaar (ja, mits)

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's) omvormen voor wonen, kleinschalige recreatie, werken en sociaal-maatschappelijke functies
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen, fietsen, paardrijden, mountainbiken.
- Nevenfuncties bij agrarische bedrijven
- Nieuwe (kleinschalige) agrarische bedrijven (bijv. herenboerderij)
- Zonnevelden passend in bestaande landschap (maatwerk)
- Natuurbegraven
- Voedselbos
- Natuurpoort

Niet toelaatbaar

- Grootschalige zonnevelden (10 – 20 ha aaneengesloten)
- Stedelijke ontwikkeling (wonen, werken en grootschalige verblijfsrecreatie)



STIPHOUTSE BOSSEN

Versterken natuur

Het transformeren van de Stiphoutse bossen naar een loofbos met meer natuurwaarde is een belangrijk uitgangspunt. Door de variatie aan biotopen hebben de Stiphoutse bossen de potentie zich te ontwikkelen tot een soortenrijk gebied voor kritische soorten planten, libellen en dagvlinders. Dit door de lagere delen van het bos te ontwikkelen tot natte laagten om zo het areaal (vochtige) heide te vergroten. Op deze manier kunnen we de geïsoleerde heidegebieden weer met elkaar verbinden. Hierdoor ontstaat niet alleen een droge ecologische verbinding, maar ook een stapstenen-netwerk van gebieden met (vochtige) heide.

De resterende vennen van het voormalige heidegebied, zoals Kamerven, Wasven, Kikkerven, Witven, Kromven, Kuikersven en Langdaalven worden beschermd. Met specifieke aandacht voor het Kamerven als 15 ha groot onbebost heideveld, als het laatste restant van het historische heidegebied (Geeneindse Heide).

Het ven Schapengracht herbergt planten zoals de zeldzame drijvende waterweegbree, witte waterranonkel en vlottende bies. Deze soorten benadrukken de hoge ecologische potenties van dit ven. De instandhouding van deze soorten staat onder druk door intensief gebruik van de agrarische percelen vanaf de oostelijke rand van het ven. Het realiseren van een natuurlijke bufferzone tussen het ven en de agrarische percelen zorgt ervoor dat het ven minder wordt verrijkt met meststoffen.

- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Risco op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken

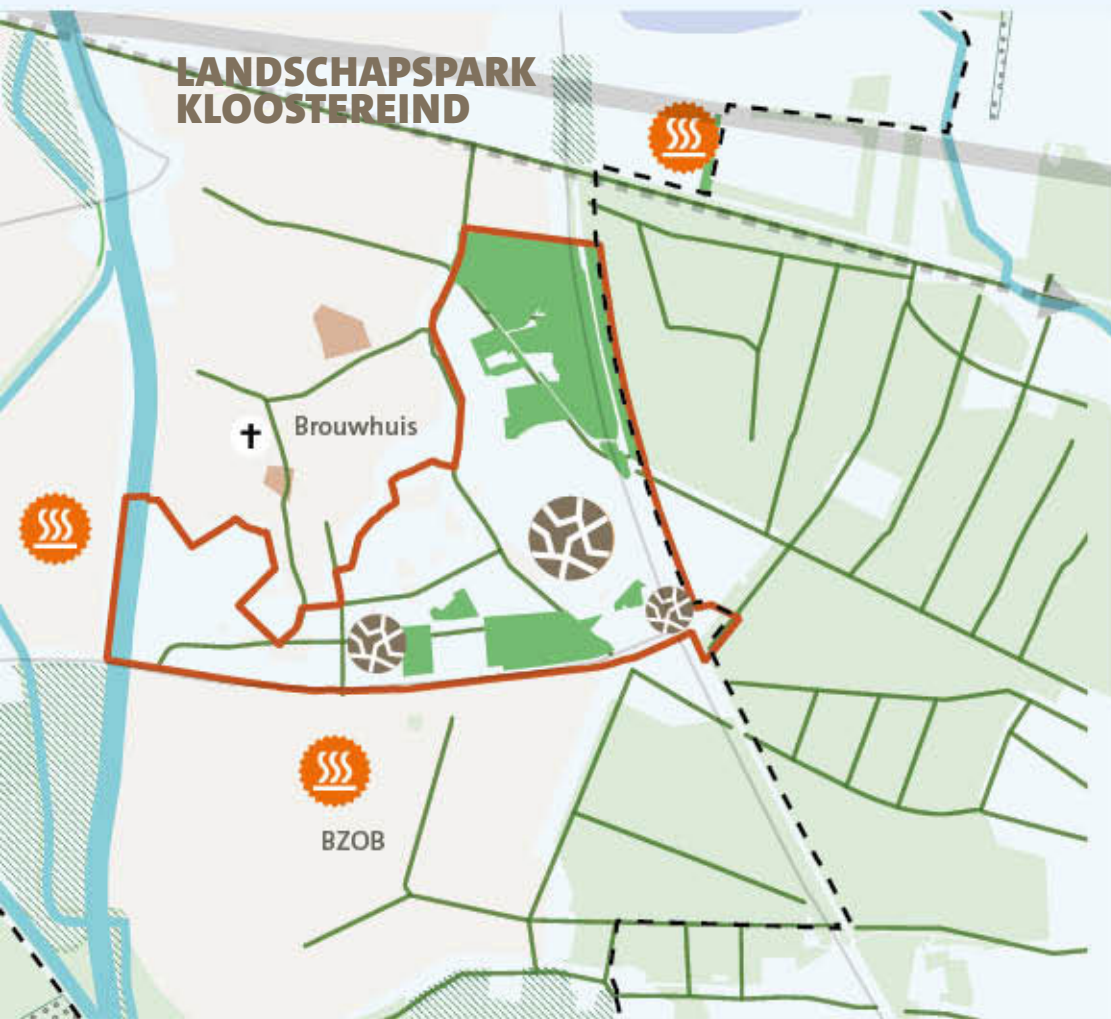
Verstevigen klimaatbestendigheid

Hydrologisch herstel van de Stiphoutse bossen en omgeving vormt de sleutel tot het versterken van de aanwezige natuurwaarden van het gehele natuurgebied. Het omvormen van de landbouwenclave – welke nu zorgt voor verdroging van het bosgebied - in het midden van de Stiphoutse bossen naar natuur, of natuurontwikkeling in combinatie met nieuwe extensieve recreatieve functies draagt hier ook aan bij.

Vergroten leefbaarheid

Versterking van zowel intensieve als extensieve vormen van recreatie richt zich met name op de zuidkant van de Stiphoutse bossen. Aan de zuidkant is reeds een gebied ingericht waar kleinschalige evenementen georganiseerd kunnen worden. Ontwikkeling van een (volwaardige) natuurpoort of kleinschalige vormen van horeca in combinatie met natuureducatie zijn hier denkbaar. Daar waar nodig wordt een zonering aangebracht wat betreft recreatieve routes, om aanwezige natuurwaarden te beschermen, en rustplekken voor flora en fauna te creëren. In het noorden is naast het opheffen van routes het aanpassen van routes mogelijk om zo invulling te geven aan de gewenste zonering (rustiger in het noordelijk deel).





- ⬡ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- ⬢ ⬢ ⬢ Kastelen, torens en kerken

BROUWHUISSCHE HEIDE EN LANDSCHAPSPARK KLOOSTEREIND

Versterken natuur

Het bos -en heide gebied Brouwhuissche heide vormt een droge ecologische verbindingszone (evz) tussen het Bakelse bos in het noorden en de Dennendijkse bossen (gemeente Asten) in het zuiden. Het huidige BZOB-bos blijft als belangrijk onderdeel van deze verbinding gehandhaafd en uitbreiding van het bedrijventerrein naar deze zijde is niet mogelijk. De verbindingszone is er voor met name zoogdieren (o.a. das) en bosvogels. We zetten in op versterking van deze verbinding door de ontwikkeling van een droge evz aan de zuidwestzijde onder het Bedrijventerrein Zuid Oost Brabant (BZOB) en het realiseren van een goede landschappelijke inpassing van de randen van het BZOB versterken de functie van deze evz.

Landschapspark Kloostereind ligt gedeeltelijk binnen Brouwhuissche heide. Binnen het landschapspark richten we ons op behoud en ontwikkeling van het agrarisch cultuurlandschap door herstel van bestaande en aanplant van nieuwe landschapselementen. Ook willen we bestaande (particuliere) bossen versterken door herstel van de onder begroeiing (kruidlaag) en omvorming naar gevarieerd loofbos.

Verstevigen klimaatbestendigheid

De ontwikkeling van de droge ecologische verbindingszone aan de oostgrens van de gemeente pakken we op in samenhang met realisatie van een natte ecologische verbindingszone langs de Astensche Aa. We versterken de verbinding in zijn geheel door inrichting en beheer van het dal van de Astensche Aa met overgang naar rustig, gevarieerd bos en natuurvriendelijk beheer van bermen en watergangen.

Binnen Landschapspark Kloostereind liggen er kansen voor nieuwe natte natuurontwikkeling, door herstel van voormalige cultuurhistorische visvijver De Weyer in combinatie met het langer vasthouden van oppervlakte water op aantal plekken binnen het Kloostereind, o.a. door het versterken van de Weyerloop.

Vergroten leefbaarheid

De ontwikkeling van nieuwe natuur biedt kansen voor de recreatieve ontwikkeling door aanleg van nieuwe wandel -en fietspaden in zowel de Brouwhuissche heide als Landschapspark Kloostereind.

Daarnaast zijn binnen Landschapspark Kloostereind kansen voor de toevoeging van kleinschalige recreatieve voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een theetuin of boerderijterras. Dit vormt een recreatieve trekpleister van waaruit het gebied verkend kan worden én het landschapspark betekenis kan geven vanuit cultuurhistorische- en landschappelijke zin.

BAKELSE BOS

Versterken natuur

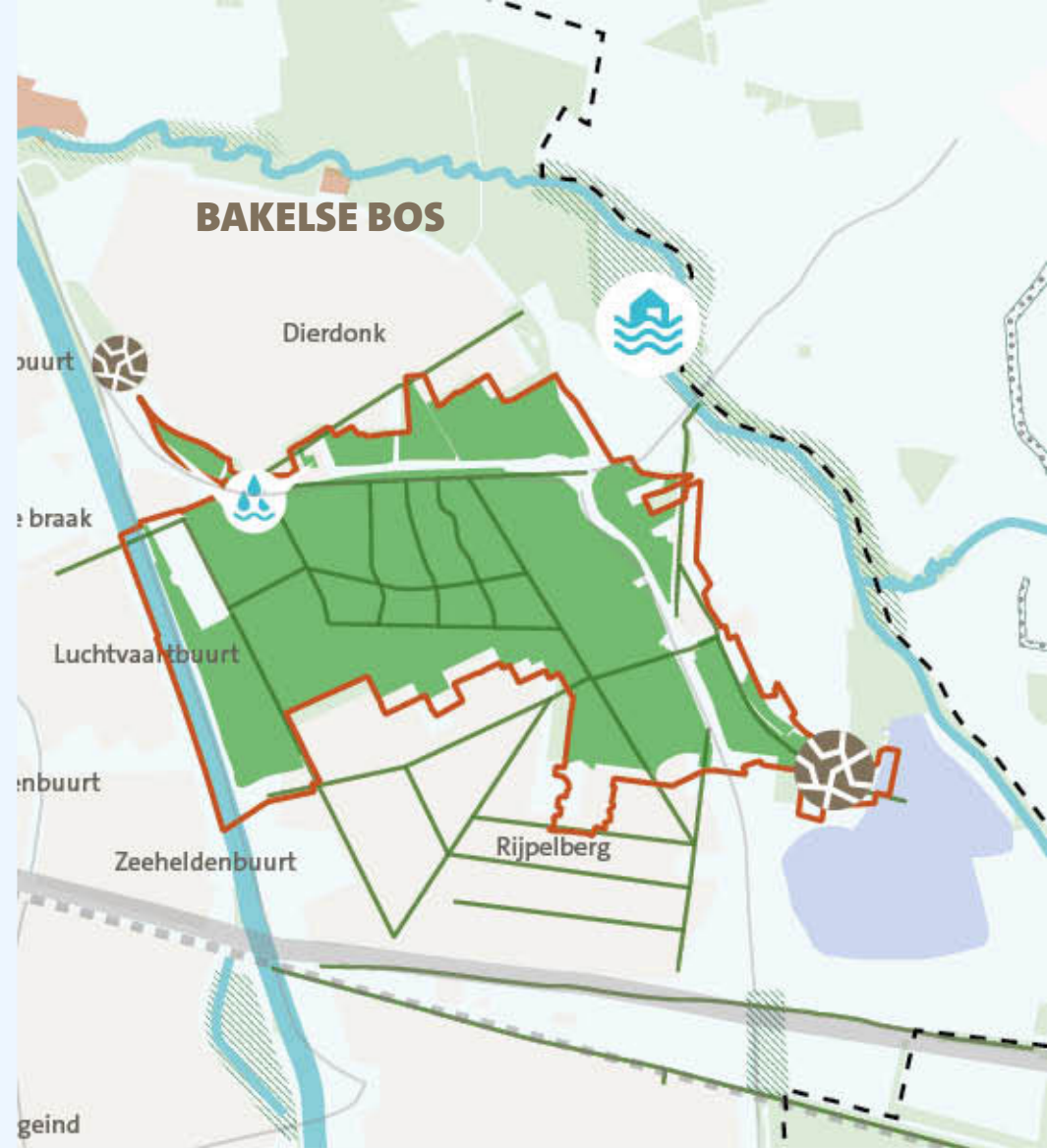
Het Bakelse bos is gelegen op een voormalig stuifzandgebied. Het heidecomplex van het Bakelse bos bestaat uit enkele kleine heide- en stuifzandrelicten te midden van ontginningsbos. Het gebied ligt ingesloten tussen wijken Rijpelberg en Dierdonk en de N279, die een intensieve ontwatering vereisen. Plaatselijk kunnen deze stuifzandgebieden geplagd worden, zodat hier nieuwe biotopen kunnen ontstaan. In het bestaande ontginningsbos kan de kruidlaag hersteld worden door met inrichting te zorgen voor geleidelijke overgang van lage vegetatie naar bos, met ruigte en besdragend struweel.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Bescherming en borging van de Bakelse bossen als waterwingebied is hier uitgangspunt. Er mogen alleen activiteiten plaatsvinden die de zuiverheid van het grondwater niet bedreigen.

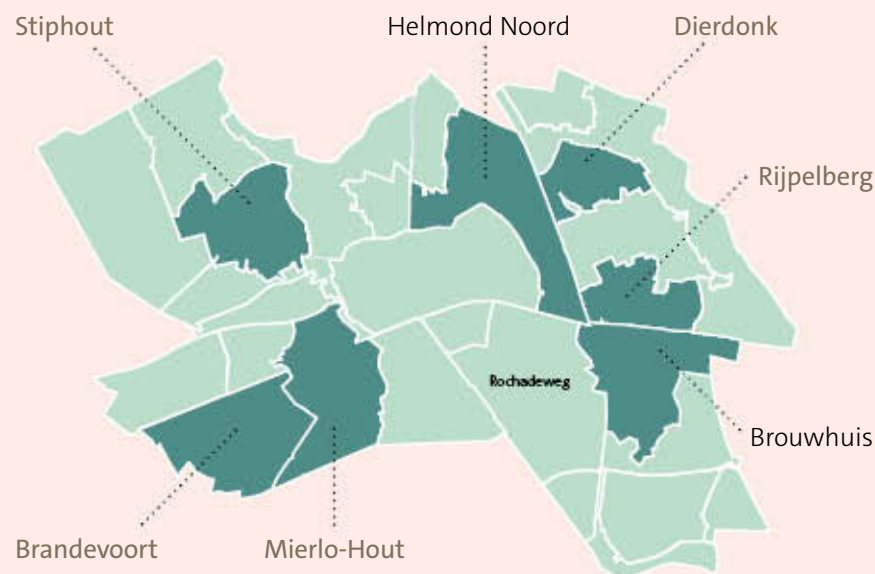
Vergroten leefbaarheid

Dit gebied wordt reeds intensief recreatief gebruikt voor wandelen, fietsen en mountainbiken. De recreatiedruk is hier reeds zo hoog zodat hier geen nieuwe wandel, fiets -en mountainbike routes worden ontwikkeld. Bestaande routes kunnen blijven bestaan.





6.1.4 GEBIEDSPASPOORT DORPEN EN WOONWIJKEN



De volgende wijken / dorpen komen aan de orde in dit gebiedspaspoort:

- Stiphout
- Brandevoort
- Mierlo – Hout
- Helmond Noord (De Eeuwsels, Bloemvelden en Binderen, Straakven)
- Dierdonk
- Rijpelberg
- Brouwhuis

Huidige situatie

Wijken van Helmond stammen uit verschillende tijden. De opbouw van de wijken verschilt dan ook. De dorpen en woonwijken vallen samen met de verschillende landschapstypen. Daar waar relevant voor het gebiedspaspoort wordt ingegaan op (kenmerken van) het betreffende onderliggende landschapstype, beekdallandschap, oude of jonge zandontginning.

De dorpen en woonwijken worden met name gebruikt om in te wonen. Naast de woonfunctie zijn er ook scholen, winkels, maatschappelijke voorzieningen zoals buurthuizen en gezondheidscentra aanwezig. Naast bebouwing maken ook wegen, parkeergelegenheden, parken, groenstroken, landschapselementen, speeltuinen etc. met bijbehorend gebruik, onderdeel uit van deze dorpen en woonwijken.

Stiphout

Stiphout is van oudsher een zelfstandig dorp. Het ligt op de zandontginning en grenst aan de oostkant aan het beekdal van de Goorloop. Door de aparte ligging ten opzichte van Helmond is het nog steeds beleefbaar als (zelfstandig) dorp. In het centrum is qua begroeiing variatie te zien. Een aantal historische lijnen kenmerkt het dorp. Ook het zicht op de oude toren buiten Stiphout is kenmerkend voor het dorp/ de wijk. Aan de oostkant en in het centrum van het dorp is minder openbaar groen aanwezig. Door de ruime opzet van onder andere particuliere tuinen, ogen buurten redelijk groen. Op een aantal plekken kan wateroverlast ontstaan, met name aan de oostzijde van het dorp.

Aan de westzijde van het dorp maken gronden onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant. Het kenmerkende landschap van Landgoed Croy strekt zich uit aan de oostzijde van Stiphout.

Brandevoort

De wijk Brandevoort is relatief nieuw en nog in ontwikkeling. Vanaf de tweede helft van de jaren 1990 wordt aan deze wijk gebouwd. Het groen in Brandevoort is daarom (relatief) jong en kent weinig variatie. Vooral rond het

hart van de wijk, De Veste en rond woningen ligt groen. In beperkte mate zijn er verbindingen met het omliggende buitengebied. Grote delen van de wijk zijn versteend. Aan de westzijde van Brandevoort is een tweetal plekken, meer gevoelig voor hittestress. Op een aantal plekken in de wijk is sprake van wateroverlast.

Mierlo-Hout

Mierlo-Hout was een zelfstandig dorp en maakt nu deel uit van Helmond. Mierlo-Hout heeft nog de karakteristieke opbouw van een dorp met een oud 'eigen' centrum op de hoger gelegen zandontginning en daar omheen diverse woonbuurten. In het 'versteende' hart van 'het dorp' is de afstand tot groen groot waardoor het ook meer gevoelig is voor hittestress. Aan de oostzijde, meer richting het beekdal van de Goorloop kan wateroverlast ontstaan.

De spoorverbinding Eindhoven-Venlo doorsnijdt Mierlo-Hout, dat een eigen station heeft. Het Eindhovens Kanaal vormt de zuidgrens van Mierlo-Hout en is tevens de gemeentegrens.

Helmond Noord

Helmond Noord bestaat uit De Eeuwsels, Binderen en Straakven. Dit zijn uitbreidingswijken uit de jaren '60, '70 en '80 en hebben beperkte stedenbouwkundige, landschappelijke cultuurhistorische waarden. Helmond Noord ligt grotendeels in het beekdal van de Aa. In de wijken staan (relatief jonge) bomen, geplant bij de aanleg van de wijk. Het aantal soorten is beperkt. Aan de randen van de wijken Binderen en Straakven is groen aanwezig, ook in combinatie met de zones langs de kanalen. Meer binnen deze wijken ontbreekt het aan (goed) groen. De omgeving van de kapel van Binderen wordt gekenmerkt door de zichtbare en intacte grachtenpartij, omzoomd door een beukenhaag en de monumentale Binderse poort.

In de Eeuwsels is van oorsprong een sterke groenstructuur aanwezig, die het groen in de wijk verbindt met het buitengebied. In de Eeuwsels staat de grondwaterstand hoog (o.a.) ten gevolge van de ligging in een voormalig,

moerassig gebied langs de Oude Aa en de Bakelse Aa.

Delen van de wijk Binderen en Eeuwsels zijn meer gevoelig voor hittestress.

Dierdonk

Dierdonk is een ruime en groen opgezette jaren '90 wijk en ligt voor een groot deel in het beekdallandschap van de Bakelse Aa. De Nieuwe Zuid-Willemsvaart vormt de westelijke grens van Dierdonk, met daaraan gekoppeld natuur. De 'dreven' buurt aan de oostzijde ligt wat hoger op de zandontginning.

Water in de wijk is essentieel voor de beleving van en verbinding met het beekdallandschap. Het groen bestaat voornamelijk uit gras met bomen, veel dezelfde soorten bomen (eiken), van ongeveer dezelfde leeftijd. Daar waar de wijk in het oorspronkelijke beekdal ligt ontstaat overlast tijdens langere natte periodes.

Aan de randen van de wijk is op een paar locaties sprake van verdrogingsrisico.

Rijpelberg

Rijpelberg is een wijk uit de jaren '80/'90 met een onoverzichtelijke (wegen) structuur; een zogenaamde bloemkoolwijk. Rijpelberg ligt op de oude zandontginning. Het groen is hier gevarieerder dan gemiddeld in woonwijken in Helmond. Kenmerkend is het Broedersbos binnen de wijk Rijpelberg, een historische plek binnen de wijk. Binnen de 'groene hoofdstructuur' van de wijk, overheersen eikenbomen die variëren in ouderdom (1951 – 1990). De hogere ligging op zandgronden kan voor verdroging zorgen. Meer aan de rand van de wijk kan sprake zijn van wateroverlast. Qua gezondheid loopt de wijk wat achter.

Brouwhuis

Brouwhuis (Bruheze) ligt op een hoger gelegen zandontginning en was een zelfstandig dorp tot 1968. Toen werd het een wijk van Helmond. In de jaren '80/'90 hebben woningbouw en ontwikkeling van bedrijventerrein plaatsgevonden. De hoofdstructuur bestaat uit eiken. Het overige groen is minder gevarieerd en bestaat veelal uit dezelfde soorten, zoals lindes. In droge periodes hebben de bomen het lastig. Dit komt door de ligging op de zandgronden en het type bomen dat minder goed tegen droogte kan. Brouwhuis heeft te maken met serieuze wateroverlast bij een bui van 70 mm per uur. Het is daarom belangrijk dat zoveel mogelijk water infiltreert in de bodem.

De Nieuwe Zuid-Willemsvaart grenst aan de wijk Brouwhuis.

Ontwikkelrichting

Algemene ontwikkelrichting

Het is van belang om de bestaande natuur- en landschapswaarden te behouden en verbeteren. De basiskwaliteit natuur komt op orde door de bestaande natuurwaarden en groenstructuren binnen de dorpen en wijken te behouden, verbeteren en te vergroten (in omvang). Door het groene netwerk binnen de dorpen en woonwijken te verbeteren wordt ook de verbinding gemaakt met de grotere structuren (landschap en natuur) en zo worden ook de verbindingen gemaakt naar natuur en groen buiten het stedelijke gebied.

Bij nieuwe ontwikkelingen in het stedelijk gebied wordt op voorhand nagedacht over de groene inpassing, de wateropgave (verdroging / vernatting) en een bijdrage aan de basiskwaliteit natuur (biodiversiteit). Hierbij wordt rekening gehouden met de ligging ten opzichte van o.a. beekdalen, waterlopen en kanalen. De toekomstige beleidsregel 'Groen en water bij ruimtelijke ontwikkelingen gemeente Helmond' borgt daadwerkelijk dat op voorhand de te nemen klimaat adaptieve maatregelen worden uitgewerkt. De woonfunctie overheerst binnen dit deelgebied. Daarnaast zijn er kleine bedrijven en maatschappelijke voorzieningen aanwezig.

Omdat er meer groen en natuur moet komen binnen de (voornamelijk) woongebieden worden bewoners en gebruikers uitgenodigd meer te bewegen en elkaar te ontmoeten. Dit draagt bij aan de fysieke en mentale gezondheid en welzijn van de inwoners van Helmond.

Deze tegel illustreert deze ontwikkelrichting.

In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies.



versterken fijnmazige
groenstructuur (basiskwaliteit natuur)



Fijnmazig
recreatief netwerk



Aanpak klimaatopgaven



Sporten, bewegen
en ontmoeten



Aantrekkelijke fietsroutes
(verbinding met buitengebied)

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behouden en versterken natuur (fijnmazig netwerk, water en natuur, in aansluiting op netwerk water en natuur buiten bebouwd gebied)
- Behouden en versterken groenstructuur in wijken (kleinschalig, bomen, parken, gevels, daken, cultuurhistorisch groen erfgoed, etc.)
- Vergroten soortenrijkdom (biodiversiteit)



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Bodem en water sturend voor landgebruik (inrichting openbare ruimte, verblijfsplekken)
- Water langer vasthouden (vertraagd afvoeren)
- Beperken hittestress, creëren schaduw en koelte o.a. door vergroening, toevoegen waterpartijen, 'ontstening'



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk woongebied met ruimte voor bewegen en ontmoeten in de buitenruimte.
- Connectie stedelijk gebied en landelijk gebied, recreatie en beleving.



AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

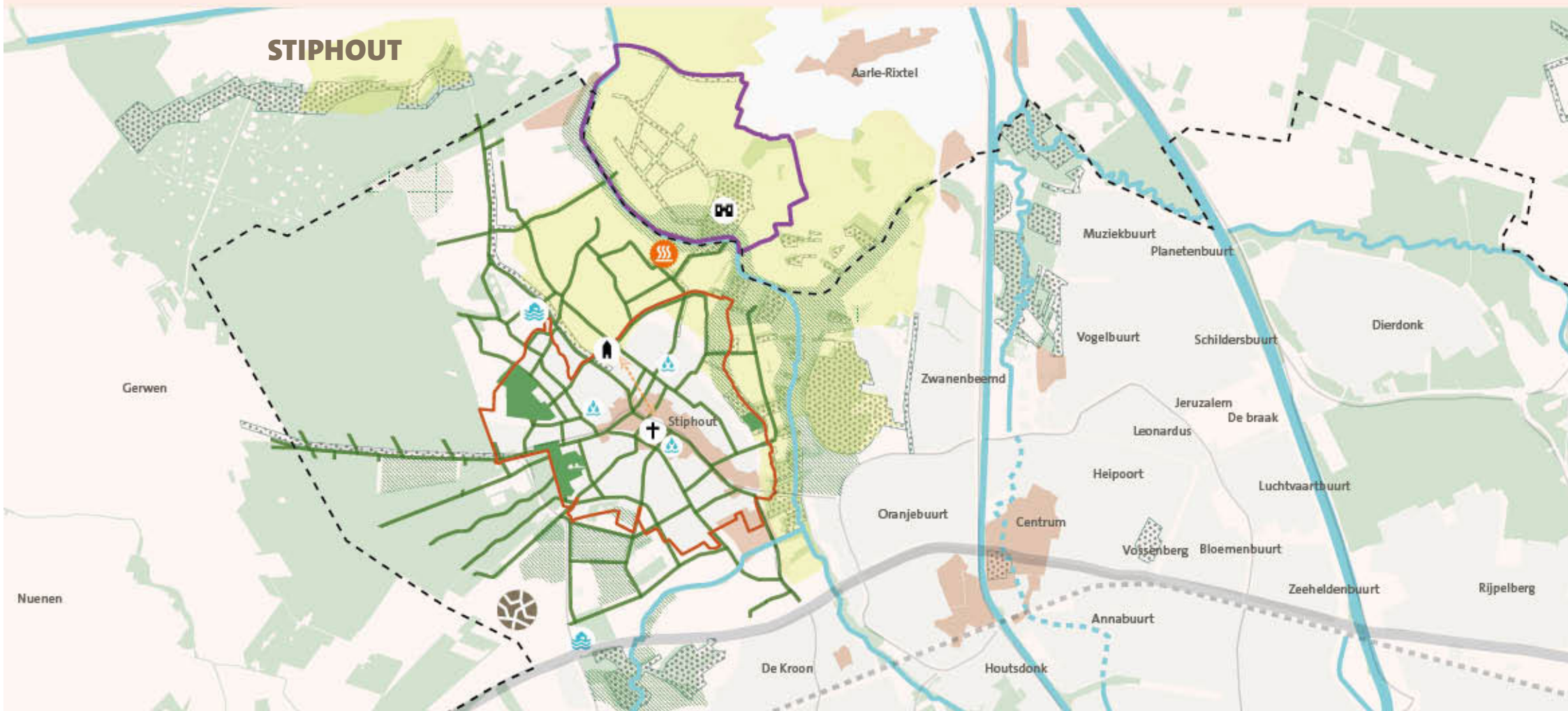
- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen en fietsen.

Afweegbaar (ja, mits)

- Stedelijke ontwikkeling (wonen/ werken/ sportvoorzieningen)
- Vrijkomende bebouwing met cultuurhistorische waarden omvormen voor wonen, werken en sociaal maatschappelijke functies
- Verblijfsrecreatie
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs/ pretpark/ museum/ horeca)
- Voedselbos

Niet toelaatbaar

- Grootschalige bedrijvigheid



- ⬡ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⬢ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ▨ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- ⬢ Riscio op verdroging
- ⬢ Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- ⬢ Hittestress gevoelig gebied
- ⬢ Overstroming gevoelig gebied
- ⬢ ⬢ ⬢ Kastelen, torens en kerken

STIPHOUT

Versterken natuur

Binnen Stiphout wordt de bestaande groen blauwe structuur, in openbaar gebied, waar mogelijk versterkt om zo door het hele dorp heen een meer aantrekkelijke groene omgeving te creëren. Ook de (groene) verbindingen richting het omliggende buitengebied worden hierbij verbeterd, versterkt. De bestaande historische lijnen zoals de Gasthuisstraat en het 'oude cultuur-historisch waardevolle centrum van Stiphout' worden hierbij gerespecteerd en waar mogelijk versterkt en beter leesbaar en zichtbaar gemaakt. Denk hierbij ook aan de historische villatuinen. Het zicht op de Oude Toren, net buiten Stiphout, blijft behouden. Het zelfde geldt voor de gronden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant, deze blijven deel uitmaken van het Brabantse natuurnetwerk.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Mogelijke wateroverlast wordt zoveel mogelijk tegengegaan door minder te verharderen, verstenen en zoveel mogelijk te vergroenen.

Vergroten leefbaarheid

De meer groene, natuurlijke omgeving en groene dooradering van Stiphout nodigen uit tot naar buiten gaan, bewegen en ontmoeten. Ook de verbeterde verbindingen richting het omliggende buitengebied nodigen hiertoe uit. Zo wordt bijgedragen aan de leefbaarheid en gezondheid van Stiphout.





BRANDEVOORT

Dierdonk

urt

ak

Luchvaartbuurt

urt

Zeelhedenbuurt

Rijpelberg

nd

BRANDEVOORT

Versterken natuur

Variatie wordt aangebracht in het groen in de wijk Brandevoort. Bij verdere ontwikkeling van de wijk wordt nadrukkelijk ingezet op het aanbrengen van verschillende soorten beplanting.

Goede 'groene' verbindingen in de wijk en verbindingen via dit groen naar het buitengebied worden versterkt en verbeterd. De bestaande structuren worden versterkt.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Door meer te vergroenen wordt hittestress tegengegaan en/of teruggedrongen. De wateroverlast, met name aan de noordzijde van Brandevoort, wordt tegengegaan. Het risico op verdroging wordt verkleind.

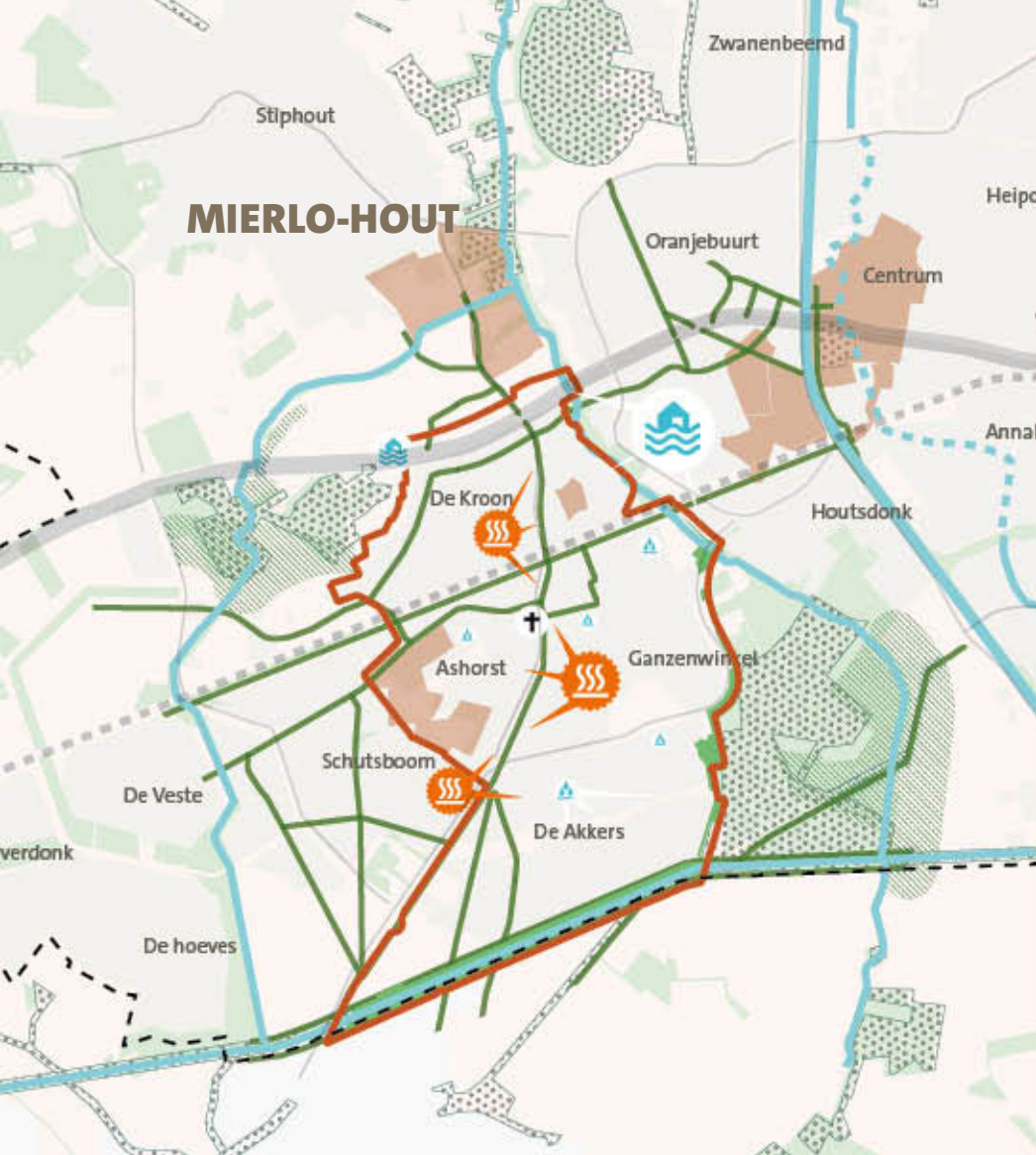
Vergroten leefbaarheid

Door meer te vergroenen, meer beplanting aan te brengen wordt een positieve bijdrage geleverd aan de groene omgeving zodat het buiten sporten en verblijven aantrekkelijker worden.

- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



MIERLO-HOUT

MIERLO-HOUT

Versterken natuur

Het 'oude' centrum en de oudere, waardevolle groenstructuren van Mierlo-Hout blijven behouden en worden waar mogelijk versterkt en beter zichtbaar gemaakt. Denk hierbij aan het historische profiel en karakter van het Eindhovensch kanaal en het buitengebied rond Mierlo-Hout in het algemeen. De (groene) verbindingen vanuit Mierlo-Hout richting buitengebied, het beekdal van de Goorloop en Coovels Bos worden uitgebreid en versterkt. Het meer vergroenen van de wijk draagt bij aan het aantrekkelijker maken van deze verbindingen.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Het verder vergroenen van de wijk draagt bij aan het terugdringen en voorkomen van hittestress en kan tevens zorgen voor het langer vasthouden van hemelwater en het voorkomen van wateroverlast.

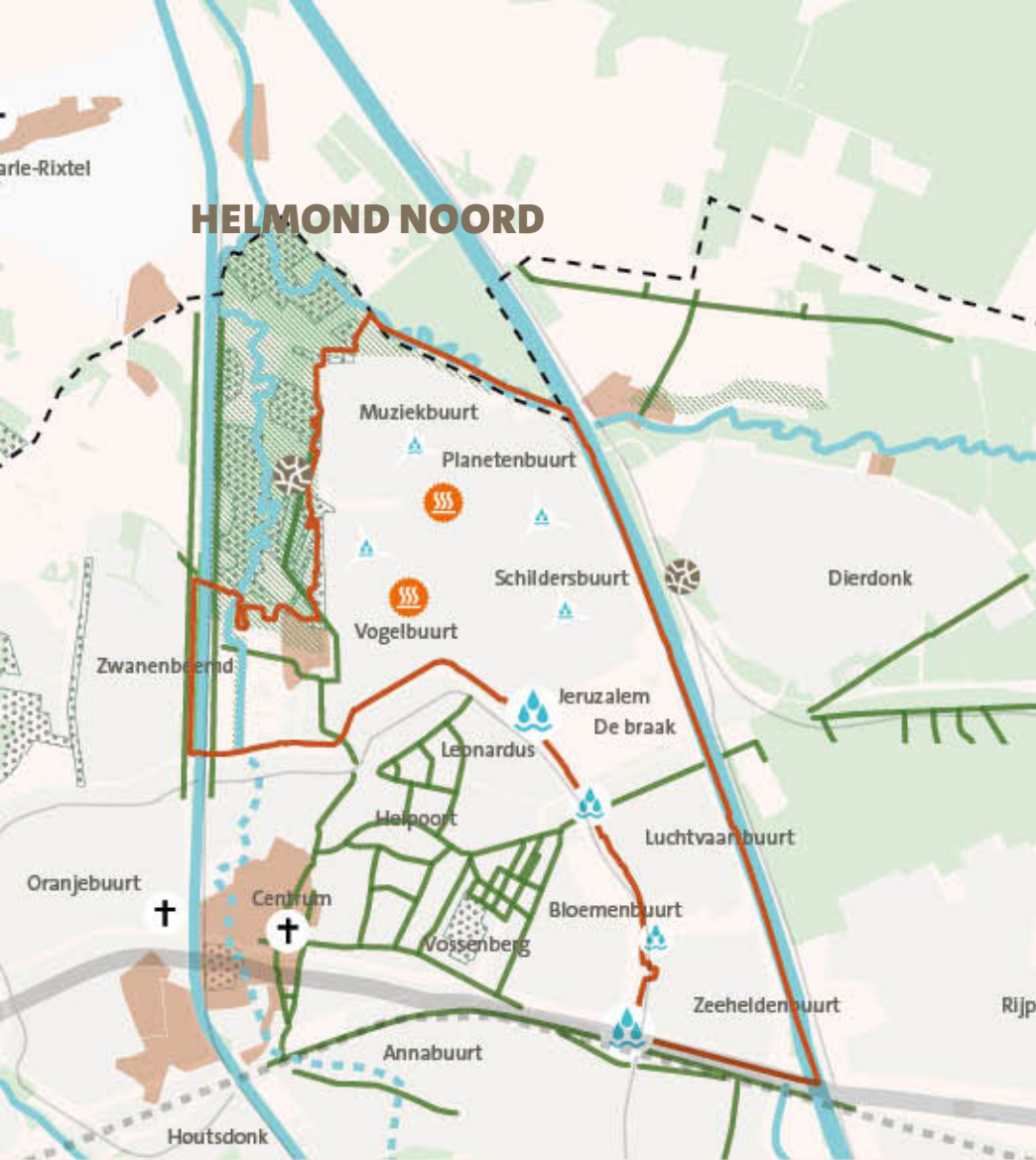
Vergroten leefbaarheid

Het vergroenen van de wijk en het verbeteren van de verbindingen richting 'het buitengebied' levert een positieve bijdrage aan de mogelijkheden voor bewegen en ontmoeten en daarmee de leefbaarheid binnen Mierlo-Hout.

- ⬡ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⬢ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ⬢ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- ⬢ Riscio op verdroging
- ⬢ Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- ⬢ Hittestress gevoelig gebied
- ⬢ Overstroming gevoelig gebied
- ⬢ Kastelen, torens en kerken



HELMOND NOORD

HELMOND NOORD

Versterken natuur

De kapel van Binderen is en blijft een unieke, aantrekkelijke plek binnen Helmond Noord. Langs de Zuid-Willemsvaart worden kansen voor groen en natuur benut, waar mogelijk in combinatie met extensieve recreatie. Bestaande, cultuurhistorisch waardevolle, (groen) structuren blijven behouden en worden waar mogelijk versterkt en meer leesbaar gemaakt.

De beplanting binnen de wijken Eeuwsels, Binderen en Straakven wordt meer gevarieerd door het aanbrengen van opgaande beplanting (en variatie door verschillende hoogten van beplanting). De verbindingen van en naar deze wijken worden aantrekkelijker gemaakt door deze meer te vergroenen en/of te combineren met groen. Met name in Straakven kan de kwaliteit van het groen worden verbeterd door meer variatie aan te brengen. Nu is hier vaak sprake van strak gemaaid grasvelden met een enkele boom. Tuinen zijn veelal stenig binnen Straakven. Vergroening (van deze tuinen) is zeer gewenst.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Door onder andere het aanbrengen van meer en gevarieerd groen worden hittestress en wateroverlast verminderd.

Vergroten leefbaarheid

Het vergroenen van de wijken nodigt uit om naar buiten te gaan. Dit draagt in positieve zin bij aan de leefbaarheid en de gezondheid van de bewoners van de wijken.

- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Risico op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



DIERDONK

DIERDONK

Versterken natuur

Het groen in de wijk wordt meer afwisselend en uitnodigend gemaakt door verschillende (inheemse) soorten toe te passen. Op de lager gelegen delen worden andere soorten toegepast, dan op de hogere delen.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Dierdonk ligt voor een groot deel in het beekdallandschap. Tijdens langere natte periodes wordt overlast ervaren. Deze overlast wordt hier zoveel mogelijk beperkt / voorkomen door bebouwing, versterking, verharding hier te beperken en/of te voorkomen.

Ook is het risico op verdroging aanwezig aan de randen van Dierdonk. Dit wordt zoveel mogelijk beperkt / voorkomen door het toepassen van verschillende (inheemse) soorten beplanting, om zo water langer vast te houden.

Vergroten leefbaarheid

Het toepassen van meer verschillende soorten beplanting zorgt tevens voor een aantrekkelijkere omgeving en nodigt uit tot bewegen en ontmoeten. Dit draagt bij de gezondheid en leefbaarheid van de inwoners van Dierdonk.

- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Risco op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



RIJPELBERG

Versterken natuur

Door groen in Rijpelberg meer afwisselend te maken en te versterken, wordt de wijk aantrekkelijker voor de inwoners. De groene verbindingen richting het buitengebied worden waar mogelijk verbeterd, versterkt.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Het beperken van verharding en het meer toepassen van groen zorgt ervoor dat wateroverlast wordt voorkomen, water vindt beter z'n weg richting ondergrond.

Het zo lang mogelijk vasthouden van hemelwater door het toepassen van andere beplanting verkleint de kans op wateroverlast.

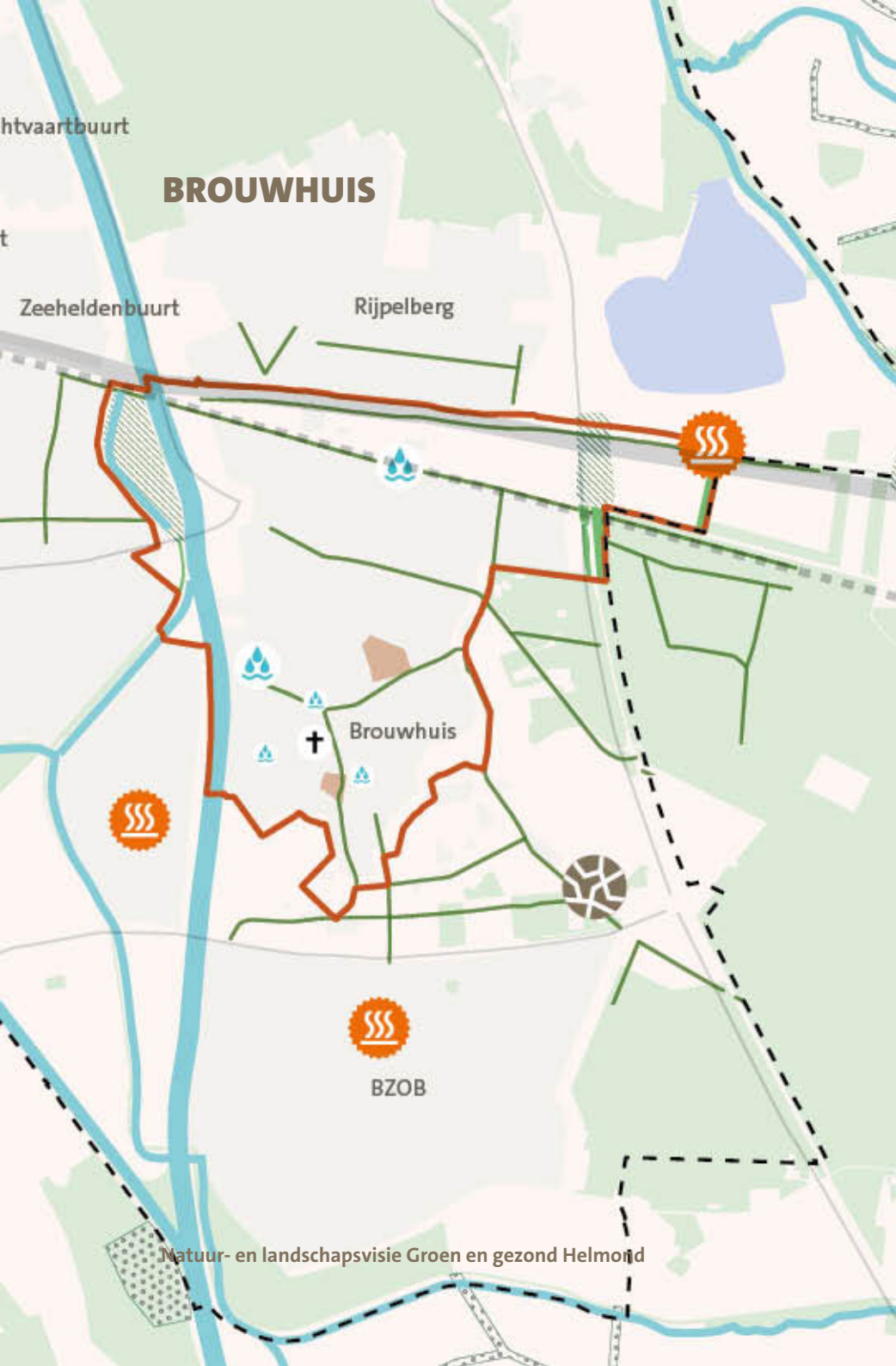
Vergroten leefbaarheid

Het meer afwisselende groen zorgt voor een meer aantrekkelijke wijk en nodigt uit om te bewegen en ontmoeten. Zo kan een bijdrage worden geleverd aan leefbaarheid en gezondheid binnen de wijk Rijpelberg. Ook de verbeterde verbindingen richting het buitengebied dragen hier aan bij.

- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken



BROUWHUIS

Versterken natuur

Aanwezige cultuurhistorische, natuur en landschapswaarden worden waar mogelijk versterkt en zichtbaar gemaakt. Het open houden van het park voor het missiehuis Christus Koning is hiervan een voorbeeld.

Aan de west en oostzijde van de Nieuwe Zuid-Willemsvaart worden kansen voor natuurontwikkeling benut, gekoppeld aan de Nieuwe Aa. De waterloop wordt ecologisch ingericht met natuurvriendelijke oevers en bestaande natuurwaarden tussen de waterloop en de Zuid-Willemsvaart worden versterkt. Zo ontstaat meer ruimte voor waterberging en het versterken van de biodiversiteit. Voor juiste bescherming dient dit deel de status van Natuur Netwerk Brabant te krijgen. In droge periodes hebben de bomen binnen Brouwhuis het lastig. Dit komt door de ligging op de zandgronden en het type bomen dat minder goed tegen droogte kan. Bij toekomstige ontwikkelingen worden daarom verschillende soorten bomen / beplanting toegepast, die beter tegen een wat drogere situatie kunnen.

Verstevigen klimaatbestendigheid

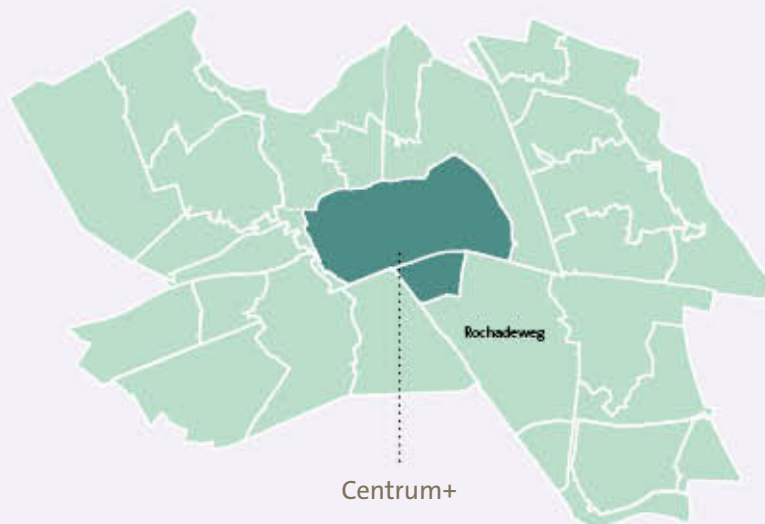
Wateroverlast wordt zoveel mogelijk tegengegaan, onder andere door de aanplant van meer verschillende soorten bomen, die hemelwater meer vast houden. Zoveel mogelijk water dient ter plaatse in de bodem te infiltreren. Het aanplanten van (diverse soorten) bomen voorkomt ook verdere verdroging.

Vergroten leefbaarheid

Door het verbeteren van de verbindingen tussen de groengebieden, ook richting het buitengebied en het attractiever en diverser maken betekent het groen meer voor mensen en levert dit een bijdrage aan de gezondheid van de inwoners.

Afgestemd op de draagkracht van natuur en groen wordt extensieve recreatie in de vorm van wandelpaden toegestaan.

6.1.2 GEBIEDSPASPOORT CENTRUM+ GEBIED



Het Centrum+ gebied beslaat het historische centrum van Helmond met het winkel- en uitgangsgebied daar direct aan grenzend en de wijken daar weer direct omheen. Ook de Suytkade, ten zuiden van het spoor valt binnen het Centrum+ gebied. Het gebiedspaspoort zoals hierna opgenomen sluit aan op het Ontwikkelperspectief Centrum+ Helmond 2040 (d.d. juni 2024) en geeft nadere invulling.

Huidige situatie

Het gebied kent een lange historie die teruggaat tot omstreeks 1300 toen het Kasteel van Helmond is gebouwd dicht bij de Aa. Het Centrum+ gebied ligt qua landschapstypering gezien voor een groot deel in een beekdallandschap, op lager gelegen gronden. De latere bebouwing, toevoegingen liggen op hogere gronden, wat droger.

Centrum+ gebied

Het kanaal door het Centrum+ gebied maakt onderdeel uit van het Natuur Netwerk Brabant. Verder liggen er geen gronden in het Centrum+ gebied die onderdeel zijn van het Natuur Netwerk Brabant.

Vergeleken met het rijke, groene landschap rondom Helmond, heeft het Centrum+ gebied weinig groen en is het bestaande groen van lage kwaliteit. De grotere infrastructuur zoals (het viaduct van) de Kasteel- Traverse en het spoor vormen een barrière zodat de groene structuur niet kan doordringen in de stad. Kwalitatieve verbindingen ontbreken. De omgeving van het Kasteel en het Burgemeester Geukerspark zijn de meest omvangrijke groene omgevingen binnen het Centrum+ gebied en bieden ruimte voor onder andere verblijf, verkoeling en opvang van water.

In het Centrum+ gebied wordt gewoond, gewerkt en is ruimte voor ontspanning in de vorm van cultuur, horeca etc. Naast het kasteel van Helmond zijn de Cacaofabriek, het Speelhuis, het Vlisco terrein en de kubuswoningen markante plekken binnen het deelgebied. Vanzelfsprekend zijn er ook maatschappelijke voorzieningen, zoals kerken, begraafplaats, buurtcentrum etc. aanwezig. De Zuid-Willemsvaart, de Kasteeltraverse (N270) en het spoor doorsnijden het Centrum+ gebied en zijn nadrukkelijk aanwezig binnen het gebied.

De woningdichtheid is in het centrumgebied relatief laag voor een gemeente van deze omvang (100.000+ inwoners). Deze lage dichtheid in het centrumgebied en ook rondom het station biedt dan ook veel ontwikkelpotentie. Hoe dit onder andere vorm kan krijgen is verwoord in het Ontwikkelperspectief Centrum+ Helmond 2040.

De tegel geeft visueel een indruk van de ontwikkelrichting van het deelgebied. In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies.



versterken fijnmazige
groenstructuur (basiskwaliteit natuur)



Zon op dak



Aanpak klimaatopgaven
(o.a. hitte en water)



Wandelroutes



Fietsroutes



Sporten, bewegen
en ontmoeten

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behouden, versterken en ontwikkelen natuur (fijnmazig netwerk, bomen, nieuwe parken, groen op gevels en daken, in aansluiting op netwerk water en natuur buiten bebouwd gebied)
- Vergroten soortenrijkdom (biodiversiteit)



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Bodem en water sturend voor landgebruik (inrichting openbare ruimte, verblijfsplekken)
- Water langer vasthouden (vertraagd afvoeren, groene daken en gevels)
- Beperken hittestress, creëren schaduw en koelte o.a. door vergroening, toevoegen waterpartijen, 'ontstening'



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk leefgebied met ruimte voor bewegen en ontmoeten in de buitenruimte.
- Connectie stedelijk gebied en landelijk gebied, recreatie en beleving.



Natuur- en landschapvisie Groen en gezond Helmond

AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen en fietsen.

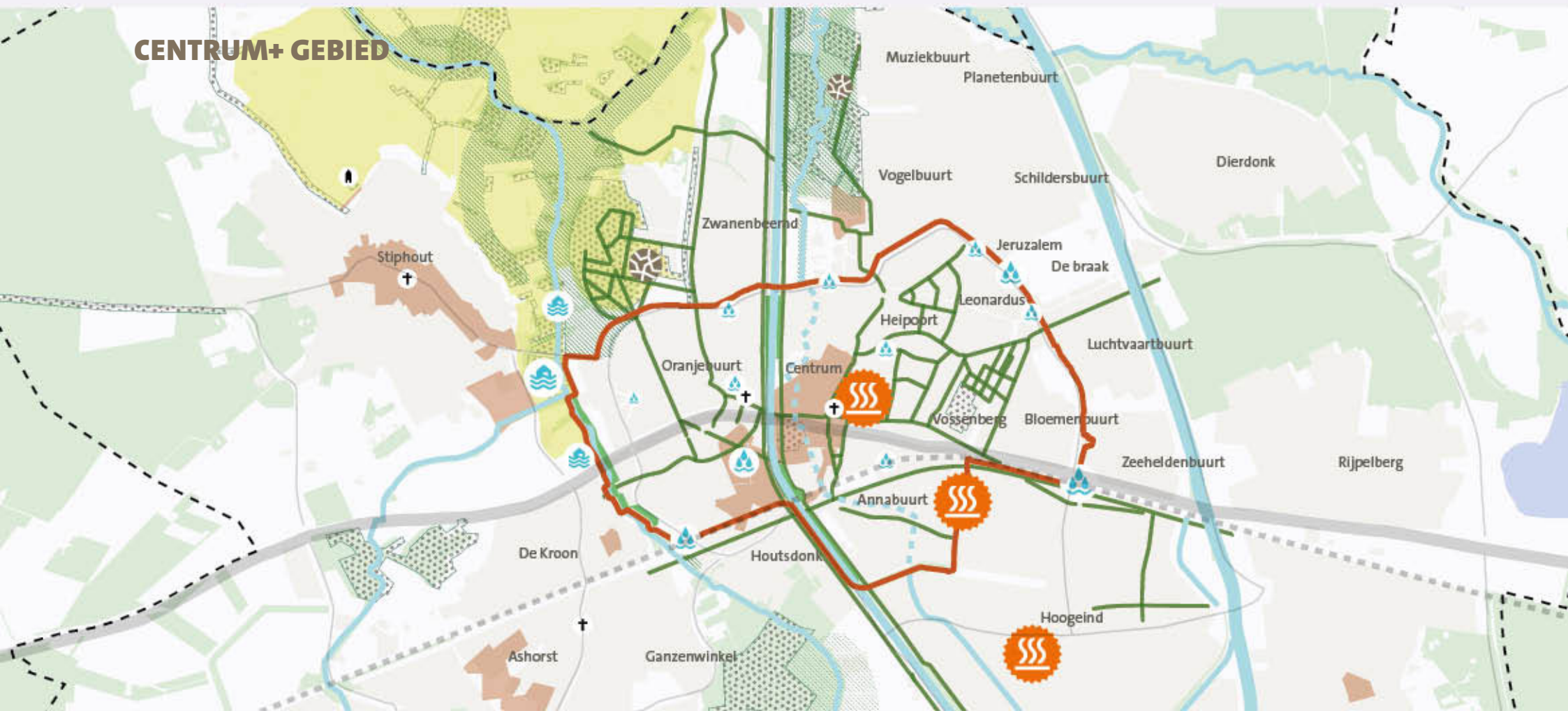
Afweegbaar (ja, mits)

- Stedelijke ontwikkeling (wonen/ werken (milieucategorie 1,2,3)/ sportvoorzieningen)
- Vrijkomende bebouwing met cultuurhistorische waarden omvormen voor wonen, werken en sociaal maatschappelijke functies
- Verblijfsrecreatie
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs/ pretpark/ museum/ horeca)

Niet toelaatbaar

- Bedrijven (milieucategorie 4 en 5)

CENTRUM+ GEBIED



- Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- Kastelen, torens en kerken

Centrum+ gebied en Versterken natuur

Bestaande natuur en landschapswaarden worden versterkt door voort te bouwen op het bestaande groenblauwe netwerk van Helmond. De nabijheid en kwaliteit van deze groenblauwe structuren komen in het Centrum+ gebied beter naar voren en zijn de basis voor het Ontwikkelperspectief Centrum+ Helmond 2040. Iedereen heeft binnen 300 meter van de woning een koele, groene plek om te ontspannen. Het groen in de stad wordt niet alleen gebruikt door mensen, maar ook door dieren. Het versterken van bestaande structuren en het toevoegen van ontbrekende verbindingen draagt bij aan de ecologische en landschappelijke waarden. Dit gaat zowel over boven- als ondergrondse verbindingen. Het verbinden van waterpartijen in de stad draagt hier aan bij en biedt kansen voor flora en fauna. De Stadse Aa wordt zichtbaar teruggebracht in het centrum en is daarmee een kwalitatieve drager van de omliggende openbare ruimte en (stedelijke) ontwikkelingen.

De verschillende groengebieden binnen het Centrum+ gebied worden met elkaar verbonden tot een netwerk dat doorloopt buiten de stad. Het groene netwerk wordt gekoppeld aan een robuust voetgangers- en fietsnetwerk, waardoor de barrières voor mens en dier om het buitengebied te bereiken kleiner worden. Herstel van de biodiversiteit vraagt om natuur nog verder door te voeren, tot in de haarvaten van de stad. Daarbij hoort ook het vergroenen van gebouwen, gevels en daken.

Herstel van het beekdallandschap van de Goorloop is een belangrijke opgave. Aan de zuidzijde van dit beekdal ligt een belangrijke opgave om de nieuwe wijk Houtsdonk, buiten het Centrum+ gebied, meer met het gezicht naar het beekdal te ontwikkelen.

De Kasteel-Traversal kan een belangrijke fiets- en wandelroute worden die west- en oost-Helmond met elkaar verbindt. Het aanpassen van het wegprofiel van de Kasteel-Traversal zorgt voor nieuwe ontwikkelmogelijkheden en de mogelijkheid om het hart van het centrum te vergroenen. De belangrijkste straten en historische linten in Helmond worden teruggebracht en/of versterkt.

Verstevigen klimaatbestendigheid

De openbare ruimte wordt zodanig ingericht dat zij bestand is tegen wisselende weersomstandigheden en meer extreme situaties in de toekomst. Water wordt zo lang mogelijk vastgehouden op de plek waar het valt. Door een fijnmazig systeem van infiltratie en lokale waterberging aan te leggen, wordt wateroverlast verminderd en raakt het Centrum+ gebied (beter) bestand tegen droogteschade. Door straten en parkeerplekken te vergroenen worden buurten koeler en zijn ze beter in staat het water op te vangen. Groen in de straten krijgt waar mogelijk een waterbergende functie.

Door 40% van alle loop- en fietsroutes in de schaduw van bomen te leggen, blijft het aangenaam om je lopend of fietsend door de stad te verplaatsen. Daarnaast dragen oppervlaktewater (zoals vijvers, kanalen, beken en fontein) en een groene omgeving, ook in de vorm van groene gevels en daken, bij aan verkoeling van de stedelijke omgeving.

Met name het historische centrum, het kasteel en omgeving vraagt om maatregelen om de klimaatbestendigheid te verstevigen.

Vergroten leefbaarheid

Door te investeren in prettige en veilige fiets- en wandelroutes worden inwoners gestimuleerd om gebruik te maken van het groene recreatiegebied rondom Helmond, bijvoorbeeld het buitengebied van Stiphout, Landgoed Croy, Landschapspark Kloostereind, de Bundertjes en de recreatieplas Berkendonk. Aangename routes bevatten voldoende schaduw en zitgelegenheden.

Om de gezondheid van de Helmondse inwoners te verbeteren moet men uitgenodigd worden om gebruik te maken van de beschikbare sportvoorzieningen. Sporten en bewegen in verenigingsverband is niet voor iedereen binnen handbereik wegens kosten of verplichtingen, daarom zijn vrij toegankelijke sportplekken in de openbare ruimte belangrijk. Tijdelijke initiatieven in de openbare ruimte, zoals een verplaatsbare pannakooi, helpen om meer inzicht te krijgen in wat waar het beste werkt.

6.1.2 GEBIEDSPASPOORT BEDRIJVENTERREINEN



De volgende bedrijventerreinen behoren tot dit deelgebied:

- Bedrijventerrein Zuid Oost Brabant (BZOB);
- Hogeind;
- Varenschut-Noord;
- Automotive Campus.

Huidige situatie

Op de bedrijventerreinen zijn verschillende typen bedrijven aanwezig in verschillende milieu categorieën. De gronden naast en tussen de bedrijventerreinen is veelal in gebruik als infrastructuur en voor het parkeren bij de bedrijven. De bedrijventerreinen zijn sterk verstedend, er is veel bebouwing aanwezig. Alle bedrijventerreinen hebben een overwegend stedelijk karakter.

De natuur en landschapswaarden op de bedrijventerreinen zijn beperkt. Vaak bestaat de aanwezige beplanting uit één bepaalde soort of een beperkt aantal soorten en van gelijke leeftijd.

Bedrijventerreinen binnen Helmond zijn kwetsbaar als het gaat om hittestress. Dit geldt voor Bedrijventerrein Zuid Oost Brabant (BZOB) en grote delen van bedrijventerrein Hogeind. Op enkele plaatsen binnen de bedrijventerreinen zijn wegen onbegaanbaar bij hevige regenval.

De mogelijkheid tot het maken van een 'pauze wandeling' door het groen, op of vanaf de bedrijventerreinen, is er nauwelijks. De ontsluiting richting groene omgeving (het buitengebied) is beperkt.

Ontwikkelrichting

De tegel geeft visueel een indruk van de ontwikkelrichting van het deelgebied. In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies.



versterken fijnmazige
groenstructuur (basiskwaliteit natuur)



Zon op dak



Aanpak klimaatopgaven
(o.a. hitte en water)



Wandelroutes



Fietsroutes / doorfietspaden

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Ontwikkelen natuur (fijnmazig netwerk, bomen, gevels, daken, water(berging)), aansluitend op water en natuur buiten bebouwd gebied
- Vergroten soortenrijkdom (biodiversiteit)



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Bodem en water sturend voor landgebruik (inrichting openbare ruimte, verblijfsplekken)
- Water langer vasthouden (vertraagd afvoeren, groene daken)
- Beperken hittestress, creëren schaduw en koelte o.a. door vergroening, toevoegen waterpartijen, 'ontstening'



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk werkgebied met ruimte voor bewegen en ontmoeten in de buitenruimte.
- Connectie stedelijk gebied en landelijk gebied, recreatie en beleving.



AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

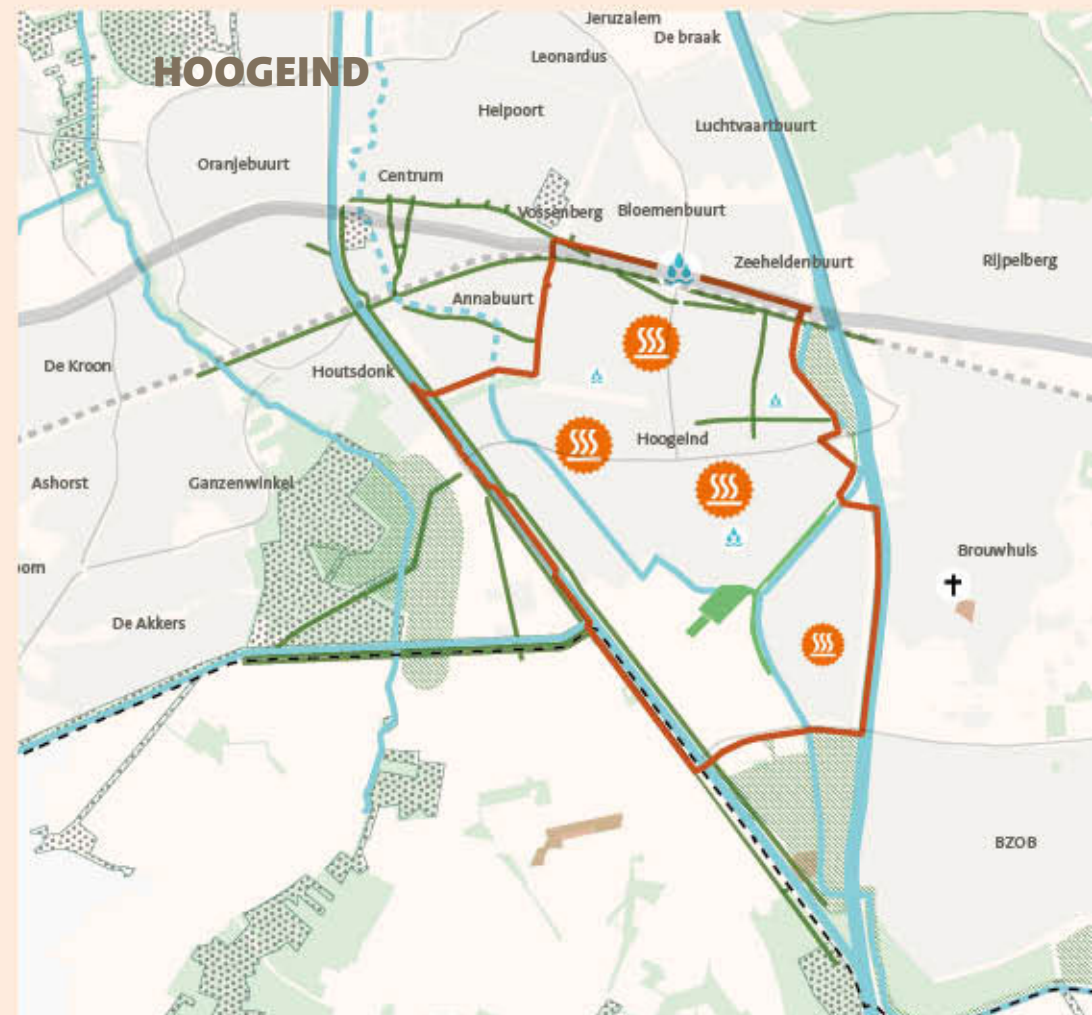
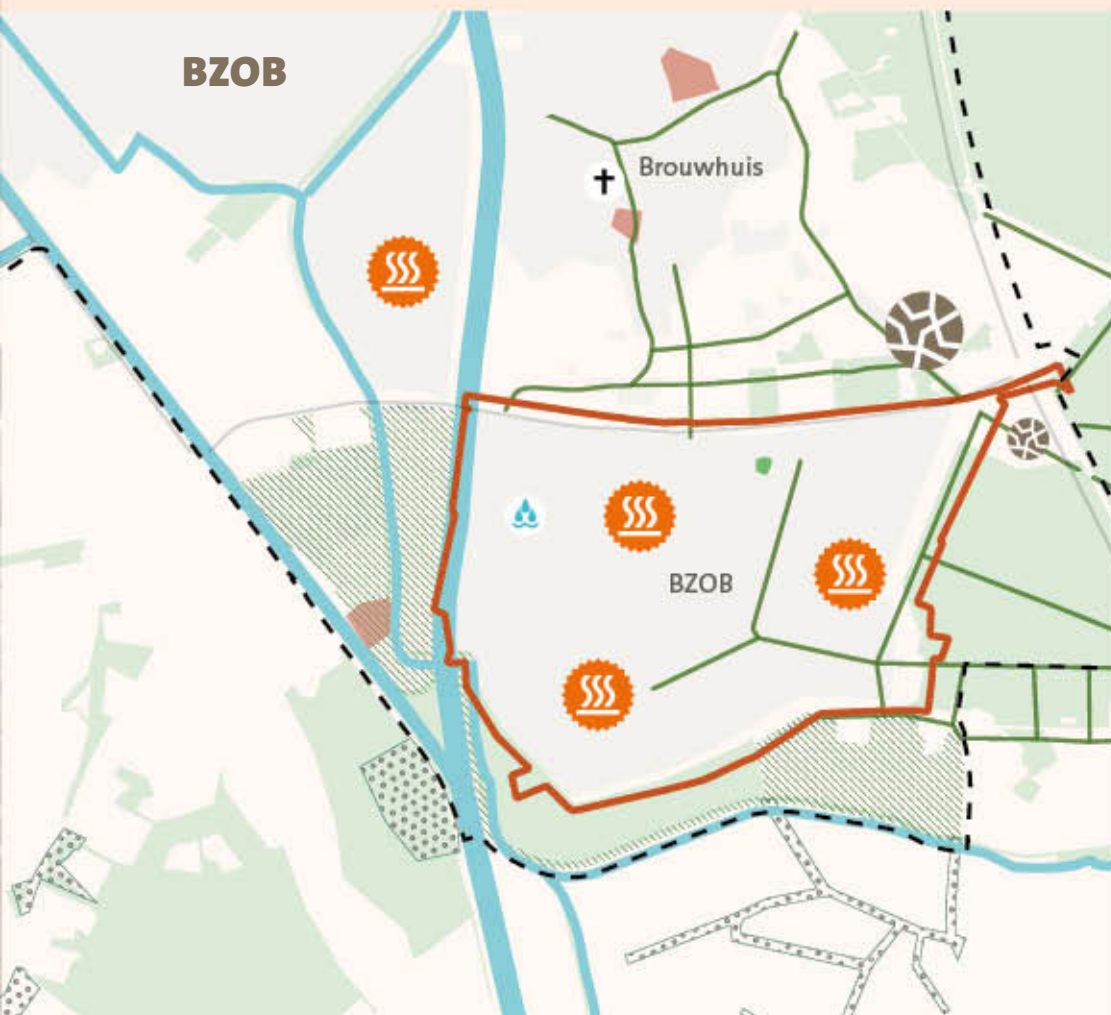
- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen en fietsen.

Afweegbaar (ja, mits)

- Stedelijke ontwikkeling (wonen/ werken/ sportvoorzieningen)
- Vrijkomende bebouwing met cultuurhistorische waarden omvormen voor wonen, werken en sociaal maatschappelijke functies
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs/ pretpark/ museum/ horeca)
- Verblijfsrecreatie
- Zonnevelden passend in bestaande landschap (maatwerk)

Niet toelaatbaar

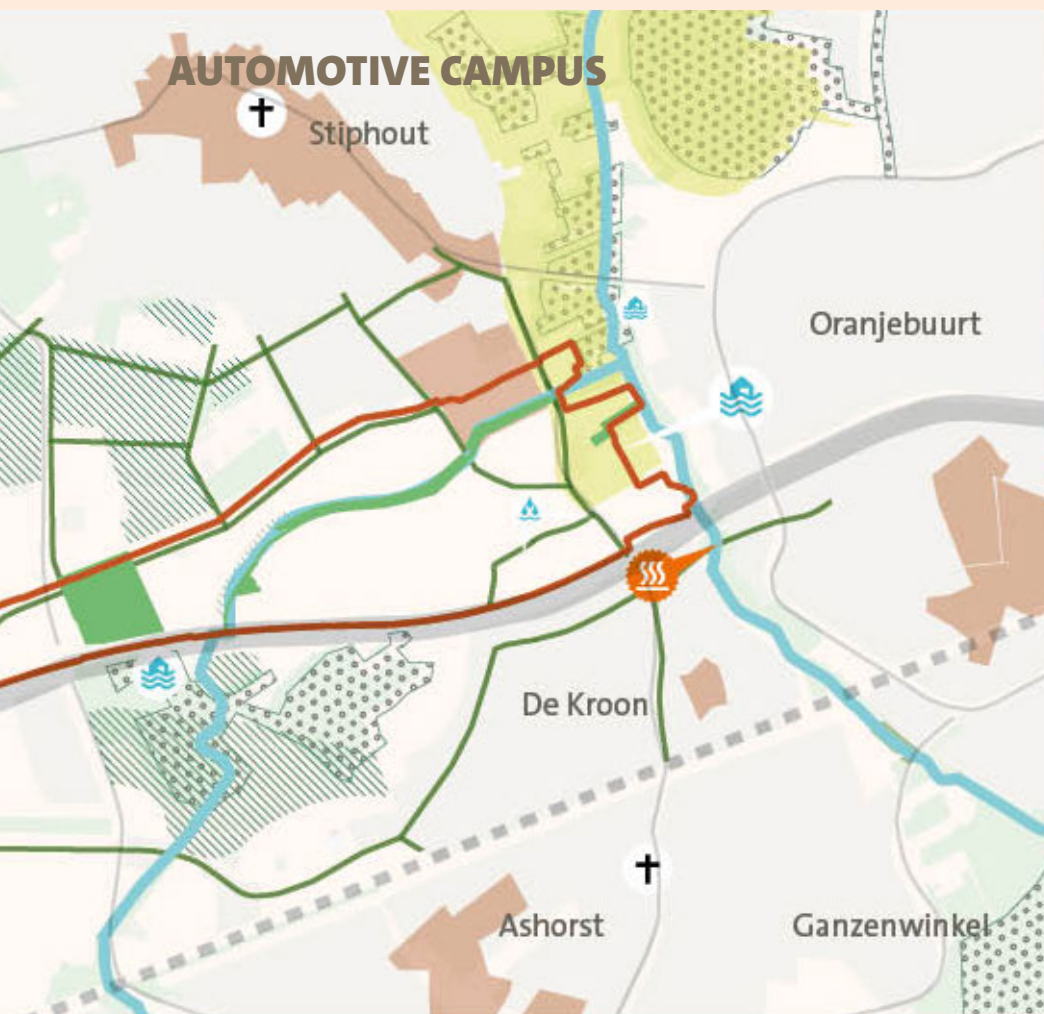
- -



- ⬜ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- ⊗ Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ▨ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- ⊗ Riscio op verdroging
- 💧 Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- 🔥 Hittestress gevoelig gebied
- 💧 Overstroming gevoelig gebied
- 🏰 🏰 🏰 Kastelen, torens en kerken



Bedrijventerreinen en Versterken natuur

De natuurfunctie op bedrijventerreinen wordt verbeterd en er wordt invulling gegeven aan de basiskwaliteit natuur. Dit door versterking van het aanwezige groen (bomen, struiken, planten) uit te breiden en meer divers te maken. Groen- blauwe verbindingen over de bedrijventerreinen zorgen hier voor. Deze groen – blauwe verbindingen sluiten aan op de groen-blauwe structuren buiten de bedrijventerreinen, richting woongebieden en het buitengebied. De wegen door de bedrijventerreinen worden landschappelijk / groen ingepast en bestaande bomenlanen worden versterkt om zo ook direct bij te dragen aan de twee pijlers, zoals hierna genoemd.

Verstevigen klimaatbestendigheid

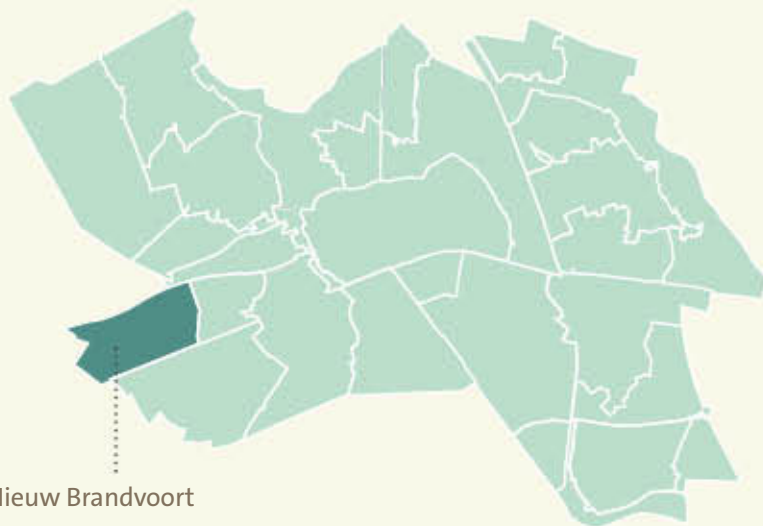
Het verhard oppervlak neemt in omvang af op de bedrijventerreinen door te vergroenen, meer bomen en beplanting toe te voegen. Zo wordt de gevoeligheid voor hittestress en het risico op onbegaanbare wegen (bij hevige regenval) beperkt.

Speciale aandacht gaat uit naar de meest versteende bedrijventerreinen Hoogeind en BZOB, waar wateroverlast en opwarming een probleem zijn. Deze bedrijventerreinen zijn ruim opgezet, met brede straatprofielen en grote volumes met veel dakoppervlakte. Hier ligt ruimte voor het verstevigen van klimaatadaptieve maatregelen (zoals groene daken en vergroening van straten).

Vergroten leefbaarheid

Het vergroenen van de bedrijventerreinen zorgt ervoor dat het ook leuker, aantrekkelijker is om tijdens de lunch een ommetje te lopen. De verbindingen met een groenere omgeving, en het aangrenzende buitengebied nodigen ook hiertoe uit. De mogelijkheid voor een lunchwandeling draagt bij aan zowel fysieke als mentale gezondheid van werknemers.

6.1.2 GEBIEDSPASPOORT WOON EN WERKGEBIED



Het gebiedspaspoort voor dit deelgebied is anders dan de andere gebiedspaspoorten. In de huidige situatie is het gebied overwegend landelijk van karakter, terwijl plannen voor stedelijke ontwikkeling in voorbereiding zijn. Binnen het deelgebied worden op termijn woningen, bedrijven en bijbehorende maatschappelijke voorzieningen gerealiseerd.

Huidige situatie

De ondergrond binnen het deelgebied bestaat voornamelijk uit zandgronden. Wegen door het deelgebied dragen (deels) de naam 'broek' of 'dijk'. Dit duidt erop dat dit gebied van oorsprong nat is (geweest). De hoger gelegen wegen

zijn nog zichtbaar en beleefbaar. Opvallend zijn de verhoogde akkers, oftewel essen. Deze zijn te vinden in de omgeving van het huidige Diepenbroek bij het spoor, in de percelen ten noorden van de school (Carolus), ten westen van Kranenbroek en ten zuiden van de Medevoort.

Het landschap binnen het deelgebied en direct daar omheen is gevarieerd. Zo vind je er landbouwgronden, grootschalig en kleinschalig. Bomen langs de wegen en opgaande beplanting dragen bij aan het afwisselende landschap binnen het deelgebied. De groenstructuur binnen het deelgebied maakt deels onderdeel uit van het Natuurnetwerk Brabant.

Het deelgebied is met name in agrarisch gebruik. Daarnaast wordt er gewoond, is er grootschalige en kleinschalige bedrijvigheid gevestigd en is er een school aanwezig in het deelgebied. De school en bedrijvigheid zijn de voorbodes voor de voorziene ontwikkeling van het gebied. Op termijn zal er sprake zijn van een gebied waar wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd.

Ontwikkelrichting

De tegel geeft visueel een indruk van de ontwikkelrichting van het deelgebied. In het overzicht hierna wordt kort, in steekwoorden per pijler aangegeven wat kenmerkend is voor (de ontwikkelrichting van) het deelgebied. Ook is een overzicht (stoplicht) opgenomen voor de afweging van functies.





Versterken fijnmazige
groenstructuur (basiskwaliteit natuur)



Zon op dak



Aanpak klimaatopgaven
(o.a. hitte en water)



Wandelroutes



Fietsroutes / doorfietspaden



Sporten, bewegen
en ontmoeten

Ontwikkelrichting: 3 pijlers



Versterken natuur

- Behouden, versterken en ontwikkelen natuur (fijnmazig netwerk, bomen, vergroenen gevels en daken, water(berging), aansluitend op water en natuur buiten bebouwd gebied)
- Behouden, versterken en ontwikkelen cultuurhistorisch groen erfgoed
- Vergroten soortenrijkdom (biodiversiteit)



Verstevigen klimaatbestendigheid

- Bodem en water sturend voor landgebruik (inrichting openbare ruimte, verblijfsplekken)
- Water langer vasthouden (vertraagd afvoeren, groene daken)
- Beperken hittestress, creëren schaduw en koelte



Vergroten leefbaarheid

- Aantrekkelijk woon en werkgebied met ruimte voor bewegen en ontmoeten in de buitenruimte.
- Connectie stedelijk gebied en landelijk gebied, recreatie en beleving.



AFWEGING FUNCTIES

Door te duiden welke functies/ ontwikkelingen toelaatbaar, afweegbaar of niet toelaatbaar zijn wordt de ontwikkelrichting voor dat gebied duidelijk.



Toelaatbaar

- Behoud en ontwikkeling (verbetering en uitbreiding) natuur
- Behoud en versterking landschap (landschapselementen, water, cultuurhistorie)
- Extensieve dagrecreatie, bijvoorbeeld in de vorm van wandelen en fietsen.

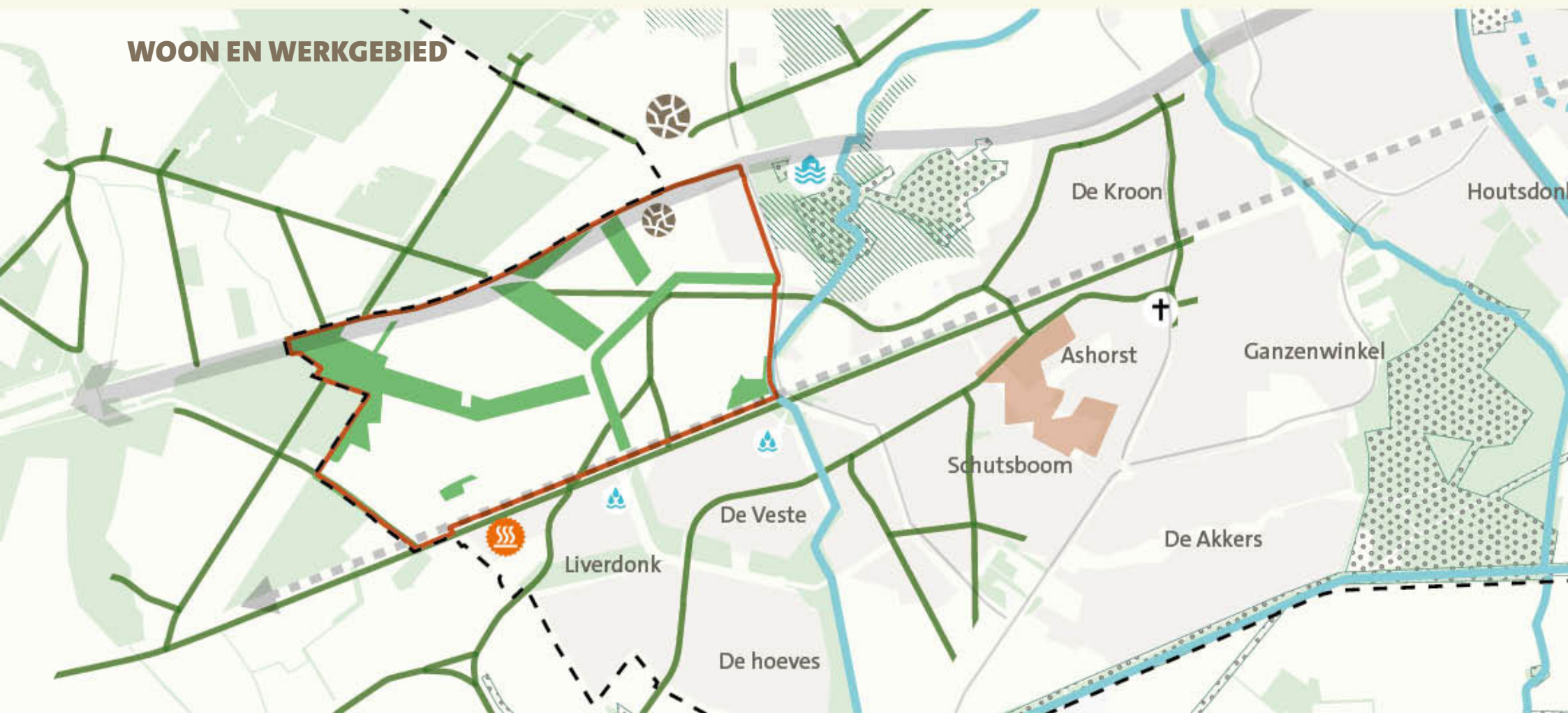
Afweegbaar (ja, mits)

- Stedelijke ontwikkeling (wonen/ werken/ sportvoorzieningen)
- Landgoedontwikkeling (natuur in combinatie met wonen)
- Vrijkomende bebouwing met cultuurhistorische waarden omvormen voor wonen, werken en sociaal maatschappelijke functies
- Verblijfsrecreatie
- Intensieve dagrecreatie (speelparadijs/ pretpark/ museum/ horeca)
- Zonnevelden passend in bestaande landschap (maatwerk)
- Voedselbos

Niet toelaatbaar

- -

WOON EN WERKGEBIED



- ⬜ Contour Helmond
- Grens deelgebied
- Historische (groen) structuren - lijnen
- Historische (groen) structuren - vlakken
- Complex van historisch belang

- Archeologisch waardevol gebied
- Hoge cultuurhistorische waarde
- Bestaande NNB
- ▨ Kansen voor natuur
- Watergang/beekloop

- Riscio op verdroging
- Wateroverlast bij een bui van 70mm in een uur.
- Hittestress gevoelig gebied
- Overstroming gevoelig gebied
- ⚔️ ⚔️ ⚔️ Kastelen, torens en kerken

Woon en werkgebied en Versterken natuur

Bij het verder ontwikkelen van het deelgebied worden de bestaande natuur en landschapswaarden zoals de hoger gelegen wegen met begeleidende beplanting (bomen) versterkt en wordt invulling gegeven aan de basiskwaliteit natuur.

Bodem en water zijn de sturende principes bij het verder brengen van het landschapsontwerp en het stedenbouwkundig ontwerp voor het deelgebied.

Het gebruik van het gebied verandert de komende jaren en wordt daarmee ook intensiever. Binnen de voorziene stedelijke ontwikkeling wordt voldoende ruimte gereserveerd voor landschap, natuur, biodiversiteit, gezondheid en bewegen en water.

Verstevigen klimaatbestendigheid

Door bodem en water sturend als principe te hanteren bij het ontwerp voor het gebied zorgen we voor een klimaatbestendig gebied. Onderdeel hiervan is het maken van lokale waterberging. Ook wordt rekening gehouden met het gebied aan de noordoostzijde van het deelgebied waar de kans op verdroging groter is.

Vergroten leefbaarheid

Bij het ontwerp voor de gebiedsontwikkeling wordt rekening gehouden met leefbaarheid en gezondheid door ruimte te creëren voor ontmoeten, sporten, bewegen. Hierbij wordt ook hittestress voorkomen. Een belangrijk aandachtspunt binnen het gebied is de ontsluiting richting de omgeving. Het spoor aan de zuidzijde, de N270 aan de noordzijde en de Brandevoortsche Dreef aan de oostzijde vormen hierbij de uitdagingen om het gebied goed te ontsluiten.

6.2 LANDSCHAPPELIJKE INPASSING (ZONNEVELDEN)

Deze paragraaf gaat in op de (landschappelijke) inpassing van nieuwe initiatieven in het buitengebied van Helmond. Het gaat om landschappelijke inpassing van initiatieven in de breedste zin van het woord, dus ook over de inpassing van zonnevelden (kleiner dan 20 ha). Hiervoor gelden de Beleidsregels zonnevelden Helmond 2025 als uitgangspunt.

Hierbij wordt gebruik gemaakt van de onderverdeling in landschapstypen. Hierna is voor de volgende drie landschapstypen inzichtelijk gemaakt hoe de landschappelijke inpassing van initiatieven handen en voeten kan worden gegeven:

1. Beekdallandschap;
2. Jonge zandontginningen;
3. Oude zandontginningen.

Per landschapstype worden eerst de kenmerkende landschappelijke structuren (nogmaals) puntsgewijs geduid met daarbij een schematisch kaartbeeld. Daarna is een set van richtlijnen opgenomen voor de inrichting van het landschap en de inrichting van een kavel. Ook hierbij is een schematisch kaartbeeld opgenomen, wat deze richtlijnen inzichtelijk maakt. Ook is voor elk landschapstype aangegeven welke soorten (inheemse) bomen en struiken kunnen worden toegepast bij het inpassen in het landschap.

De gemeente Helmond is zich ervan bewust dat de inpassing van initiatieven altijd maatwerk zal zijn en dat het onmogelijk is om op voorhand voor elk initiatief (harde) randvoorwaarden en uitgangspunten te formuleren. De richtlijnen in deze paragraaf dienen als uitgangspunt te worden gehanteerd. En deze vormen het startpunt voor het gesprek over de landschappelijke inpassing van initiatieven. Denk bijvoorbeeld aan het (zoveel mogelijk) behouden van (cultuurhistorisch) waardevolle landschapselementen en het toepassen van inheemse soorten beplanting.

6.2.1 Beekdallandschap

Kenmerkende landschapsstructuren voor het beekdallandschap zijn:

- Gekanaliseerde beekloop
- Kleinschalig en daardoor besloten karakter
- Veel beplantingselementen, hagen en houtwallen als afscherming percelen
- Hagen, singels en houtwallen haaks op de beek
- Kleine bouselementen [populier, wilg, elzen], laanbeplanting en beplanting op perceelsgrenzen, soms grotere boscomplexen

Een grootschalig en een kleinschalig beekdallandschap worden onderscheiden.

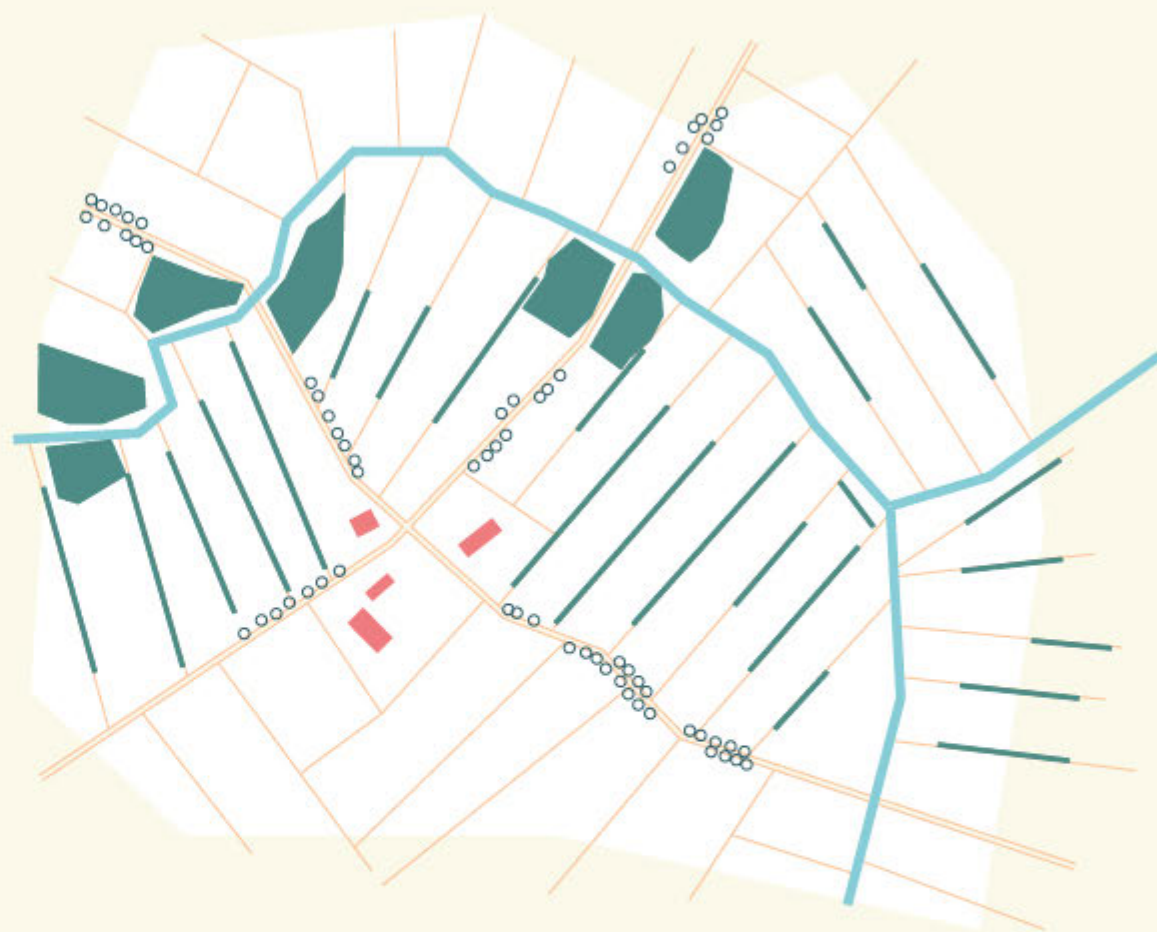
- | | |
|----------------------------|------------------|
| ● Bewatering | ● Groen struweel |
| ● Bebouwing | ● Zonnevelden |
| ● Wegen en perceelsgrenzen | ○ Bomen |



Afbeelding 31: huidige situatie kleinschalig beekdallandschap

Kleinschalig: [besloten, veel beplantingselementen]

- De Bundertjes (De Gulden Aa)
- Noordelijke deel van de Goorloop en Warande
- Bakelse Beemden



Afbeelding 32: huidige situatie grootschalig beekdallandschap

Grootschalig: [openheid] [door/voor kwelwater en wateropvang]

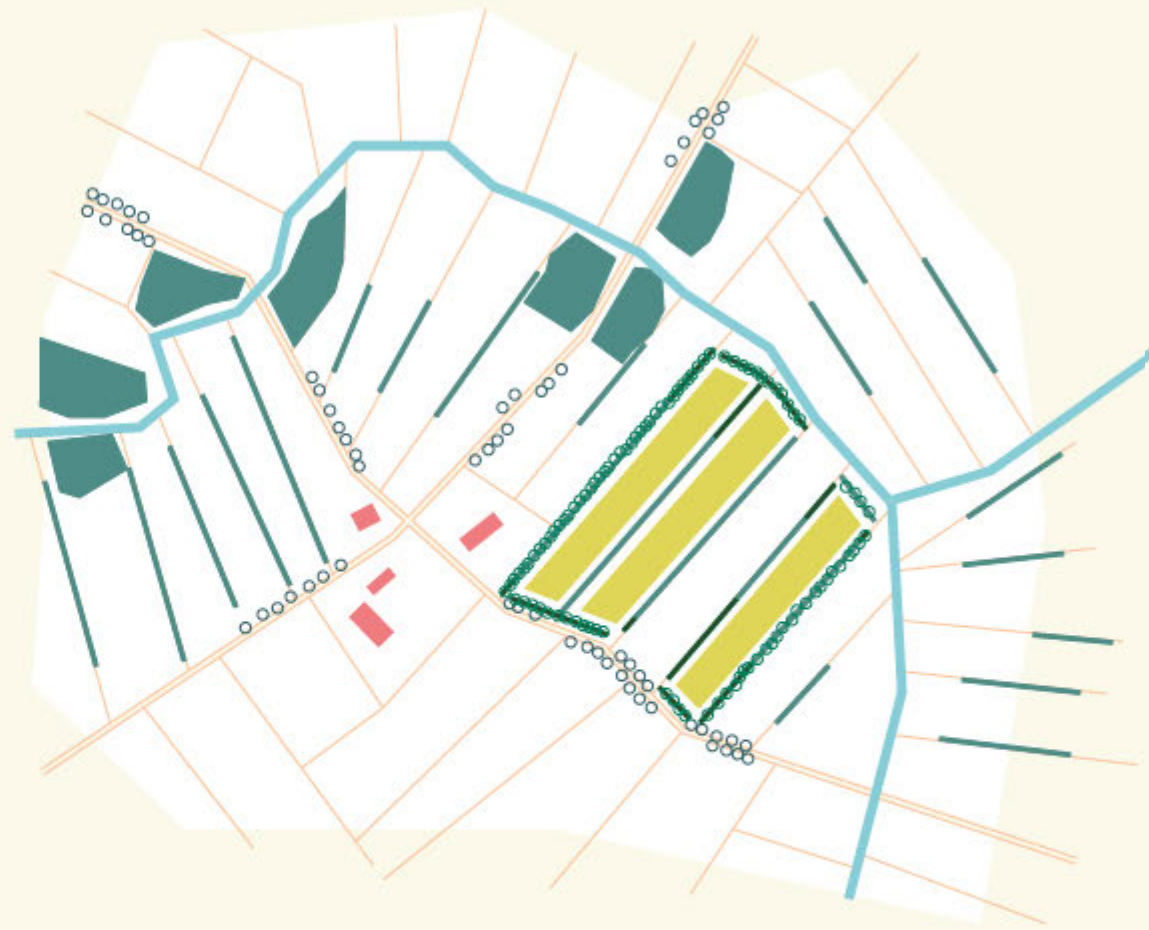
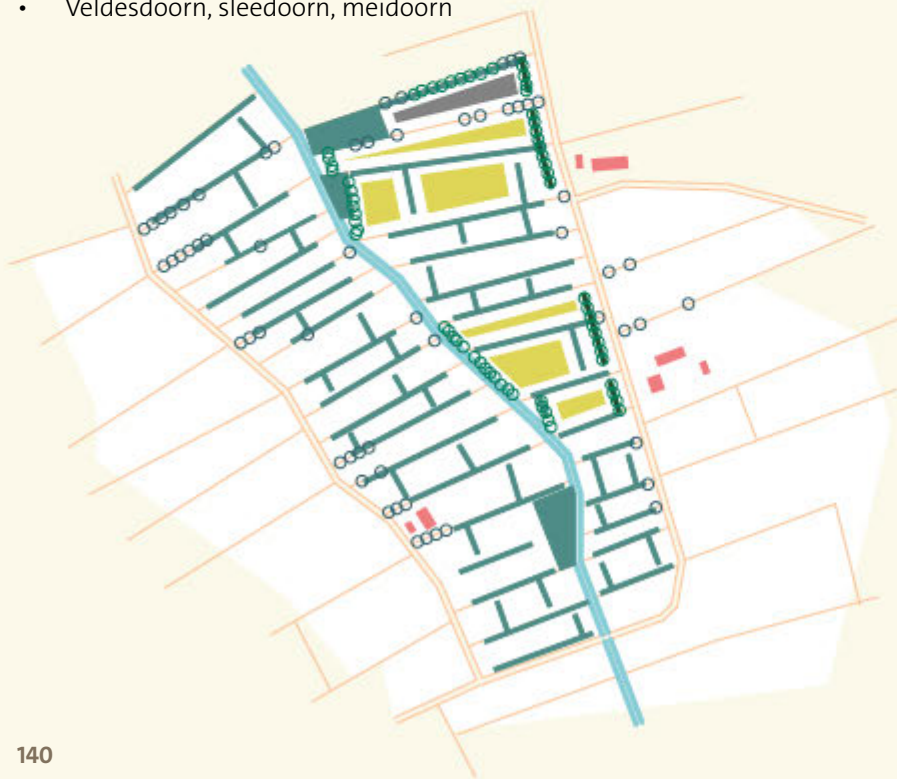
- De Bakelse Aa
- Zuidelijk deel van de Goorloop en Groot Goor

Richtlijnen inrichting van het landschap en inpassing kavel

- Versterk de kleinschaligheid door landschappelijke elementen op erf- en perceelsgrenzen ((houtwallen, singels, kruidenberm) te planten en sluit hierbij aan op al bestaande groenstructuren.
- Verbeter het zicht naar de open gebieden door landschappelijke inrichting van de achterkant van het bouwblok. Dit verfraait de randen van de open gebieden en zorgt voor aantrekkelijke zichtlijnen.
- Begeleid de lange zijanten van gebouwen / zonnevelden met boomsingels, houtwallen of stevige hagen.
- Kleinschalige biotopen kunnen op verschillende plekken ingericht worden (poelen, natuurvriendelijke oevers langs sloten, bloemen en kruidenrijke perceelsranden door extensief beheer

Bepanting passend bij het landschapstype (niet uitputtend):

- Veldesdoorn, sleedoorn, meidoorn



Afbeelding 33 links: kleinschalig beekdallandschap met zonneveld(en)

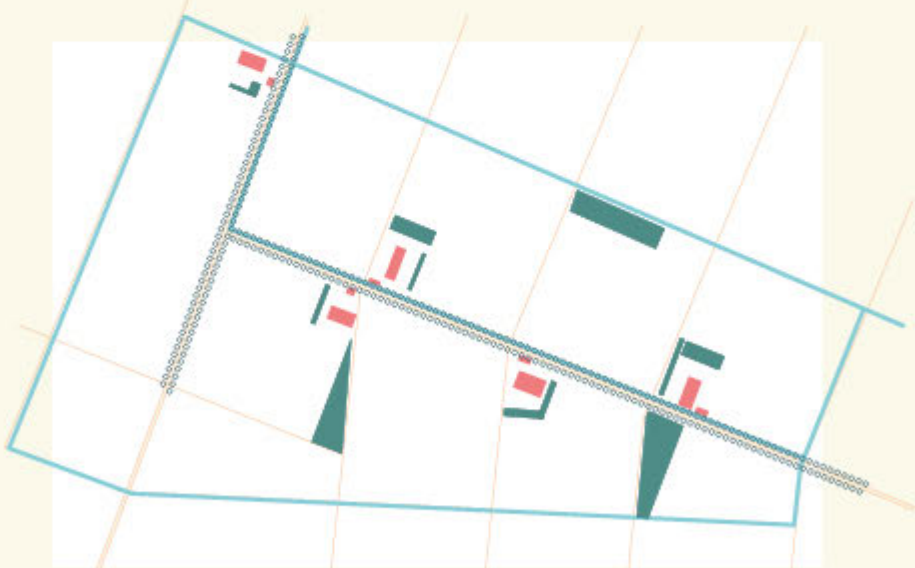
Afbeelding 34 boven: grootschalig beekdallandschap met zonneveld(en)

- | | |
|----------------------------|------------------|
| ● Bewatering | ● Groen struweel |
| ● Bebouwing | ● Zonnevelden |
| ● Wegen en perceelsgrenzen | ○ Bomen |

6.2.2 Jonge zandontginningen

Kenmerkende landschapsstructuren voor jonge zandontginningen

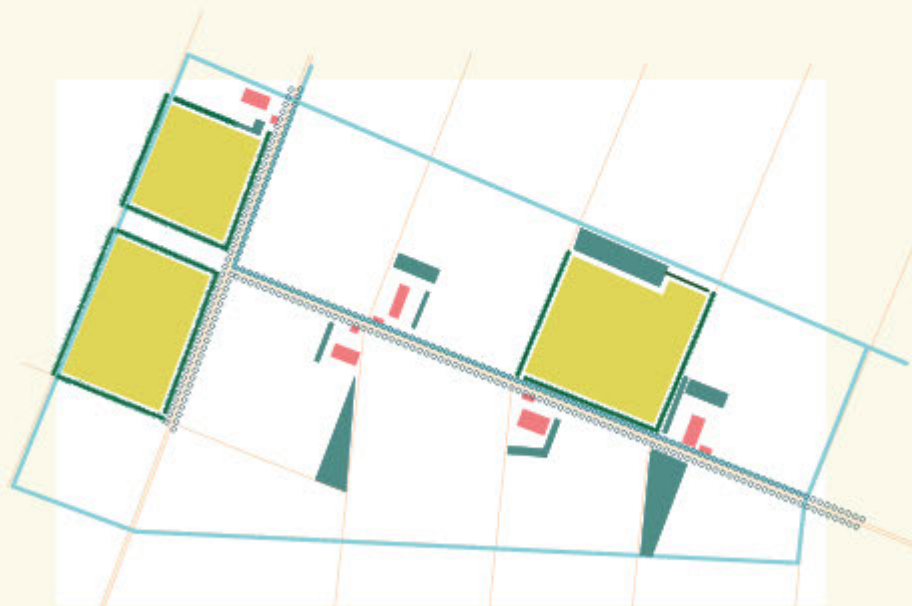
- Ontstaan uit ontginningen van heide
- Grootschalige gebieden met verre zichten
- Minder karakteristiek dan oude zandontginningen
- Wegpatroon recht en haaks
- Bebouwing is [soms] voorzien van erfbeplanting
- Wegen met laanbeplanting
- Grofmazig landschap
- Soms nog zandwegen aanwezig
- Verkavelingspatroon is blokvormig
- Inzijgingsgebied [verticaal grondwaterstroming]
- Weinig watergangen
- Vennen door aanwezigheid van leemlagen en ijzerbanken
- Weinig bebouwing [geen clusters, verspreid, op afstand van elkaar]



Afbeelding 35: huidige situatie jonge zandontginningen

Richtlijnen inrichting van het landschap en inpassing kavel

- Verbeter het zicht naar de open gebieden door landschappelijke inrichting van de achterkant van het bouwblok. Dit verfraait de randen van de open gebieden en zorgt voor aantrekkelijke zichtlijnen.
- Behoud de bestaande lanenstructuur. Stimuleer het planten van laanbomen en versterk de laanbeplanting waar mogelijk.
- Begeleid de lange zijanten van gebouwen / zonnevelden met boomsingels, houtwallen of stevige hagen.
- Kleinschalige biotopen kunnen op verschillende plekken ingericht worden (solitaire bomen, poelen, natuurvriendelijke oevers langs sloten, bloemen en kruidenrijke perceelsranden door extensief beheer)
- Beplanting passend bij het landschapstype (niet uitputtend):
- Bomen: Eik, wilg, els, berk.
- Struiken: Rode Kornoelje, Gele Koernoelje, Sleedoorn, Meidoorn, Gewone vlier, Krentenboompje, Lijsterbes, Meelbes, Wilde Roos.

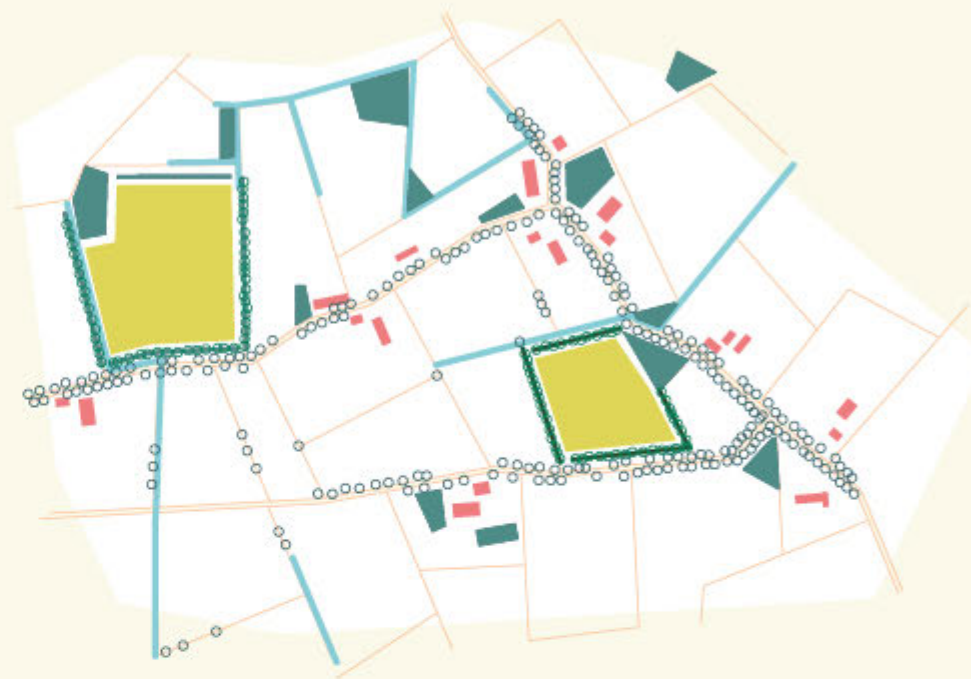


Afbeelding 36: jonge zandontginningen met zonneveld(en)

6.2.3 Oude zandontginningen

Kenmerkende landschapsstructuren voor oude zandontginningen. Grillige verkaveling waarbij de beken en wegen kronkelen door het landschap met een afwisseling van coulissen (o.a. houtwallen) en open ruimtes (o.a. de essen)

- Oude akkers (essen) dienen als ruimtelijke eenheid herkenbaar te blijven
- Versterking van het mozaïekpatroon met besloten karakter (kampen)
- Oude erven [wel/niet geclusterd]
- Weide langs beken
- Kleinschalig, grillige verkaveling buiten essen
- Omzoomd door houtwallen
- Variatie in reliëf, bodemgesteldheid en kleinschalig landschapsbeeld met verschillen in open/gesloten en bebouwingspatroon
- Ontginningsgeschiedenis is bepalend geweest.
- Wegenpatroon volgt reliëf, kronkelig
- Mozaïekvormige verkaveling



Afbeelding 37 links: huidige situatie oude zandontginningen

Afbeelding 38 boven: oude zandontginningen met zonneveld(en)

- | | |
|----------------------------|------------------|
| ● Bewatering | ● Groen struweel |
| ● Bebouwing | ● Zonnevelden |
| ● Wegen en perceelsgrenzen | ● Bomen |

Richtlijnen inrichting van het landschap en inpassing kavel

- Versterk de kleinschaligheid door landschappelijke elementen op erf- en perceelsgrenzen ((houtwallen, singels, kruidenberm) te planten en sluit hierbij aan op al bestaande groenstructuren.
- Inpassen van de achterkanten van gebouwen of zonnevelden met kleine bosjes of boomgroepen (Eiken-, Berken-, Beukenbos).
- Begeleid de lange zijanten van gebouwen / zonnevelden (al dan niet gedeeltelijk) met boomgaarden, houtwallen, bomenrijen of vrij groeiende hagen.
- Inrichting van kleinschalige biotopen (solitaire bomen, inheemse bessenstruiken en (wilde) fruitbomen voor bijen en vogels, natuurvriendelijk oevers langs sloten, bloem -en kruidenrijke perceel randen).
- Bepanting passend bij het landschapstype (niet uitputtend):
Bomen: Eik, Linde, Es, Beuk, Haagbeuk, Esdoorn, Walnoot, Knotwilgen, Elzen.
Struiken: Mispel, Aalbessen, Kruisbessen, Hazelnoot, Sleedoorn, Meidoorn, Vlier, Wilde Roos.

